

มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์

ชนิษฐา กองแก้ว

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

2568

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์

ชนิษฐา กองแก้ว

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

2568

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

LEGAL MEASURES TO PROTECT THE CHILD'S RIGHTS FROM CYBERBULLYING

KHANITTHA KONGKAE0

AN INDEPENDENT STUDY SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR MASTER DEGREE OF LAWS
FACULTY OF POLITICAL SCIENCE AND LAWS

BURAPHA UNIVERSITY

2025

COPYRIGHT OF BURAPHA UNIVERSITY

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ได้พิจารณางาน
นิพนธ์ของ ขนิษฐา กองแก้ว ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติ
ศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์

คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.รัชนี แดงอ่อน)

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.ประทีป ทับอัติตา
นนท์)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรัมภา ไวยมุข)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รัชนี แดงอ่อน)

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ร้อยตำรวจเอก ดร. วิเชียร ตันศิริคงคล)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิทวัส แจ่มเอียด)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

63920240: สาขาวิชา: -; น.ม. (-)

คำสำคัญ: การถูกระรานทางไซเบอร์, การคุ้มครองเด็ก, การทารุณกรรมเด็ก

ชื่อนิพนธ์ กองแก้ว : มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์. (LEGAL MEASURES TO PROTECT THE CHILD'S RIGHTS FROM CYBERBULLYING) คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์: รัชณี แดงอ่อน ปี พ.ศ. 2568.

งานนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความหมาย แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์ 2) ปัญหาทางกฎหมายและมาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศและประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์ 3) บทสรุปแนวทางการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาข้อมูลเอกสาร (Documentary Research) มุ่งประสงค์เพื่อศึกษากฎหมาย แนวคิดและทฤษฎี จากหนังสือหรือตำราที่เกี่ยวข้อง คำพิพากษา งานวิจัย งานวิทยานิพนธ์ ตำรับกฎหมาย ตลอดจนบทความทางวิชาการต่างๆทั้งจากเอกสารภาษาไทยและเอกสารภาษาอังกฤษและรวมทั้งการค้นคว้าทางอินเทอร์เน็ต

ผลการวิจัยพบว่า การถูกระรานทางไซเบอร์ (Cyberbullying) ส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของเด็ก ทำให้เกิดปัญหาในการเรียน การเข้าสังคม และการใช้ชีวิตประจำวัน ในขณะที่ต่างประเทศก็เกิดเหตุการณ์ร้ายแรงจากการถูกระรานทางไซเบอร์ ทำให้หลายประเทศให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาอันนี้โดยการออกกฎหมายเฉพาะ ได้แก่ กฎหมายในเครือรัฐออสเตรเลีย แคนาดา และฟิลิปปินส์ เพื่อเป็นมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์เป็นการเฉพาะ มีคำนิยาม ลักษณะการกระทำความผิด การถูกระรานทางไซเบอร์อย่างชัดเจน บทลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด รวมถึงโรงเรียนด้วย สำหรับกฎหมายของประเทศไทยยังมีข้อจำกัดในการตีความ ความหมาย และยังไม่มียุทธศาสตร์ทางกฎหมาย รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเรื่องการถูกระรานทางไซเบอร์เอาไว้เป็นการเฉพาะ จึงเป็นเหตุทำให้ผู้เสียหายที่เป็นเด็กซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบต้องได้รับผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจส่งผลต่อการใช้ชีวิตประจำวันของเด็ก ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ปัญหาแล้วนำมาศึกษากฎหมายที่มีอยู่มาปรับใช้กับการกระทำในลักษณะการถูกระรานทางไซเบอร์ ไม่ว่าจะเป็นพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 พบว่า กฎหมายเหล่านี้ก็ไม่ได้บัญญัติถึงการคุ้มครองในลักษณะการกระทำความผิดนี้ไว้โดยตรง ทำให้การดำเนินคดีตามกฎหมาย

ของผู้ที่เสียหายนั้นอาจจะเป็นไปได้ยาก

ท้ายนี้ ผู้วิจัยได้บทสรุปว่า ประเทศไทยยังขาดกฎหมายที่ครอบคลุมการระรานทางไซเบอร์โดยเฉพาะ ทำให้ผู้เสียหายต้องพึ่งพากฎหมายที่มีอยู่ซึ่งบัญญัติเป็นการทั่วไป ยังไม่สามารถแก้ไข ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการระรานทางไซเบอร์เกิดขึ้นบนโลกออนไลน์ และกฎหมายที่มีอยู่ไม่ได้ออกแบบมาเพื่อรองรับการกระทำผิดลักษณะนี้โดยตรง สำหรับข้อเสนอแนะในงานวิจัยมี ดังนี้ เห็นควรกำหนดบทนิยาม ความหมายและรูปแบบของการระรานทางไซเบอร์ ให้ครอบคลุม การกระทำทั้งหมดที่ก่อให้เกิดการระรานทางไซเบอร์ เพื่อจะช่วยป้องกันและคุ้มครองเด็กจากการถูก ระรานทางไซเบอร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

63920240: MAJOR: -; LL.M. (-)

KEYWORDS: CYBERBULLYING, CHILD PROTECTION, CHILD ABUSE

KHANITTHA KONGKAE0 : LEGAL MEASURES TO PROTECT THE CHILD'S RIGHTS FROM CYBERBULLYING. ADVISORY COMMITTEE: RATCHANEE TANGON, Ph.D. 2025.

This study explores (1) the meaning, concepts, and theories related to child protection from cyberbullying, (2) legal issues and measures in Thailand and other countries concerning child protection from cyberbullying, and (3) problem-solving approaches and legal recommendations to enhance child protection in the digital age.

This qualitative study employs documentary analysis to examine laws, concepts, and theories related to child protection from cyberbullying, including textbooks, judgments, research papers, theses, legal texts, and academic articles in both Thai and English. Online sources are also included.

The study found that cyberbullying negatively impacts the child's mental health, leading to difficulties in studying, socializing, and daily life. In response to serious cyberbullying incidents abroad, several countries such as Australia, Canada, and the Philippines have prioritized addressing this issue by enacting specific laws to provide legal protection for children. These laws clearly define cyberbullying offenses, establish punishments for perpetrators, and outline schools' responsibilities. In contrast, Thai laws still have limitations in interpretation and definition, lacking specific legal provisions for cyberbullying. As a result, child victims suffer both physically and mentally, affecting their daily lives. This study analyzed the problem and examined existing Thai laws, including the Child Protection Act B.E. 2546, the Civil and Commercial Code, the Criminal Code, and the Computer Crime Act B.E. 2550 and its amendments (No. 2) B.E. 2560. The findings indicate that these laws do not directly address cyberbullying, making legal prosecution challenging for victims.

In conclusion, Thailand still lacks laws specifically addressing cyberbullying, forcing victims to rely on general laws that are not effective in resolving the issue.

Since cyberbullying occurs online, existing laws are not designed to directly address this type of offense. The study recommends clearly defining cyberbullying, including its meaning and various forms, to ensure comprehensive legal coverage. This would help effectively prevent cyberbullying and enhance the protection of children.

กิตติกรรมประกาศ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือ ความเมตตาและความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก ท่านรองศาสตราจารย์ ดร.รัชณี แดงอ่อน อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์หลัก ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเกี่ยวกับเนื้อหาในงานนิพนธ์ฉบับนี้ ท่านได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าโดยให้ความอนุเคราะห์ในการค้นคว้าข้อมูล ให้คำแนะนำในการจัดทำและเรียบเรียง อีกทั้งช่วยเหลือในด้านการตรวจทานและแก้ไขข้อบกพร่องของงานนิพนธ์นี้จนสำเร็จลุล่วง ผู้ศึกษามีความสำนึกในความกรุณาของท่านอาจารย์เป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

นอกจากนี้ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงต่อท่านรองศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.ประทีป ทับอรรถานนท์ และท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรธมา ไวยมุกข์ ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่ายิ่ง ในการร่วมเป็นคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ รวมทั้งให้คำแนะนำในการตรวจสอบและแก้ไขงานนิพนธ์ฉบับนี้

ตลอดระยะเวลาในการจัดทำงานนิพนธ์นี้ ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ผู้ซึ่งให้ความรัก ความเมตตา รวมถึงให้กำลังใจแก่ผู้ศึกษามาโดยตลอด และขอขอบพระคุณผู้มีพระคุณท่านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือ ให้คำแนะนำจนผู้ศึกษามุ่งมั่นที่จะจัดทำงานนิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ ด้วยดี ผู้ศึกษาซาบซึ้งในพระคุณอย่างสูง

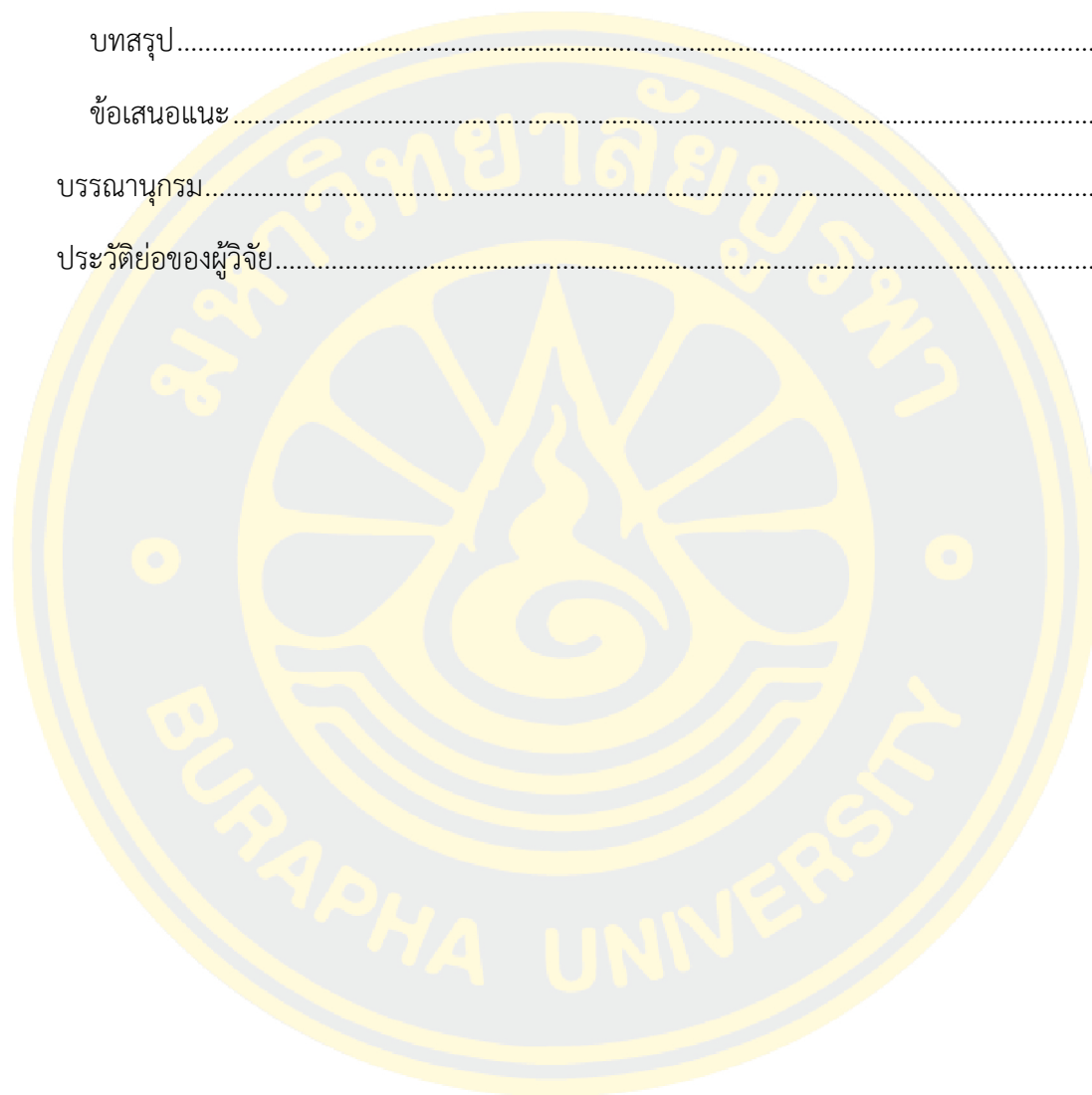
ทั้งนี้ งานนิพนธ์ฉบับนี้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาด้านนิติศาสตร์ ผู้ศึกษาจึงขอยกความดีงามนี้ให้แก่ คณาจารย์ทุกท่านซึ่งเป็นผู้ประสพวิชาความรู้ให้ผู้ศึกษา แต่หากงานนิพนธ์ฉบับนี้มีข้อบกพร่องประการใด ผู้ศึกษาขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

ชนิษฐา กองแก้ว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	8
สมมติฐานของการศึกษา	8
ขอบเขตของการศึกษา	9
วิธีดำเนินการศึกษา.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
บทที่ 2 ความหมาย แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการถูกระรานทางไซเบอร์	11
ความหมายเกี่ยวกับการถูกระรานทางไซเบอร์	11
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการถูกระรานทางไซเบอร์.....	21
บทที่ 3 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์ ตาม กฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ	29
ความหมายของเด็กและหลักการคุ้มครองเด็ก	29
หลักกฎหมายของประเทศไทยเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์ ..	34
หลักกฎหมายของต่างประเทศเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์...	40
บทที่ 4 วิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของเด็กจากการถูกระรานทาง ไซเบอร์	57
ปัญหาเรื่องบทนิยามจากการถูกระรานทางไซเบอร์	57

ปัญหาเรื่องการบังคับใช้กฎหมายจากการถูกระรานทางไซเบอร์	59
มาตรการคุ้มครองสิทธิเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์	69
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	74
บทสรุป	74
ข้อเสนอแนะ	76
บรรณานุกรม	78
ประวัติย่อของผู้วิจัย	83

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การระรานทางไซเบอร์ (Cyberbullying) ได้กลายเป็นปัญหาที่ทวีความรุนแรงขึ้นในสังคมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเด็ก ซึ่งเป็นวัยที่กำลังเรียนรู้และพัฒนาตนเอง การระรานทางไซเบอร์ส่งผลกระทบต่อเด็กในหลายด้าน ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม อาจนำไปสู่ปัญหาสุขภาพจิต ภาวะซึมเศร้า ความวิตกกังวล หรือแม้กระทั่งการทำร้ายตนเองหรือฆ่าตัวตายได้ สำหรับปัจจัยที่ทำให้การระรานทางไซเบอร์เกิดขึ้นง่ายและรวดเร็ว คือ การเข้าถึงเทคโนโลยีที่ง่ายดายและการใช้งานอินเทอร์เน็ตที่แพร่หลาย ทำให้ผู้กระทำผิดสามารถปกปิดตัวตนและเผยแพร่เนื้อหาที่ไม่เหมาะสมได้อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เด็กที่ตกเป็นเหยื่อรู้สึกโดดเดี่ยว อับอาย สูญเสียความมั่นใจในตนเอง มีปัญหาในการเรียน และมีความเสี่ยงต่อปัญหาสุขภาพจิต

จากรายงานสถิติของดัชนีความปลอดภัยออนไลน์สำหรับเด็ก (COSI) ประจำปี 2566 พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับสุดท้ายจาก 30 ประเทศที่เข้าร่วมการวิจัย โดยมีเด็กไทยราว 41% เคยถูกระรานทางออนไลน์ ซึ่งสะท้อนถึงความรุนแรงของปัญหาและความจำเป็นในการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

ซึ่งปัญหาการระรานทางไซเบอร์ในเด็กมีความร้ายแรงกว่าในผู้ใหญ่ เนื่องจากเด็กยังขาดทักษะการยั้งคิดและการจัดการอารมณ์ ทำให้ได้รับผลกระทบทางจิตใจได้ง่ายกว่า แม้ว่าประเทศไทยจะมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็ก เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 แต่กฎหมายเหล่านี้ยังไม่ครอบคลุมการระรานทางไซเบอร์อย่างชัดเจน ทำให้การดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดเป็นไปได้ยาก และเหยื่ออาจไม่ได้รับความคุ้มครองที่เพียงพอ

เมื่อพิจารณาผลกระทบและความเสียหายจากการระรานทางไซเบอร์ พบว่า มีผลกระทบโดยตรงต่อสุขภาพและสภาพจิตใจของเด็กที่เป็นฝ่ายถูกระราน ตั้งแต่ระดับสร้างความเดือดร้อนรำคาญ สะเทือนทางจิตใจ ภาวะซึมเศร้า ขาดความมั่นใจในตัวเอง หวาดกลัวตลอดเวลา จนถึงระดับที่ร้ายแรงที่สุด คือ การทำลายตัวเองจนถึงแก่ชีวิต เช่น กรณีที่เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2559 ที่ประเทศไทย เด็กนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ลงรูปภาพของตนเอง พร้อมกับลักษณะของการเตรียมฆ่าตัวตายด้วยวิธีผูกคอต ซึ่งได้มีการบรรยายไว้ในรูปภาพถึงแสดงถึงความผิดหวังในเรื่องของความรัก หลังจากเผยแพร่ไปได้มีผู้เข้ามาให้กำลังใจเป็นจำนวนมาก แต่มีบางส่วนได้แสดงความคิดเห็นด้วยถ้อยคำไม่สุภาพ แสดงถึงการยุยง ต่อว่า การกระทำรวมทั้งข้อความที่อ่านแล้วสร้างความบั่นทอน

ต่อจิตใจอย่างร้ายแรง ต่อมาเข้าวันรุ่งขึ้นพบว่าเด็กหญิงได้เสียชีวิตแล้ว อีกทั้งมีประเด็นเพิ่มเติม ภายหลังเกิดเหตุเฟซบุ๊ก (Facebook) ของเด็กถูกปิดและมีการสร้างบัญชีผู้ใช้ปลอมใช้ชื่อคล้ายของผู้ตายบนเว็บไซต์ลามกอนาจารไว้ด้วย (เดลินิวส์, 2563) หรือในกรณีไอดอลนักร้องกลุ่ม BNK48 สุขญา แสนโคตร (จีบ BNK48) ได้โพสต์ข้อความตัดพ้อซิมเศร้า “ขอโทษนะค่ะที่ไม่ได้หน้าตาดี” ในภาพถ่ายของเธอหลังจากถูกต่อว่า ล้อเลียน และตำหนิรูปร่างหน้าตาของตน ซึ่งขณะนั้นเธออายุเพียง 15 ปีเท่านั้น (ไทยรัฐ ออนไลน์, 2561) ซึ่งผลกระทบนี้ส่งผลต่อการใช้ชีวิตของเด็กเป็นอย่างมาก

จากการสำรวจสถิติล่าสุดจากดัชนีความปลอดภัยออนไลน์สำหรับเด็ก (Child Online Safety Concerns : COSI) ประจำปี ค.ศ. 2023 โดยสถาบัน DQ Institute (CHILD ONLINE SAFETY INDEX, 2566) ชี้ให้เห็นว่า ทั่วโลก เกือบ 70% ของเด็กอายุ 8-18 ปี เผชิญกับความเสี่ยงออนไลน์ในปีที่ผ่านมา สำหรับประเทศไทย ความเสี่ยงนี้ก็สูงไม่แพ้กัน โดยมีเด็กไทยราว 41% เคยถูกระรานทางออนไลน์ ข้อมูลนี้สอดคล้องกับช่วงเวลาประเทศไทยกำลังจัดงานวันเด็กแห่งชาติ ซึ่งเป็นการตอกย้ำถึงอันตรายที่แฝงอยู่ในโลกออนไลน์ โดยดัชนีความปลอดภัยออนไลน์สำหรับเด็ก COSI (The Child Online Safety Index (COSI) & Childline, 2564) จัดอันดับประเทศไทยอยู่อันดับสุดท้ายจาก 30 ประเทศที่เลือกเข้าร่วมโครงการวิจัยการศึกษาดังกล่าวใช้เวลาดำเนินการ 3 ปี รวบรวมข้อมูลจากเด็กและเยาวชน 145,426 คน และคำนวณคะแนนจากกิจกรรมออนไลน์และตัวชี้วัดที่หลากหลาย ผลปรากฏว่าประเทศไทยมีคะแนนต่ำเป็นพิเศษในด้านความเสี่ยงออนไลน์และทักษะดิจิทัล โดยได้คะแนนต่ำสุดในรายการระรานออนไลน์ การคิดวิเคราะห์ และการจัดการความ เป็นส่วนตัว ตัวอย่างเช่น หมวดความเสี่ยงออนไลน์ ได้คะแนนเพียง 3 จาก 100 คะแนน หมวดนี้รวมถึงภัยคุกคามทางไซเบอร์ ซึ่งเป็นการวัด "ความเสี่ยง เช่น ฟิชซิงหรือการแฮ็ก จากเปอร์เซ็นต์ของเด็กที่ประสบปัญหาภัยคุกคามทางไซเบอร์"

อีไลยา สเมียร์นอฟ ผู้อำนวยการมูลนิธิ Childline Thailand กล่าวว่า "รายงาน COSI ประจำปี 2020 เป็นที่น่ากังวลอย่างยิ่ง ขณะนี้ เด็กในประเทศไทยกำลังเผชิญกับโรคระบาดออนไลน์ และมีความเสี่ยงสูงจากภัยคุกคามทางไซเบอร์ มูลนิธิ Childline Thailand กำลังดำเนินโครงการ เพื่อให้ความรู้แก่เยาวชนเกี่ยวกับความปลอดภัยออนไลน์ แต่ปัญหาเหล่านี้มีขนาดใหญ่" การวิจัยนี้ ดำเนินการโดยสถาบันวิจัยนานาชาติ The DQ Institute และข้อมูลที่เผยแพร่เป็นการวัดความปลอดภัยออนไลน์ของเด็กในแต่ละประเทศแบบเรียลไทม์ COSI จะได้รับการอัปเดตโดยอัตโนมัติตามความคืบหน้าของแต่ละประเทศเกี่ยวกับความปลอดภัยออนไลน์สำหรับเด็กและโครงการสื่อสารมวลชนดิจิทัล ผลลัพธ์เหล่านี้ช่วยระบุลำดับความสำคัญสำหรับการปรับปรุง ดร.ยูฮยอน ปาร์ค ผู้ก่อตั้ง DQ Institute กล่าวว่า "ดัชนีความปลอดภัยออนไลน์สำหรับเด็กควรทำหน้าที่เป็นการปลุกให้ทุกคนตระหนักถึงความปลอดภัยของเด็กทั่วโลกบนออนไลน์"

เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าปัญหาการระรานทางไซเบอร์ต่อเด็กมีความร้ายแรงกว่าระรานในผู้ใหญ่ เนื่องจาก เด็กขาดทักษะการยั้งคิดไตร่ตรอง ความอดทนทางอารมณ์ ไม่สามารถจัดการกับอารมณ์และความรู้สึกที่แปรปรวนได้ดีเท่าผู้ใหญ่ ทำให้เมื่อถูกระรานทางไซเบอร์จะได้รับผลกระทบทางอารมณ์หรือจิตใจได้ง่ายเมื่อเทียบกับผู้ใหญ่ ปัญหาการระรานทางไซเบอร์ในเด็ก จึงเป็นปัญหาที่สำคัญในสังคมประเทศไทยที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เพราะเด็กเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ

ตามหลักกฎหมายเด็กจะได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 โดยกฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองเด็กในทุกด้าน รวมไปถึงคุ้มครองเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์ โดยภายใต้มาตรา 4 ของพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ได้นิยามความหมายของ "เด็ก" ว่าหมายความถึง “บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส” และภายใต้กฎหมายดังกล่าวได้ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับการกระทำความผิดกับเด็ก โดยได้นิยามไว้ว่า “ทารุณกรรม” หมายความถึง “การกระทำหรือละเว้นการกระทำด้วยประการใด ๆ จนเป็นเหตุให้เด็กเสื่อมเสียเสรีภาพหรือเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ การกระทำความผิดทางเพศต่อเด็กการใช้เด็กให้กระทำหรือประพฤตินลักษณะที่น่าจะเป็นอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจหรือขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีทั้งนี้ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม” ซึ่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 4 ได้กล่าวถึงประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กไว้ แต่เนื้อหาที่ยังไม่ครอบคลุมถึงแง่มุมของการระรานทางไซเบอร์ที่หมายถึง การระราน คุกคาม ช่มชู้ หรือสร้างความรำคาญ ผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น สื่อสังคมออนไลน์ แอปพลิเคชันแชท เว็บไซต์ หรืออีเมล ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ ส่งผลต่อเด็กทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ทำให้เด็กที่ถูกระรานทางไซเบอร์ อาจไม่รู้ว่าตนเองมีสิทธิ์ที่จะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย แต่หากนำหลักกฎหมายที่มีอยู่มาปรับใช้ก็สามารถนำมาปรับใช้ได้แต่ก็ยังไม่ครอบคลุมองค์ประกอบของความผิด โดยพิจารณาจากการปฏิบัติต่อเด็ก ภายใต้มาตรา 26 ของพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ได้กำหนดไว้ว่า “ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่น ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการ ดังต่อไปนี้

(1) กระทำหรือละเว้นการกระทำอันเป็นการทารุณกรรมต่อร่างกายหรือจิตใจของเด็ก

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งมีโทษตามกฎหมายอื่นที่หนักกว่าก็ให้ลงโทษตามกฎหมายนั้น”

โดยตามนิยามคำว่า "ทารุณกรรม" ในพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 นั้นยังไม่ครอบคลุมการกระทำผ่านช่องทางไซเบอร์ การระรานทางไซเบอร์จึงอาจไม่เข้าข่ายความผิดฐานทารุณกรรมตามมาตรา 26(1) ซึ่งหากพิสูจน์ว่าการกระทำนั้นเป็นการ "ทำให้เด็กได้รับอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ" นั้นทำได้ยาก โดยเฉพาะในกรณีการระรานทางไซเบอร์

ตามหลักกฎหมายเด็กจะได้รับความคุ้มครองจากการถูกระรานทางไซเบอร์ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2560 โดยกฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องเด็กจากเนื้อหาทางเพศที่โจ่งแจ้ง ลามกอนาจาร การโฆษณาชวนเชื่อ การระรานทางไซเบอร์และเนื้อหาอื่น ๆ ที่อาจเป็นอันตรายต่อพัฒนาการทางจิตวิทยาและอารมณ์ของเด็ก โดยภายใต้มาตรา 14 ของพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2560 ได้กำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ใดที่นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายต่อประชาชน ซึ่งบัญญัติไว้ดังนี้

“มาตรา 14 ผู้ใดกระทำความผิดที่ระบุไว้ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(1) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ปลอมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน

(2) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของประเทศหรือก่อให้เกิดความตื่นตระหนกแก่ประชาชน

(3) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใด ๆ อันเป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา

(4) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใด ๆ ที่มีลักษณะอันลามกและข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้

(5) เผยแพร่หรือส่งต่อซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยรู้อยู่แล้วว่าเป็นข้อมูลคอมพิวเตอร์ตาม (1) (2) (3) หรือ (4)”

ซึ่งมาตรานี้มีประโยชน์ในการคุ้มครองเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์ในรูปแบบหนึ่งของการทารุณกรรมเด็ก แต่มาตรานี้ยังมีข้อจำกัดในการบังคับใช้ ดังนี้

การตีความคำว่า "ข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ" อาจมีความกว้างและคลุมเครือ ยากที่จะพิสูจน์เจตนาของผู้กระทำความผิดว่าต้องการสร้างความเสียหายหรือไม่ และข้อมูลบางอย่างอาจเป็นความจริง แต่ถูกนำไปใช้เพื่อระรานเด็ก

การบังคับใช้กฎหมายนี้อาจประสบปัญหาเนื่องจากข้อจำกัดทางเทคโนโลยีและทรัพยากร ยากที่จะติดตามผู้กระทำความผิดที่ใช้บัญชีปลอม และหน่วยงานที่รับผิดชอบอาจไม่มีทรัพยากรเพียงพอที่จะตรวจสอบและดำเนินคดี

กฎหมายนี้อาจส่งผลกระทบต่อเสรีภาพในการแสดงออกและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การจำกัดการเผยแพร่ข้อมูลอาจขัดต่อหลักเสรีภาพในการแสดงออก ซึ่งประชาชนอาจเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ได้น้อยลง

มาตรานี้ไม่ได้กล่าวถึงการระรานทางไซเบอร์โดยเฉพาะ โดยกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการระราน เช่น ประมวลกฎหมายอาญา อาจมีบทลงโทษที่ไม่รุนแรงเพียงพอ

มาตรานี้ไม่ได้ให้ความคุ้มครองเด็กจากการระรานทางไซเบอร์จากต่างประเทศ ซึ่งยากที่จะติดตามและดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดที่อยู่ในต่างประเทศ

โดยมาตรา 14 ของพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2560 มีประโยชน์ในการคุ้มครองเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์ แต่ก็ยังมีข้อจำกัดบางประการ จำเป็นต้องมีการแก้ไขกฎหมาย พัฒนากลไกการบังคับใช้กฎหมาย และส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการระรานทางไซเบอร์ เพื่อให้เด็กได้รับการคุ้มครองอย่างมีประสิทธิภาพ

การคุ้มครองเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์ ตามประมวลกฎหมายอาญาไทยในปัจจุบัน ยังไม่มีบทบัญญัติที่กล่าวถึงการทารุณกรรมเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์โดยตรง ส่งผลให้การดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดเป็นไปได้ยาก แต่หากนำหลักกฎหมายที่มีอยู่มาปรับใช้ก็สามารถนำมาปรับใช้ได้แต่ก็ยังไม่ครอบคลุมองค์ประกอบของความผิด โดยพิจารณาภายใต้ความผิดฐานหมิ่นประมาท มาตรา 326 และมาตรา 328 ของประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งบัญญัติไว้ดังนี้

“มาตรา 326 ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้นั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” บทบัญญัติดังกล่าว สามารถนำมาใช้กับการระรานทางไซเบอร์ต่อเด็กได้ ดังนี้

การใส่ความผู้อื่น หมายถึง การกล่าวข้อความเกี่ยวกับเด็ก โดยข้อความนั้นเป็นเท็จ และน่าจะทำให้เด็กเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง

การใส่ความนั้นกระทำต่อบุคคลที่สาม บุคคลที่สาม หมายถึง บุคคลอื่นที่ไม่ใช่เด็ก เจตนา ผู้กระทำต้องมีเจตนาที่จะทำให้เด็กเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง อย่างไรก็ตามแม้ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 เกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท จะมีประโยชน์ในการจัดการกับการระรานทางไซเบอร์ต่อเด็ก แต่ก็มีข้อจำกัดบางประการ ดังนี้

การพิสูจน์เจตนา โดยการพิสูจน์ว่าผู้กระทำมีความเจตนาที่จะทำให้เด็กเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชังนั้นทำได้ยาก

ข้อยกเว้นของกฎหมายหมิ่นประมาท เช่น การติชมโดยสุจริต อาจถูกตีความได้กว้าง ทำให้ผู้กระทำสามารถอ้างสิทธิเพื่อยกเว้นโทษได้

ความยุ่งยากในการดำเนินการทางกฎหมาย ในกระบวนการทางกฎหมายอาจยุ่งยากและยาวนาน ส่งผลต่อเด็กผู้ถูกระทำ

การเข้าถึงอินเทอร์เน็ต ซึ่งเด็ก ๆ สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ง่าย ทำให้พวกเขาเสี่ยงต่อการถูกระรานทางไซเบอร์

“มาตรา 328 ถ้าความผิดฐานหมิ่นประมาทได้กระทำโดยการโฆษณาด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพหรือตัวอักษรที่ทำให้ปรากฏไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ แผ่นเสียง หรือสิ่งบันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกอักษร กระทำโดยการกระจายเสียง หรือการกระจายภาพ หรือโดยกระทำการป่าวประกาศด้วยวิธีอื่น ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีและปรับไม่เกินสองแสนบาท” บทบัญญัติดังกล่าว สามารถนำมาใช้กับการระรานทางไซเบอร์ต่อเด็กได้ ด้วยการโฆษณา หมายถึง การบอกกล่าว เผยแพร่ หรือทำให้ปรากฏแก่บุคคลทั่วไป” เช่น โปสต์ข้อความ รูปภาพ หรือวิดีโอที่ถูกเหยียดหยาม หรือล้อเลียนเด็ก แชร์ข้อมูลเท็จหรือข่าวลือเกี่ยวกับเด็ก คุกคามหรือข่มขู่เด็ก และเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวของเด็กโดยไม่ได้รับอนุญาต แต่อย่างไรก็ตามกฎหมายนี้ก็ยังมีข้อจำกัดในการนำมาใช้กับการทารุณกรรมเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์ ดังนี้

การตีความกฎหมาย กฎหมายไม่ได้ให้นิยามของ "การทารุณกรรมเด็ก" ไว้อย่างชัดเจน ทำให้ตีความได้กว้าง รูปแบบการทารุณกรรม การระรานทางไซเบอร์มีรูปแบบที่หลากหลาย กฎหมายอาจไม่ครอบคลุมทุกกรณี การพิสูจน์การทารุณกรรมเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์นั้น หลักฐานอาจหาได้ยาก กระบวนการทางกฎหมายอาจยุ่งยากและยาวนาน ส่งผลต่อเด็กผู้ถูกระทำความผิด โดยบุคคลผู้กระทำความผิดอาจเป็นบุคคลที่ไม่รู้จัก ทำให้การติดตามตัวทำได้ยาก

พิจารณาภายใต้ความผิดลหุโทษ มาตรา 397 ของประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งบัญญัติไว้ดังนี้

“มาตรา 397 ผู้ใดกระทำความผิดด้วยประการใด ๆ ต่อผู้อื่นอันเป็นการรังแก ข่มเหง คุกคาม หรือกระทำให้ได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำในที่สาธารณะหรือต่อหน้าธารกำนัล หรือเป็นการกระทำอันมีลักษณะส่อไปในทางที่จะล่วงเกินทางเพศ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสองเป็นการกระทำโดยอาศัยเหตุที่ผู้กระทำความผิดมีอำนาจเหนือผู้ถูกระทำความผิด อันเนื่องมาจากความสัมพันธ์ในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชา นายจ้าง หรือผู้มีอำนาจเหนือประการอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท” บทบัญญัติดังกล่าวสามารถใช้บังคับกับการระรานทางไซเบอร์ได้บางกรณี ขึ้นอยู่กับพฤติการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น การส่งข้อความที่ไม่เหมาะสม การโพสต์รูปภาพหรือวิดีโอที่ไม่เหมาะสม การติดตามหรือคุกคามทางออนไลน์ การเผยแพร่ข้อมูลส่วนตัวของเด็ก เป็นต้น ซึ่งแม้จะสามารถนำมาปรับใช้กับกรณีการระรานทางไซเบอร์เด็กได้บ้าง แต่กฎหมายมาตรานี้ยังมีข้อจำกัดอยู่หลายประการ ดังนี้

การกำหนดองค์ประกอบของความผิดไว้ค่อนข้างกว้าง ทำให้การตีความและบังคับใช้กฎหมายมีความยุ่งยาก ตัวอย่างเช่น การระบุความหมายของ "การรังแก" "การข่มเหง" "การคุกคาม" "การทำให้ได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ" โดยมาตรานี้ไม่ได้ออกแบบมาเพื่อรองรับรูปแบบ

การระรานทางไซเบอร์ที่หลากหลาย เช่น การปลอมแปลงข้อมูล การเผยแพร่ภาพหรือวิดีโอที่ล่อแหลม การระรานทางไซเบอร์

การพิสูจน์การกระทำความผิดฐานการระรานทางไซเบอร์เด็ก มักมีพยานหลักฐานที่ไม่ชัดเจน ทำให้การเอาผิดผู้กระทำผิดเป็นไปได้ยาก อีกทั้งกระบวนการทางกฎหมายมักใช้เวลานาน ส่งผลต่อสภาพจิตใจของเด็กผู้เสียหาย และไม่ได้กำหนดกลไกการเยียวยาผู้เสียหายที่ชัดเจน

การคุ้มครองเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไทย มีบทบัญญัติหลายประการที่มุ่งคุ้มครองเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์ พิจารณาภายใต้ฐานความรับผิดเพื่อละเมิด มาตรา 423 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งบัญญัติไว้ดังนี้

“มาตรา 423 ผู้ใดกล่าวหรือโฆษณาหรือเผยแพร่หลายซึ่งข้อความอันฝ่าฝืนต่อความจริงเป็นที่เสียหายแก่ชื่อเสียงหรือเกียรติคุณของบุคคลอื่นก็ดี หรือเป็นที่เสียหายแก่ทางทำมาหาได้ หรือทางเจริญของเขาโดยประการอื่นก็ดี ท่านว่าผู้นั้นจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่เขาเพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันเกิดแต่การนั้น แม้ทั้งเมื่อตนมิได้รู้ว่าข้อความนั้นไม่จริง แต่หากควรจะรู้ได้

ผู้ใดส่งข่าวสารอันตนมิได้รู้ว่าเป็นความไม่จริง หากว่าตนเองหรือผู้รับข่าวสารนั้นมีทางได้เสียโดยชอบในการนั้นด้วยแล้ว ท่านว่าเพียงที่ส่งข่าวสารเช่นนั้นหาทำให้ผู้นั้นต้องรับผิดใช้ค่าสินไหมทดแทนไม่” บทบัญญัติดังกล่าวสามารถใช้บังคับจากการกระทำใด ๆ ทางไซเบอร์ที่ส่งผลต่อร่างกาย จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติยศ หรือทรัพย์สินของเด็ก ล้วนเข้าข่ายการละเมิด เช่น การโพสต์ข้อความ รูปภาพ หรือวิดีโอที่สร้างความอับอาย ขายหน้า การคุกคาม ช่มชู้ ทำให้เกิดความหวาดกลัว การปลอมแปลงข้อมูลหรือสร้างโปรไฟล์ปลอมเพื่อแกล้งเด็ก การแฮ็กข้อมูลส่วนตัวของเด็ก การนำข้อมูลส่วนตัวของเด็กไปเผยแพร่โดยมิชอบ โดยการนำมาตรา 423 มาใช้กับการระรานทางไซเบอร์ สามารถทำได้ดังนี้ ผู้ถูกระราน สามารถใช้สิทธิป้องกันตนเองตามมาตรา 423 บล็อก ผู้กระทำการระราน ลบข้อความ รูปภาพ หรือข้อมูลที่สร้างความเสียหาย แจ้งความ กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือ ฟ้องร้องผู้กระทำการระรานต่อศาล และผู้ปกครองของเด็กที่ถูกถูกระราน สามารถใช้สิทธิแทนเด็ก ในการป้องกันเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์

อย่างไรก็ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ภายใต้มาตรา 423 ไม่ได้บัญญัติถึงการระรานทางไซเบอร์โดยเฉพาะ ทำให้มีข้อจำกัดในการตีความ ทำให้การเอาผิดผู้กระทำผิดเป็นไปได้ยาก อีกทั้งกระบวนการทางกฎหมายมักใช้เวลานานส่งผลต่อสภาพจิตใจของเด็กผู้เสียหาย และไม่ได้กำหนดกลไกการเยียวยาผู้เสียหายที่ชัดเจน

จากการศึกษาปัญหาพบว่า กฎหมายไทยยังไม่มีบทบัญญัติเฉพาะเกี่ยวกับความรับผิดต่อการระรานทางไซเบอร์ต่อเด็กโดยตรง แม้จะสามารถนำกฎหมายที่มีอยู่มาปรับใช้ได้ แต่ก็ยังมีข้อจำกัดหลายประการ ดังนี้ คำนิยามไม่ชัดเจน โดยกฎหมายไทยไม่มีคำนิยามของ "การระรานทางไซเบอร์" ที่ชัดเจน ทำให้ยากต่อการตีความและบังคับใช้กฎหมาย กลไกการบังคับใช้กฎหมายไทยยังมีข้อจำกัด

เด็กไทยจำนวนมากไม่เข้าใจว่าตนมีสิทธิได้รับการคุ้มครองจากการกระรณทางไซเบอร์ ผู้ปกครองจำนวนมากไม่เข้าใจว่าการกระรณทางไซเบอร์คืออะไร และไม่รู้ว่าจะช่วยเหลือเด็กได้อย่างไร สังคมไทยยังขาดการศึกษาเกี่ยวกับการกระรณทางไซเบอร์ สังคมไทยยังไม่ให้ความสำคัญกับปัญหาการกระรณทางไซเบอร์

สารนิพนธ์ฉบับนี้ประสงค์ที่จะพิจารณาคำนิยาม ความหมายและรูปแบบของการกระรณทางไซเบอร์และการบังคับใช้กฎหมาย นำไปสู่การกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของเด็กที่ถูกระรณทางไซเบอร์ เพื่อสร้างความชัดเจนทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กจากเทคโนโลยีที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความหมาย แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็กจากการถูกระรณทางไซเบอร์
2. เพื่อศึกษาปัญหาทางกฎหมายและมาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศและประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็กจากการถูกระรณทางไซเบอร์
3. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะทางกฎหมายเกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็กจากการถูกระรณทางไซเบอร์

สมมติฐานของการศึกษา

การศึกษาเกี่ยวกับการกระรณทางไซเบอร์ในประเทศไทย หลักว่า การกระทำดังกล่าวเป็นการละเมิดสิทธิของเด็กที่ควรได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายไทย ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546, พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2560, ประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อย่างไรก็ตามกฎหมายเหล่านี้ยังมีข้อจำกัดในการบังคับใช้ กรณีการกระรณทางไซเบอร์ มักมีความยุ่งยากในการตีความและนำกฎหมายมาปรับใช้ เนื่องจากกฎหมายที่มีอยู่ยังไม่ชัดเจนและครอบคลุมเพียงพอ ต่างจากกฎหมายของต่างประเทศที่มีการตรากฎหมายเฉพาะขึ้นเพื่อคุ้มครองเด็กจากการกระรณทางไซเบอร์ กฎหมายเหล่านี้มักกำหนดมาตรการทางกฎหมายที่ควบคุมและป้องกันการกระรณทางไซเบอร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจากข้อจำกัดดังกล่าว สมมติฐานของการศึกษานี้จึงมุ่งเน้นไปที่ประเด็นหลักดังนี้ ความจำเป็นในการแก้ไขกฎหมายไทย โดยประเทศไทยควรมีการแก้ไขกฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามปัญหาการกระรณทางไซเบอร์โดยเฉพาะ กฎหมายใหม่นี้ควรมีเนื้อหาที่ชัดเจน ครอบคลุม และสามารถนำมาปรับใช้กับกรณีการกระรณทางไซเบอร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เงื่อนไขในการ

คุ้มครองเด็กจากการกระรันทงไซเบอร์ ซึ่งเงื่อนไซเหล่านั้อาจรวมถึงกลไกการร้องเรียน การเยียวยา ผู้เสียหาย การลงโทษผู้กระทำผิด และมาตรการป้องกัน โดยจะศึกษากฎหมายคุ้มครองเด็กจากการกระรันทงไซเบอร์ของต่างประเทศ เพื่อให้ทราบถึงประโยชน์ของการมีกฎหมายเฉพาะในการคุ้มครองเด็กจากการกระรันทงไซเบอร์ เช่น การลดจำนวนการกระรันทงไซเบอร์ การเพิ่มการรับรู้เกี่ยวกับปัญหา การคุ้มครองเด็กและส่งเสริมสุขภาพจิตของเด็กและสรุปผลการศึกษาและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขกฎหมายไทย รวมถึงมาตรการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อคุ้มครองเด็กจากการกระรันทงไซเบอร์

ขอบเขตของการศึกษา

งานนิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาการคุ้มครองสิทธิเด็กจากการถูกระรันทงไซเบอร์ โดยศึกษาถึง คำนินยาม ความหมาย การตีความ องค์ประกอบความผิดและนำกฎหมายมาปรับใช้และศึกษากฎหมาย แนวคิดและทฤษฎี จากหนังสือหรือตำราที่เกี่ยวข้อง คำพิพากษา วารสาร สารนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ และข้อมูลจากเว็บไซต์ต่าง ๆ ตลอดจนบทความทางวิชาการต่าง ๆ อันเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กจากการถูกระรันทงไซเบอร์ ทั้งในกฎหมายไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 ประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายของเครือรัฐออสเตรเลีย ประเทศแคนาดา และประเทศฟิลิปปินส์ เพื่อนำมาวิเคราะห์ เปรียบเทียบและหาแนวทางในการคุ้มครองสิทธิของเด็กผู้ถูกระรันทงไซเบอร์ เพื่อให้เห็นปัญหาและเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาต่อไป

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษา ข้อมูลเอกสาร (Documentary Research) มุ่งประสงค์เพื่อศึกษากฎหมาย แนวคิดและทฤษฎี จากหนังสือหรือตำราที่เกี่ยวข้อง คำพิพากษา งานวิจัย งานวิทยานิพนธ์ ตำบทยกฎหมาย ตลอดจน บทความทางวิชาการต่าง ๆ ทั้งจากเอกสารภาษาไทยและเอกสารภาษาอังกฤษและรวมทั้งการค้นคว้าทางอินเทอร์เน็ต

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงความหมาย แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็กจากการถูกระรันทงไซเบอร์

2. ทำให้ทราบถึงปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์ ในส่วนของคำนิยาม ความหมาย การตีความ องค์ประกอบความผิดและนำกฎหมายมาปรับใช้

3. ทำให้ทราบถึงมาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศและประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์

4. ทำให้ทราบถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์

บทที่ 2

ความหมาย แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการถูกระรานทางไซเบอร์

การถูกระรานทางไซเบอร์กลายเป็นประเด็นที่แพร่หลายมากขึ้นในสังคมปัจจุบัน โดยเฉพาะต่อเด็ก สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความหมาย แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการถูกระรานทางไซเบอร์ต่อเด็ก เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสารนิพนธ์นี้จะเริ่มต้นด้วยการให้คำจำกัดความของการถูกระรานทางไซเบอร์และอธิบายถึงความแตกต่างระหว่างการถูกระรานแบบดั้งเดิมและการถูกระรานทางไซเบอร์ รวมถึงผลกระทบทางร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ ตลอดจนถึงผลกระทบที่มีต่อความภาคภูมิใจในตนเองและสุขภาพจิตของเด็กจะถูกนำมาศึกษาด้วย เพื่อให้เข้าใจสามารถวิเคราะห์ตามกฎหมายและนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับการคุ้มครองเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ความหมายเกี่ยวกับการถูกระรานทางไซเบอร์

การถูกระรานทางไซเบอร์เป็นปัญหาที่ทั่วโลกเป็นปัญหาที่พบเจอได้มากขึ้นในสังคมยุคนี้ โดยเฉพาะความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี เมื่อมีการใช้โซเชียลมีเดียมากขึ้น การกระทำดังกล่าวส่งผลเสียต่อเด็ก การถูกระรานทางไซเบอร์ หมายถึง การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อระรานบุคคลอื่น โดยการส่งข้อความที่มีลักษณะข่มขู่หรือคุกคาม เป็นการถูกระรานประเภทหนึ่งที่ต้องเนื่องผ่านการใช้เทคโนโลยีและเกี่ยวกับการกระทำที่ก้าวร้าวโดยมีจุดประสงค์เพื่อทำซ้ำและก่อให้เกิดอันตรายต่อเหยื่อ นอกจากนี้ ยังมีลักษณะความไม่แน่นอนของขอบเขตอำนาจ การกล่าวซ้ำ การไม่เปิดเผยตัวตน การถูกระรานทางไซเบอร์อาจมีได้หลายรูปแบบ เช่น การเขียนด้วยวาจา การแสดงภาพ การกีดกัน และการแอบอ้างบุคคลอื่น ซึ่งการแอบอ้างบุคคลอื่นไม่สามารถถือเป็นพฤติกรรมถูกระรานทางไซเบอร์ได้ เนื่องจาก ต้องมีเจตนาทำร้ายเหยื่อ นอกจากนี้ ผลกระทบของการถูกระรานทางไซเบอร์ต่อเหยื่อและการทำซ้ำของการกระทำเป็นเกณฑ์สำคัญในการกำหนดการถูกระรานทางไซเบอร์ การไม่เปิดเผยตัวตนยังเป็นสิ่งสำคัญในการทำความเข้าใจความรุนแรงของการถูกระรานทางไซเบอร์ ซึ่งจะแสดงให้เห็นว่าการถูกระรานทางไซเบอร์เป็นปรากฏการณ์ระดับนานาชาติที่กำลังเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทั่วโลก นอกจากนี้ ปัญหาการถูกระรานในโรงเรียนแบบดั้งเดิมเริ่มเกินขอบเขตของโรงเรียน เนื่องจาก ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีจากการที่เด็กตกเป็นเหยื่อของการถูกระรานทางไซเบอร์รวมถึงการถูกระรานทางวาจาหรือทางกายภาพผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อแก้ไขปัญหาจำเป็นต้องมีคำจำกัดความของการถูกระรานทางไซเบอร์ที่เป็นมาตรฐานเพื่อวัดพฤติกรรมถูกระรานทางไซเบอร์ให้ชัดเจน ซึ่งสารนิพนธ์นี้มุ่งหวังที่จะให้ความเข้าใจคำจำกัดความของการถูกระรานทางไซเบอร์ต่อเด็ก

1. การกระรานแบบดั้งเดิม

การกระรานแบบดั้งเดิม (Traditional bullying) เป็นรูปแบบการกระทำหรือการแสดงออกที่ต้องการให้ผู้ถูกระราน หรือบุคคลรอบข้างได้เห็นหรือได้รับรู้ว่าใครเป็นผู้กระทำผ่านวิธีการกระทำใด ผลของการกระทำ ได้รับรู้ได้ผ่านการพบเห็นเหตุการณ์ (วรรณัน ดาราพงษ์, 2563)

ความหมายของการกระรานแบบดั้งเดิม

การกระราน (Bully) หมายถึง พฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับ โดยความตั้งใจกระทำให้ผู้อื่นได้รับความทุกข์ ความเจ็บปวดจากผู้ระรานที่รู้สึกว่าคุณมีอำนาจหรือพลังเหนือกว่าผู้ถูกระรานอีก ทั้งการกระทำดังกล่าวจะเกิดขึ้นซ้ำ ๆ อย่างต่อเนื่องและมีระยะเวลายาวนาน (สกล วรเจริญศรี, 2559)

ความหมายของคำว่า “บูลลี่” ไม่ค่อยพบเห็นมากนักในคำนิยามของตัวบทกฎหมาย การทำความเข้าใจกับคำว่า “บูลลี่” ในเบื้องต้นเป็นการอ้างอิงตามที่ปรากฏในพจนานุกรมภาษาอังกฤษของหลายสถาบัน และการอ้างอิงตามแนวความคิดของนักวิชาการต่าง ๆ ไว้ดังนี้

Cambridge Dictionary ได้ให้นิยามคำว่า “บูลลี่” ไว้ว่า¹ คนที่ทำร้ายหรือทำให้หวาดกลัวบ่อยครั้งในช่วงระยะเวลาหนึ่ง โดยมักจะบังคับให้ผู้อื่นทำในสิ่งที่พวกเขาไม่ต้องการจะทำ

Oxford Dictionaries ได้ให้นิยามคำว่า “บูลลี่” ไว้ว่า² คนที่ใช้กำลังหรืออำนาจขู่เข็ญหรือทำร้ายคนที่อ่อนแอกว่า

แนวความเห็นทางวิชาการได้นิยามของคำว่า “บูลลี่”

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้อธิบายเกี่ยวกับการบูลลี่ (Bullying) ไม่ใช่แค่การกระราน แต่เป็นความรุนแรงในสังคม ซึ่งการกระราน การให้ร้าย การด่าว่า การข่มเหง หรือการกระรานผู้อื่นให้เกิดความเจ็บปวดทางร่างกายหรือทางจิตใจพฤติกรรมเหล่านี้หากเกิดในชีวิตจริงมักเป็นการล้อเลียนรูปร่างหน้าตา สถานะทางสังคม รวมถึง การทำร้ายร่างกาย (คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.), 2563)

แนวคิดของริกบี (Rigby) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า การแสดงออกของพฤติกรรมที่มีความต้องการทำร้ายบุคคลอื่นให้อยู่ภายใต้ความกดดันและมีแนวโน้มของการกระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก

แนวคิดของมาสเตอร์ (Master) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า เป็นการแสดงหรือการกระทำที่ได้คิดไตร่ตรอง อันส่งผลต่อผู้อื่นให้ได้รับความเจ็บปวดและมีการเกิดพฤติกรรม ดังกล่าวซ้ำ ๆ โดยบุคคลที่ข่มเหงจะใช้พลังที่เหนือกว่า

¹ Cambridge Dictionary : BULLY (noun) someone who hurts or frightens someone else, often over a period of time, and often forcing them to do something that they do not want to do.

² Oxford Learner's Dictionaries : BULLY (noun) a person who uses their strength or power to frighten or hurt weaker people.

แนวคิดของแซนเดอร์และไฟเช (Sanders and Phye) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า การแสดงพฤติกรรมทางลบ ก้าวร้าว การพูดทำร้ายความรู้สึก การทำร้ายร่างกาย การแสดงถึงอำนาจ การบังคับให้ทำในสิ่งที่ไม่เต็มใจ การข่มขู่และการคุกคามผู้อื่น

แนวคิดของโรเบิร์ต จูเนียร์ (Robert Jr.) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า พฤติกรรมการระราน มีความใกล้เคียงกับพฤติกรรมการข่มขู่ การเยาะเย้ย การเสียดสี การระราน การคุกคาม แต่การแสดงพฤติกรรมต้องกระทำซ้ำ ๆ อย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาานาน (สกล วรเจริญศรี, 2559)

แนวคิดของโรบิน เมย์ ซอต (Robin May Schott) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า การระรานเป็นรูปแบบหนึ่งของความก้าวร้าวของปัจเจกบุคคล (individual aggression) การระรานเป็นรูปแบบหนึ่งของความรุนแรงทางสังคม (social violence) การระรานเป็นรูปแบบหนึ่งของพลวัตของกลุ่มที่ผิดปกติ (dysfunctional group dynamics) (อารีรัตน์ โกสิทธิ, 2564)

จากความหมายที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า คำว่า”บูลลี่” หมายถึง การระราน การให้ร้าย การด่าว่า การข่มขู่ หรือการระรานผู้อื่นให้เกิดความเจ็บปวดทางร่างกายหรือทางจิตใจ

ประเภทของการระรานแบบดั้งเดิม

มูลนิธิยูวพัฒนา ได้แบ่งประเภทของการระรานไว้ ดังนี้ 1) การระรานทางร่างกาย เป็นการทำให้ร่างกาย ชก ต่อย ผลัก ตบตี 2) การระรานทางสังคมหรือด้านอารมณ์ เป็นการใช้กลุ่มเพื่อนหรือสังคมกดดันและทำให้บุคคลแยกออกจากกลุ่ม เป็นการทำให้เกิดความรู้สึกเจ็บปวดหรือเสียใจจากการกระทำดังกล่าว 3) การระรานทางคำพูด เป็นการพูด ที่ส่งผลกระทบต่อความรู้สึก จะเกิดขึ้นในสถานการณ์ที่มีการข่มขู่ เย้าแหย่ เยาะเย้ย ข่มขู่ การพูดจาดูถูก เสียดสีกันในกลุ่มเพื่อน หรือการวิจารณ์ด้วยคำพูดในลักษณะขำลือ คำนิทา และการพูดโกหกบิดเบือนข้อมูลที่ไม่เป็นจริง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความเจ็บปวด (มูลนิธิยูวพัฒนา, 2562)

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (2563) ได้แบ่งประเภทไว้ ดังนี้ 1) ทางร่างกาย เป็นการทำให้ร่างกายอีกฝ่ายให้เกิดการบาดเจ็บ มีบาดแผล ซึ่งสามารถมองเห็นได้จากภายนอก บางกรณีส่งผลต่อจิตใจด้วย 2) ทางวาจา การพูดส่อเสียด ล้อเลียน ใส่ร้าย ประจานด้วยคำพูดให้ผู้อื่นได้ยิน สร้างความอับอาย วิดกกังวล ความเครียด ส่งผลถึงขั้นเป็นโรคซึมเศร้าหรือหวาดกลัวสังคมถือเป็นบาดแผลทางใจที่เจ็บปวด 3) ทางสังคม เป็นการสร้างกระแสในสังคมให้ซ้ำเติมเหยื่อของการบูลลี่ เสมือนการยืมมือคนรอบข้างให้ร่วมกันทำร้ายบุคคลเพียงคนเดียว เช่น การสร้างขำลือ จนผู้พบเห็นหลงเชื่อและพร้อมจะกระจายข่าวให้ไปในวงกว้างขึ้นจนผู้ถูกรำกระทำเกิดความเสื่อมเสียชื่อเสียง (คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.), 2563)

Sherri Gordon ผู้เชี่ยวชาญด้านการป้องกันการระราน ได้แบ่งประเภทไว้ ดังนี้

การระรานทางร่างกาย (Physical Bullying) เป็นประเภทที่เห็นได้ชัดเจนที่สุด โดยเป็นการที่เด็กใช้กำลังทางกายภาพที่มีมากกว่าแสดงอำนาจเหนือผู้ถูกรำกระทำ เนื่องจากผู้ระรานมักจะมี

ขนาดตัวใหญ่กว่า แข็งแรงกว่า และก้าวร้าวกว่าผู้ตกเป็นเหยื่อ ตัวอย่างของการระรานประเภทนี้ได้แก่ การเตะ ตี ต่อย ตบ ผลัก และการกระทำทางกายอื่น ๆ เป็นต้น การระรานทางกายภาพสามารถพบได้ง่ายและเป็นประเภทที่รู้จักเมื่อพูดถึง การระรานทางคำพูด (Verbal Bullying) ผู้กระทำจะใช้คำพูดหรือการเรียกชื่อเพื่อให้ได้อำนาจและการควบคุมอยู่เหนือเป้าหมาย โดยปกติแล้วผู้ระรานจะใช้การดูถูกกันอย่างไม่ไว้หน้าเพื่อดูถูก ลดคุณค่า และทำให้ผู้อื่นเจ็บปวด โดยพวกเขาเลือกเป้าหมายจากรูปลักษณะภายนอก การระรานนี้มักจะตรวจพบได้ยากมาก เนื่องจาก การโจมตีมักเกิดขึ้นเมื่อผู้ใหญ่ไม่อยู่บริเวณนั้น การคุกคามในเชิงสัมพันธ์ภาพ (Relational Aggression) เป็นการระรานที่ซ่อนอยู่และค่อยเป็นค่อยไป โดยที่ผู้ปกครองและครูไม่ได้สังเกต หรืออาจเรียกว่าการระรานทางอารมณ์ ทางเพศ (Sexual Bullying) เป็นการกระทำซ้ำ ๆ ที่ทำให้เกิดความอับอายและสร้างความรำคาญแก่เป้าหมาย โดยอคติ (Prejudicial Bullying) เป็นการกระทำที่ขึ้นอยู่กับอคติของผู้กระทำ ที่สร้างความเจ็บปวดให้แก่ผู้ที่ถูกอคติ (Gordon, 2564)

จากประเภทที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การกระทำที่ผู้กระทำมีเจตนากระทำต่อผู้อื่นให้ได้รับความทุกข์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ

ผลกระทบจากการถูกระรานแบบดั้งเดิม

ผลกระทบต่อชีวิต เป็นผลกระทบที่ร้ายแรงมากที่สุด เป็นผลกระทบที่อาจทำให้ผู้ถูกระรานฆ่าตัวตาย ซึ่งเป็นการกระทำที่เมื่อผู้ถูกระรานถูกระรานอยู่เสมอ ๆ จะทำให้ผู้ถูกระรานรู้สึกหดหู่ ความรู้สึกนี้ไม่มีใครสามารถช่วยเหลือได้ ความรู้สึกจะถูกสะสมไปเรื่อย ๆ จนไม่สามารถหาทางออกได้ และตัดสินใจกระทำในเรื่องที่เลวร้ายที่สุด คือ ฆ่าตัวตาย

ผลกระทบต่อร่างกาย เป็นผลกระทบที่ร้ายแรงมาก เป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นได้ทั้งชายและหญิง โดยผู้ระรานมักกระทำการก่อเหตุโดยการทำร้ายร่างกาย เช่น การตบตี ชกต่อย ทำให้เกิดบาดแผล การกระทำเช่นนี้ทำให้ผู้ถูกระรานรู้สึกหวาดกลัว หวาดระแวง กลัวว่าจะถูกทำร้าย

ผลกระทบทางด้านจิตใจ เป็นผลกระทบที่ร้ายแรง เป็นผลกระทบที่มักเกิดจากการถูกระรานทางด้านจิตใจ ซึ่งเป็นการกระทำที่ทำให้เกิดจากการสูญเสียความมั่นใจ ทำให้รู้สึกไม่มั่นใจในตัวเอง จนเกิดการไม่ไว้ใจใคร หวาดกลัวต่อการเข้าสังคม บางคนนอนไม่หลับรู้สึกเข้าสู่ภาวะซึมเศร้า (ธณัศมนต์ จันอรัญ, 2560)

ตัวอย่างเหตุการณ์การระรานแบบดั้งเดิม

เมื่อช่วงเดือนธันวาคม 2557 สำนักข่าวต่างประเทศรายงานเหตุการณ์สุดสะเทือนใจ เมื่อเด็กชายวัย 12 ปี ถูกเพื่อนรุมแกล้งและล้อว่าเป็น “เชียร์ลีดเดอร์ตุ๊ด” หลังจากเข้าร่วมงานโรงเรียนเป็นเชียร์ลีดเดอร์กับเด็กผู้หญิง จนคิดสั้นฆ่าตัวตายเด็กชายโรนิน ซิมิซุ วัย 12 ปี อยู่โรงเรียนแห่งหนึ่งในรัฐแคลิฟอร์เนีย ก่อเหตุฆ่าตัวตายหลังจากที่ไปร่วมงานโรงเรียน และได้เป็นเชียร์ลีดเดอร์กับเด็กผู้หญิง จนถูกเพื่อนรุมล้อว่าเป็นตุ๊ดจากการสอบถามเพื่อนคนหนึ่ง กล่าวว่า ไม่อยากเชื่อว่า โรนินจะฆ่า

ตัวตาย เพราะโรนินเป็นคนไม่สนสิ่งที่คนอื่นพูด และมักจะมีความสุขอยู่เสมอ แต่โรนินคงทนไม่ไหวที่ถูกระรานและถูกเหยียดหยามจากเพื่อนร่วมห้องว่าเป็นตุ๊ดไม่หยุดหย่อน ด้านครอบครัวของโรนินกล่าวว่า ลูกของพวกเขาถูกล้อมาหลายครั้งแล้ว และได้แจ้งครูอาจารย์ไปหลายรอบแล้ว แต่ทางโรงเรียนกลับบอกว่าไม่สามารถแก้ปัญหานี้ได้ จึงทำให้เกิดเหตุการณ์สลดเช่นนี้ขึ้น (Tero Entertainment Public Company Limited, 2557)

เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2565 เด็กหญิงวัย 14 ปี เป็นนักเรียนหญิง ม. 2 ของโรงเรียนชื่อดังแห่งหนึ่งใน จังหวัดพัทลุง ได้คิดสั้นผูกคอตาย เพราะปัญหาสะสมที่บ้านและถูกครูที่ปรึกษาพูดบั่นทอนจิตใจ โดยตลอดเวลาที่ผ่านมา 2 ปี เด็กหญิงวัย 14 ปี ผู้ตายประสบปัญหาด้านครอบครัว พ่อแม่แยกทางกัน และมีปัญหาเรื่องการเงินมาตลอด และจากข้อมูลทราบว่าแม่ติดการพนัน จนมีปัญหาบานปลายในช่วงก่อนเปิดเทอมทางครอบครัวไม่มีเงินส่งเด็กหญิงวัย 14 ปี ผู้ตายเรียนต่อ แต่ด้วยตัวเด็กอยากเรียนต่อ จึงขอทางครอบครัวออกมาเข้าบ้าน และจะหารายได้ส่งตัวเองเรียน ทุกอย่างก็ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ปกครอง เพราะเด็กอายุน้อย สุดท้ายถูกปฏิเสธ จนมีการได้พูดคุยกับครูที่ปรึกษา แต่ถูกครูที่ปรึกษาพูดบั่นทอนจิตใจเข้าไปอีก อีกทั้งยังพูดในลักษณะพยายามให้น้องย้ายโรงเรียนไปเรียนที่อื่น เนื่องจากเป็นเด็กที่ไม่มีผู้ปกครองคอยดูแล กลัวสร้างปัญหาให้กับทางโรงเรียน (สยามรัฐออนไลน์, 2565)

2. การระรานทางไซเบอร์

การระรานทางไซเบอร์ (Cyberbullying) เป็นการกระทำรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นบนสังคมไซเบอร์ ซึ่งเกิดจากการละเมิดสิทธิต่าง ๆ จนทำให้ผู้อื่นหวาดกลัว รู้สึกแค้น ไร้ค่าและกลายเป็นตัวตลกของสังคม (คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.)) เป็นรูปแบบการรุกรานที่แพร่หลายและสร้างความเสียหายอย่างกว้างขวางที่สุดอย่างรวดเร็ว มีการตอบสนองโดยตรงในระดับที่ต่ำกว่าการระรานแบบดั้งเดิมและกำหนดพื้นที่ในการควบคุมดูแลได้ยากเป็นผลให้การระรานทางไซเบอร์มีศักยภาพมากขึ้นสำหรับเด็กจำนวนมาก และผู้ระรานสามารถไม่เปิดเผยตัวตนได้ ซึ่งจะเห็นได้ชัดในยุคปัจจุบันที่ทุกคนมีโซเชียลมีเดียเป็นของตัวเอง ซึ่งสิ่งนี้เปรียบเหมือนอาวุธที่คอยทำลายผู้อื่น เช่น การด่าทอ การพูดให้ร้าย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ผู้กระทำอาจจะไม่ได้คิดถึงถวน แต่ผู้ที่ถูกรกระทำ อาจทนทุกข์ทรมานกระทบต่อการใช้ชีวิต การระรานทางไซเบอร์บางครั้งอาจเป็นการกระทำที่ผิดต่อกฎหมายและจริยธรรม โดยพฤติกรรมการระรานทางไซเบอร์ในเด็กเกิดขึ้นในทุกประเทศทั่วโลก ผ่านการใช้งานแพลตฟอร์มโซเชียล โดยองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) มีผลการสำรวจว่า ประเทศต่าง ๆ ในสหภาพยุโรปมีอัตราการระรานแบบดั้งเดิมลดลง อันเป็นผลมาจากการใช้มาตรการต่าง ๆ ของรัฐ แต่อัตราการระรานทางไซเบอร์ในเด็กกลับมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

ความหมายของการระรานทางไซเบอร์

การระรานทางไซเบอร์เป็นปรากฏการณ์ในยุคที่เทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องกับการใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อจ้องใจคุกคาม ทำให้อับอาย ทำให้อับอาย ทรมาน ข่มขู่ หรือเลือกบุคคลอื่นโดยจงใจและทำซ้ำ ๆ โดยเฉพาะเด็ก (UNICEF., 2566) การระรานรูปแบบนี้มักเกิดขึ้นด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การส่งข้อความที่สร้างความเสียหาย การโพสต์เนื้อหาเชิงลบหรือเป็นอันตรายเกี่ยวกับบุคคลอื่น หรือการแชร์ข้อมูลอันเป็นเท็จโดยเจตนา (U.S. Department of Health and Human Services, 2564) สิ่งสำคัญคือต้องรับรู้และเข้าใจคำจำกัดความของการระรานทางไซเบอร์ เพื่อจัดการกับผลกระทบที่มีต่อเด็กและรับประกันความปลอดภัยและความเป็นอยู่ที่ดีของพวกเขา (Child Mind Institute, 2566) ดังนั้น คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศราชบัณฑิตยสภา ได้ให้ความหมายคำว่า การระรานทางไซเบอร์ หมายถึง การระราน การให้ร้าย การด่าว่า การข่มขู่ หรือการระรานผู้อื่นทางสื่อสังคมต่าง ๆ (คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ, 2562)

Dictionary.com ได้ให้นิยามไว้ว่า การระรานผู้อื่นทางไซเบอร์ด้วยการส่งข้อความที่หยาบคาย โดยทั่วไปมักจะเปิดเผยตัวตน³

Oxford Dictionaries ได้ให้นิยามไว้ว่า การส่งข้อความบนโลกออนไลน์ ทางแชท ทางอีเมล เป็นต้น โดยการข่มขู่ ทำให้ผู้ถูกระรานรู้สึกตกใจ ไม่พอใจ และหวาดกลัว⁴

Cambridge Dictionary ได้ให้นิยามไว้ว่า การใช้อินเทอร์เน็ตในการทำร้ายหรือระรานผู้อื่น โดยการส่งข้อความเป็นการว่าร้ายผู้อื่น⁵

Collins Dictionary ได้ให้นิยามไว้ว่า การระรานทางไซเบอร์โดยการใช้อินเทอร์เน็ต คือการใช้อินเทอร์เน็ต ทำให้ผู้อื่นรู้สึกหวาดกลัว โดยการส่งข้อความเป็นการว่าร้ายผู้อื่น⁶

นักวิชาการให้ความหมายของคำว่า “ระรานทางไซเบอร์” ไว้ดังนี้

Mr. Belsey จากเว็บเพจ WordPress ได้ให้แนวคิดไว้ว่า เป็นการระรานโดยใช้อินเทอร์เน็ตโดยใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีการสื่อสาร เพื่อให้ทำร้ายผู้อื่น (Mr. Belsey (Word Press))

³ Dictionary.com : Cyberbullying (noun) the act of harassing someone online by sending or posting mean messages, usually anonymously.

⁴ Oxford Learner's Dictionaries : Cyberbullying (noun) the activity of using messages on social media, emails, text messages, etc. to frighten or upset somebody.

⁵ Cambridge Dictionary : Cyberbullying (noun) the activity of using the internet to harm or frighten another person, especially by sending them unpleasant messages.

⁶ Collins Dictionary : Cyberbullying (Uncountable noun) Cyberbullying is the use of the internet to frighten or upset someone, usually by sending them unpleasant messages.

ณัชชา ศรีขจร ได้ให้แนวคิดไว้ว่า การระรานทางไซเบอร์ เป็นการกระทำที่ใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร เป็นการกระทำซ้ำ ๆ โดยมีเจตนาจะรบกวน ก่อกวน สร้างความเครียด ทำให้อับอาย รู้สึกหดหู่ (ณัชชา ศรีขจร, 2560)

ฮินดูจาและพัทชิน (Hinduja and Patchin) ได้ให้แนวคิดการระรานทางไซเบอร์ว่า เป็นการสร้างความเจ็บปวดให้แก่ผู้อื่นโดยตั้งใจและทำให้ได้รับความเสียหายซ้ำ ๆ ผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (สกล วรเจริญศรี, 2559)

ปารีสและโรเบิร์ต สโตรม (Paris S. Strom and Robert D. Strom) ได้ให้แนวคิดการระรานทางไซเบอร์ไว้ว่า เป็นการระรานทางไซเบอร์ (Cyber Harassment) ที่เกี่ยวข้องกับการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อข่มขู่หรือทำร้ายผู้อื่น โดยมีจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) ห้องสนทนาออนไลน์ (chat rooms) โทรศัพท์เคลื่อนที่ (cell phones) ระบบส่งข้อความทันที (instant messaging) การส่งข้อความ (text messaging) และการโหวตผ่านบุทออนไลน์ (online voting booths) เป็นเครื่องมือในการทำให้ขายหน้า หวาดกลัว และทำให้เหยื่อเกิดความรู้สึกที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ซึ่งมีความแตกต่างกับการระรานรูปแบบดั้งเดิมที่ผู้ใหญ่เคยรู้จัก

ชาร์ฟและฮอฟฟ์ (Shariff & Hoff) ได้แนวคิดการระรานทางไซเบอร์ไว้ว่า เป็นการระรานในรูปแบบเหมือนการทำลายล้างกันอย่างโหดร้าย

ปีเตอร์ เค. สมิธ (Peter K. Smith) ได้แนวคิดการระรานทางไซเบอร์ไว้ว่า เป็นการระรานรูปแบบใหม่ที่แตกต่างจากการระรานแบบดั้งเดิม

สตักกี้ (Stuckey) ได้ให้แนวคิดการระรานทางไซเบอร์ไว้ว่า เป็นการกระทำใด ๆ ที่เกิดจากความตั้งใจและทำให้ผู้อื่นเจ็บปวด ส่งผลให้ตนเองรู้สึกถึงการมีพลังอำนาจเหนือคนอื่น (เมธินี สุวรรณกิจ, 2560)

รศ.นพ.ชาญวิทย์ พรนภดล ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล (ชาญวิทย์ พรนภดล, 2564) ได้ให้แนวคิดการระรานทางไซเบอร์ไว้ว่า เป็นการระรานโดยใช้สื่อดิจิทัล เช่น คอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต โปสต์ ส่งหรือแชร์ข้อความ รูปภาพ หรือคลิปวิดีโอที่มีเนื้อหาด้านลบของผู้อื่นสู่โลกออนไลน์ เพื่อล้อเลียนให้ผู้ถูกระรานอับอายหรือเสื่อมเสียชื่อเสียง

จากความหมายที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การระรานทางไซเบอร์เป็นการระรานบุคคลอื่นในรูปแบบใหม่ โดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์เป็นเครื่องมือในการทำร้ายผู้อื่น ผ่านการส่งข้อความ ส่งคลิปวิดีโอ หรือทางแอปพลิเคชัน (Application) ต่าง ๆ เป็นต้น ทำให้ผู้ที่ถูกระรานรู้สึกหวาดกลัว รู้สึกหดหู่ เครียด รู้สึกอับอาย และรู้สึกเจ็บปวดทางจิตใจ (ณัชชา ศรีขจร, 2560)

ประเภทของการระรานทางไซเบอร์

การระรานทางไซเบอร์เป็นปัญหาที่แพร่หลายซึ่งส่งผลกระทบต่อเด็กซึ่งส่งผลกระทบทำให้เด็กได้รับความทุกข์ทรมานอย่างมากและส่งผลเสียต่อสุขภาพจิตของพวกเขา ซึ่งมูลนิธิส่งเสริมสื่อเด็ก

และเยาวชน (สสย.) (สรานนท์ อินทนนท์, 2563) ร่วมมือกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้กำหนดรูปแบบและประเภทของการระรานทางไซเบอร์ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพจิตของเด็กไว้ดังนี้

การล่วงละเมิด ได้แก่ การส่งข้อความ อีเมล หรือความคิดเห็นที่ไม่เหมาะสมหรือข่มขู่ โดยมีเจตนาทำร้ายหรือสร้างความทุกข์ให้กับเด็ก

การแอบอ้างบุคคลอื่น ได้แก่ การสร้างโปรไฟล์หรือบัญชีปลอมเพื่อแกล้งทำเป็นเด็กและโพสต์เนื้อหาที่เป็นอันตรายหรือนำอับอายในนามของพวกเขา

การยกเว้น ได้แก่ จงใจแยกเด็กออกจากกลุ่มออนไลน์ แชท หรือแอดวงสังคม ทำให้พวกเขารู้สึกโดดเดี่ยวและถูกปฏิเสธ

การออกไปข้างนอกหรือทำให้อับอายในที่สาธารณะ ได้แก่ การแชร์ข้อมูลหรือรูปภาพส่วนบุคคลที่น่าอับอายหรือละเอียดอ่อนเกี่ยวกับเด็กโดยไม่ได้รับความยินยอม ซึ่งมักมีจุดประสงค์เพื่อให้เด็กอับอาย

การสะกดรอยตามทางไซเบอร์ ได้แก่ ส่งข้อความข่มขู่หรือข่มขู่ซ้ำ ๆ ติดตามเด็กทางออนไลน์ หรือติดตามกิจกรรมออนไลน์ของพวกเขามากเกินไป

การใส่ร้าย ได้แก่ การโพสต์หรือเผยแพร่ข่าวลือที่เป็นเท็จ การนินทา หรือความคิดเห็นเชิงลบเกี่ยวกับเด็ก ซึ่งทำลายชื่อเสียงและความภาคภูมิใจในตนเองของพวกเขา

การระรานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ ได้แก่ การกดตันหรือบีบบังคับเด็กให้ส่งรูปภาพหรือข้อความที่โจ่งแจ้ง แล้วใช้รูปภาพหรือข้อความเหล่านั้นเพื่อแบล็กเมล ทำให้อับอาย หรือหาประโยชน์จากเด็ก

การหลอกล่อ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในพฤติกรรมช่วยหรือก้าวร้าวทางออนไลน์โดยมีจุดประสงค์เพื่อกระตุ้นให้เกิดปฏิกิริยาเชิงลบหรือทำให้เด็กวิตกกังวล

ผลกระทบจากการระรานทางไซเบอร์

ผลกระทบหลักประการที่หนึ่งของการระรานทางไซเบอร์ต่อเด็ก คือ ผลกระทบทางจิตวิทยา การถูกคุกคามทางออนไลน์อย่างต่อเนื่อง อาจนำไปสู่ระดับความเครียด วิตกกังวล และซึมเศร้าเพิ่มมากขึ้น เขี่ยมักจะรู้สึกโดดเดี่ยว ความละอาย และความกลัว ซึ่งอาจส่งผลเสียต่อความภาคภูมิใจในตนเองและสุขภาพจิตของพวกเขา ยิ่งกว่านั้น การระรานทางไซเบอร์ยังส่งผลเสียต่อผลการเรียนของเด็กอีกด้วย การคุกคามและความอับอายอย่างต่อเนื่องอาจทำให้สมาธิ แกรงจูงใจ และความมั่นใจในตนเองลดลง ในทางกลับกัน อาจส่งผลให้เกรดลดลง การมีส่วนร่วมในชั้นเรียนลดลง และแม้กระทั่งการหลีกเลี่ยงโรงเรียน

นอกเหนือจากผลทางจิตวิทยาและวิชาการแล้ว การระรานทางไซเบอร์ยังอาจส่งผลกระทบต่อทางสังคมของเด็ก ๆ อีกด้วย ผู้ที่ตกเป็นเหยื่ออาจพบว่าเป็นเรื่องยากที่จะเชื่อใจผู้อื่นหรือสร้าง

ความสัมพันธ์ใหม่ เนื่องจาก กลัวว่าจะถูกตั้งเป้าหมายทางออนไลน์ พวกเขาอาจเผชิญกับความยากลำบากในการเข้าถึงทั้งทางออนไลน์และออฟไลน์ ซึ่งทำให้ความรู้สึกโดดเดี่ยวและความเหงายังรุนแรงขึ้นอีก นอกจากนี้ ผลของการระรานทางไซเบอร์ยังอาจขยายออกไปไกลกว่าวัยเด็กและส่งผลกระทบต่อระยะยาวอีกด้วย การวิจัยพบว่าบุคคลที่เคยถูกระรานทางไซเบอร์ในช่วงวัยเยาว์มีความเสี่ยงสูงที่จะประสบปัญหาสุขภาพจิตเมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ การจัดการกับการระรานทางไซเบอร์โดยทันทีเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งเพื่อลดผลกระทบระยะยาว ดังนั้น การป้องกันและปราบปรามกับการระรานทางไซเบอร์ที่กระทำต่อเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ปกครอง นักการศึกษา และผู้กำหนดนโยบายจำเป็นต้องทำงานร่วมกัน การใช้นโยบายต่อต้านการระรานทางไซเบอร์ที่เข้มงวด การให้ความรู้แก่เด็ก ๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมออนไลน์ที่เหมาะสม และการส่งเสริมสภาพแวดล้อมออนไลน์ที่สนับสนุนและครอบคลุมเป็นขั้นตอนสำคัญในการป้องกันและแก้ไขผลกระทบของการระรานทางไซเบอร์ต่อเด็ก

ตัวอย่างเหตุการณ์การระรานทางไซเบอร์

นารินาห์ เชื้อแหลม นักร้องชื่อดังชื่อในวงการเพลงคือ ลิลลี่ ได้หมดถ้าสดชื่น ถูกบูลลี่จากสื่อออนไลน์ เรื่อง หน้าเหมือนลิง จนรู้สึกเครียด (ไทยรัฐ ออนไลน์, 2563) อีกกรณีคือ ด.ญ.เกณิกา ศิริ (น้องเนย) อายุ 14 ปี นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดสระแก้ว (AMARIN, 2563) ถูกบูลลี่เรื่องสีผิวขณะไลฟ์สดขายสินค้า ทำให้ร้องไห้ออกมากลางไลฟ์สดระหว่างขายของ

รวมถึงกรณีปรากฏในข่าว เรื่องวุ่น ๆ ของวัยรุ่นนคอซอง (เด็กหญิง 14 รุมตบเด็กหญิง 13 ถ่ายคลิปเปลือยโพสต์ประจาน ปมหึงหวงแฟนหนุ่มวัย 50, 2565) ด.ญ.ฟ้า (นามสมมุติ) อายุ 13 ปีเปิดเผยว่า เพื่อนผู้หญิงที่โรงเรียน เข้าใจผิดคิดว่าตนเองแอบไปคบกับนายโจ๊ก อายุประมาณ 50 ปี เป็นแฟนของ ด.ญ.ไพลิน อายุ 14 ปี ซึ่งเป็นหนึ่งในกลุ่มที่รุมทำร้าย จากนั้นเขาก็บังคับให้เข้าไปห้องน้ำที่ศาลหลักเมืองปู่ศรีสุทโธ ในตัวอำเภอบ้านดุง จากนั้นก็ขู่และบังคับให้ถอดกางเกงเปลือยท่อนล่างและถ่ายคลิปเอาไว้ เหตุการณ์เกิดขึ้นเมื่อเดือน มิ.ย. 2565 จากนั้นเขาก็เอาคลิปไปแชร์ในเฟซบุ๊ก (Facebook) ได้รับความอับอายและชู้จะทำร้ายตลอด แต่ตนก็ยืนยันว่าไม่ได้ไปคบกับแฟนเขาแน่นอน

จากเหตุการณ์ดังกล่าว จะเห็นได้ว่า กรณีที่เด็กถูกกระทำการระรานทางอินเทอร์เน็ตปรากฏข่าวอยู่โดยตลอดในส่วนของกระบวนผ่านทางข้อความในโซเชียลมีเดีย การทำให้อับอาย รวมถึงการทำร้ายจิตใจโดยการทำให้กลัวต่าง ๆ ซึ่งเป็นปัญหาทางสังคมที่พบเจอบ่อยในปัจจุบัน

3. ความเหมือนและความแตกต่างระหว่างการระรานแบบดั้งเดิมและทางไซเบอร์

การระรานทางไซเบอร์มีพัฒนาการมาจากการระรานแบบดั้งเดิม (สรานนท์ อินทนนท์, 2563) โดยเป็นการกระทำที่รุนแรง มีเจตนาที่มุ่งจะทำร้ายบุคคลอื่น ทำให้รู้สึกเจ็บปวด โดยการระรานดั้งเดิมและการระรานทางไซเบอร์ ส่งผลทำให้ผู้ถูกระรานรู้สึกโดดเดี่ยว รู้สึกกังวลรู้สึกซึมเศร้า

และส่งผลกระทบไปยังพฤติกรรมอื่น ๆ เช่น นอนไม่หลับ ไม่หิว ไม่เข้าสังคม เป็นต้น เหมือนระหว่าง การระรานแบบดั้งเดิมและการระรานทางไซเบอร์ ซึ่งสามารถแบ่งได้ ดังนี้

เจตนาที่เป็นอันตรายทั้งการระรานแบบดั้งเดิมและการระรานทางไซเบอร์เกี่ยวข้องกับการ กระทำก้าวร้าวหรือล่วงละเมิดเด็กโดยเจตนาและซ้ำแล้วซ้ำอีก

ผลกระทบทางอารมณ์ในทั้งสองกรณีอาจทำให้เกิดความทุกข์ทางอารมณ์ ความวิตกกังวล อากาการซึมเศร้า และความภาคภูมิใจในตนเองต่ำในเหยื่อ

ความไม่สมดุลของอำนาจในทั้งสองกรณี มักจะมีความไม่สมดุลของอำนาจ โดยที่ผู้ อันธพาลพยายามยืนยันการควบคุมเหยื่อ

ผลกระทบระยะยาวในทั้งสองกรณีเหยื่ออาจได้รับผลกระทบทางจิตใจ อารมณ์ และสังคม ในระยะยาว

ความแตกต่างระหว่างการระรานแบบดั้งเดิมและการระรานทางไซเบอร์ การปกปิดตัวตน ผู้ถูกระรานทางไซเบอร์ไม่สามารถรู้ถึงตัวตนของผู้ระรานได้ ทำให้ผู้ระรานได้ใจและกระทำซ้ำ ๆ เนื่องจาก รูปแบบของการระรานทางไซเบอร์ ทำให้ผู้ระรานสามารถปกปิดตัวตนได้ ดังนั้น ผู้ระราน ทางไซเบอร์จึงมักจะปกปิดตัวตน ไม่เปิดเผยตัวตนที่แท้จริงของตนเอง โดยการสร้างบัญชีปลอมขึ้นมา เพื่อสวมรอยเป็นบุคคลอื่น ซึ่งทำให้ผู้ถูกระรานรู้สึกไม่ปลอดภัย ซึ่งแตกต่างจากการระรานแบบดั้งเดิม ที่จะรู้ถึง

ตัวตนผู้ระรานเสมอ ซึ่งสามารถแบ่งได้ ดังนี้

สื่อกลางในการสื่อสาร โดยการระรานแบบดั้งเดิมมักเกิดขึ้นต่อหน้าหรือผ่านการมี ปฏิสัมพันธ์ทางกายภาพ ในขณะที่การระรานทางไซเบอร์เกิดขึ้นผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และ แพลตฟอร์มออนไลน์

การไม่เปิดเผยตัวตน การระรานทางไซเบอร์มักจะทำให้ความรู้สึกไม่เปิดเผยตัวตนแก่ผู้ระราน เนื่องจากอาจซ่อนอยู่หลังโปรไฟล์หรือชื่อผู้ใช้ปลอม ซึ่งทำให้ระบุตัวผู้กระทำได้ยาก

การเข้าถึงข้อมูล การระรานทางไซเบอร์มีศักยภาพในการเข้าถึงผู้ชมจำนวนมากและ สามารถแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจาก ลักษณะของแพลตฟอร์มออนไลน์ นอกจากนี้ ข้อมูล ต่าง ๆ ของการระรานทางไซเบอร์อาจเกิดขึ้นอย่างถาวร ทำให้ยากต่อการลบหรือหลบหนี

การเข้าถึงตลอด 24 ชั่วโมงทุกวัน การระรานทางไซเบอร์ สามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา ต่างจากการระรานแบบดั้งเดิม トラบเท่าที่เหยื่อและผู้ระรานสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ได้

ขอบเขตของกฎหมาย อาจมีกฎหมายและข้อบังคับเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการระรานทาง ไซเบอร์ในเขตอำนาจศาลบางแห่ง ในขณะที่การระรานแบบดั้งเดิมโดยทั่วไปได้รับการจัดการภายใต้ กฎหมายที่มีอยู่ที่เกี่ยวข้องกับการทำร้ายร่างกาย การคุกคาม หรือการคุ้มครองเด็ก

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการถูกระรานทางไซเบอร์

การถูกระรานทางไซเบอร์ต่อเด็กถือเป็นความกังวลที่เพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายทางจิตใจอย่างมากต่อเหยื่อ (UNODC, 2563) แนวคิดและทฤษฎีทางกฎหมายได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหานี้ โดยเริ่มจากทฤษฎีกฎหมายอาญา กฎหมายอาญามีจุดมุ่งหมายเพื่อปกป้องสังคมจากอันตราย ในกรณีนี้ คือ อันตรายที่เกิดจากการถูกระรานทางไซเบอร์ต่อเด็ก แนวทางนี้มีความสำคัญในการทำให้ผู้กระทำผิดต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตน และรับประกันความปลอดภัยและความเป็นอยู่ที่ดีของเด็ก ๆ ในโลกออนไลน์

1. แนวคิดเรื่องคุ้มครองสิทธิเด็ก

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Right of the Child หรือ CRC) คือ ข้อตกลงระหว่างประเทศที่จัดทำขึ้นโดยสหประชาชาติ (คณะกรรมการด้านสิทธิมนุษยชน) โดยได้รับการรับรองจากที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ (United Nations General Assembly) โดยมีประเทศเข้าเป็นภาคีสมาชิก 195 ประเทศ รวมประเทศไทยที่ได้ลงนามเข้าเป็นภาคีเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2535 อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก กล่าวว่า สิทธิของเด็กนั้นต้องเป็นสิทธิสากล (Universal Rights) และเป็นสิทธิเด็ดขาด (Absolute Rights) ที่ต้องได้รับการรับรองและคุ้มครอง ซึ่งสิทธิพื้นฐานของเด็กมี 4 ประการ ได้แก่

1) สิทธิที่จะมีชีวิตอยู่รอด (Right to life) เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการดูแลสุขภาพอนามัยขั้นพื้นฐานเพื่อให้มีชีวิตรอดดำเนินชีวิตอยู่ในชุมชนที่มีความปลอดภัยมีสันติภาพและปราศจากความรุนแรง

2) สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา (Right to be developed) เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้เติบโตขึ้นในครอบครัวที่อบอุ่นได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ และมีภาวะโภชนาการที่เหมาะสมต่อพัฒนาการ

3) สิทธิที่เด็กจะได้รับการปกป้องคุ้มครอง (Right to protected) เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองให้รอดพ้นจากการทำร้าย การล่วงละเมิด การละเลย การนำไปขาย การใช้แรงงานเด็กและการแสวงประโยชน์โดยมิชอบในรูปแบบอื่น ๆ

4) สิทธิที่จะมีส่วนร่วม (Right to participate) เด็กทุกคนมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็น แสดงออกได้รับการตอบสนองจากผู้ใหญ่ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อตนเอง

2. แนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อมโยงของการระรานดั้งเดิมกับการถูกระรานทางไซเบอร์

ปัจจุบันแม้ว่าการถูกระรานแบบดั้งเดิมและการถูกระรานทางไซเบอร์นั้นจะถือเป็นประเภทของการกระทำที่แตกต่างกัน และมักได้รับการจำแนกออกจากกันอย่างชัดเจน แต่อย่างไรก็ตาม การศึกษาโดยแคมเบลล์และเบอร์แมน ค.ศ. 2018 (Campbell & Bauman, 2018) ได้นำเสนอผลลัพธ์จากการ

วิเคราะห์ว่า “การระรานดั้งเดิม” และ “การระรานทางไซเบอร์” นั้น มีความเชื่อมโยงกันในลักษณะที่สามารถเรียกได้ว่าเป็นสาเหตุ และผลกระทบที่เกิดขึ้นอย่างสอดคล้องกัน กล่าวคือ ในหลายกรณี การระรานทางไซเบอร์ ได้รับการตีความว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการกระทำที่สามารถพิจารณาได้ว่ามีสาเหตุหรือความเชื่อมโยงมาจาก การระรานแบบดั้งเดิมในมุมมองของผู้ถูกระทำ

การระรานทางไซเบอร์ เป็นการนำอุปกรณ์หรือเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือในการแสดงออกอย่างก้าวร้าวในอีกลักษณะหนึ่ง ในทางเดียวกันการระรานทางไซเบอร์ได้ถูกนิยามว่าเป็นการกระทำหรือพฤติกรรมเชิงก้าวร้าวที่แสดงออกโดยกลุ่มหรือบุคคลใด ๆ ต่อเหยื่อหรือผู้ถูกระทำ ผ่านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการแสดงออก ในลักษณะที่เหยื่อไม่สามารถดำเนินการใด ๆ เพื่อปกป้องตัวเองได้ อย่างไรก็ตาม หากอ้างอิงจากนิยามดังกล่าวข้างต้น คุณลักษณะเดียวที่ส่งผลให้การระรานแบบดั้งเดิมและการระรานทางไซเบอร์ มีความแตกต่างกันก็ คือ ความสามารถในการตอบโต้ของผู้ถูกระทำ ซึ่งในกรณีนี้เหยื่อที่ต้องประสบกับการระรานทางไซเบอร์นั้น อาจสามารถตอบโต้ต่อการแสดงออกเชิงก้าวร้าวนั้นได้ แต่อย่างไรก็ตาม การตอบโต้ดังกล่าวนั้นอาจไม่สามารถเกิดขึ้นได้ในทันที ดังเช่นใน กรณีของเหยื่อที่ต้องประสบกับการระรานแบบดั้งเดิม

ทั้งนี้ ข้อจำกัดที่ส่งผลให้ผู้ถูกระทำ ในกรณีของการระรานทางไซเบอร์ไม่สามารถตอบโต้ต่อผู้กระทำได้ในทันที คือ คุณลักษณะของสภาพแวดล้อมในเชิงดิจิทัลที่ประกอบไปด้วยภาวะนิรนาม หรือการไม่เปิดเผยตัวตน (ในบางกรณี) และการเข้าถึงได้ตลอดเวลาจากสาธารณะที่ถือเป็นคุณลักษณะเฉพาะของการแสดงออกเชิงการระรานทางไซเบอร์เท่านั้น ยิ่งไปกว่านั้นคุณลักษณะเฉพาะทั้ง 2 ข้อนี้ ยังถือเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพล ทำให้ผู้ถูกระทำรู้สึกหมดหนทางหรือไม่มีอำนาจในการหยุดหรือหลีกเลี่ยงจากสถานการณ์เชิงลบที่กำลังประสบอยู่ได้อีกด้วย

ในทางกลับกัน แม้วานิยามหรือความหมายซึ่งครอบคลุมในคำว่า ระรานทางไซเบอร์ จะได้รับการศึกษาวิจัยและวิเคราะห์ผลลัพธ์ แต่อย่างไรก็ตาม การกำหนดปัจจัยเฉพาะที่ส่งผลให้เกิดปัญหา และการปรับใช้แนวทางการแก้ไขปัญหาที่เป็นมาตรฐานอย่างเป็นทางการในหลักสากล ยังคงไม่สามารถนำมาได้ซึ่งข้อสรุป เนื่องด้วย ข้อจำกัดด้านมิติเอกฉันท์ในการหาข้อสรุป หรือบทวิเคราะห์ที่มีการชี้แจงอย่างเฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับปัจจัยหรือตัวชี้วัดที่แน่นอนที่ส่งผลกระทบให้เกิดปัญหาและผลกระทบจากปัญหาดังกล่าว Kowalski, Giumetti, Schroeder, & Lattanner, 2014)

อย่างไรก็ตาม ในหลักสากลแนวความคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเกิดขึ้นของปัญหาการระรานทางไซเบอร์นั้น โดยส่วนมากมีทิศทางที่เป็นไปในทางเดียวกันว่า ปัญหาการระรานทางไซเบอร์ คือ พฤติกรรมหรือการกระทำที่มีเจตนาสร้างความเสียหายให้แก่บุคคลอื่นโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารอย่างระบบอินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือ (Kowalski et al., 2014)

3. แนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อมโยงระหว่างพัฒนาการทางเทคโนโลยีกับการระรานทางไซเบอร์

ด้วยพัฒนาการด้านเทคโนโลยีที่เป็นไปอย่างก้าวกระโดด ทั้งรูปแบบของช่องทางการเข้าถึง ตลอดจนรูปแบบการใช้งานระบบอินเทอร์เน็ตในสังคมปัจจุบันนั้นจึงเป็นไปอย่างหลากหลายและแพร่ขยายอิทธิพลไปยังกลุ่มผู้ใช้งานปลายทางในระดับที่มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเด็กที่ถือเป็นกลุ่มผู้ใช้งานปลายทางที่มีทักษะความชำนาญและความสามารถในการปรับใช้หรือประยุกต์เทคโนโลยี ตลอดจนอุปกรณ์ดิจิทัลประเภทต่าง ๆ อาทิ โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต และคอมพิวเตอร์ในการเชื่อมต่อกับระบบอินเทอร์เน็ต เพื่อตอบสนองความต้องการส่วนตัว ซึ่งในบางกรณี ความต้องการ ดังกล่าวอาจครอบคลุมการแสดงพฤติกรรมหรือการกระทำที่มีเจตนามุ่งร้ายอย่างการรังแกกันผ่านโลกไซเบอร์ ทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ

อ้างอิงจากข้อมูลจากสถาบัน DQ (Digital Intelligence Quotient) พบว่า เด็กไทยในกลุ่มช่วงอายุระหว่าง 8-12 ปี นั้นมีพฤติกรรมที่มักจดจ่ออยู่กับการใช้งานระบบอินเทอร์เน็ตมากถึง 35 ชั่วโมง/สัปดาห์ ซึ่งเป็นตัวเลขที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยรวมจากหลายประเทศ ทั่วโลกกว่า 3 ชั่วโมง และหากพิจารณาจากค่าเฉลี่ยดังกล่าวแล้วนั้น เด็กไทยมีความเสี่ยงต่อการประสบกับปัญหาการระรานทางไซเบอร์ในอัตราที่สูงถึงร้อยละ 60 ในขณะที่ค่าเฉลี่ยของอัตราความเสี่ยงในการประสบกับปัญหาการระรานทางไซเบอร์ของเด็กทั่วโลกนั้นมีตัวเลขอยู่ที่ร้อยละ 56 เท่านั้น ในกรณีที่โทรศัพท์มือถือและคอมพิวเตอร์ คือ เทคโนโลยีดิจิทัลที่เด็กไทยนิยมใช้เป็นเครื่องมือในการเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตมากที่สุด ด้วยอัตราร้อยละ 73 และ ร้อยละ 48 ตามลำดับ (อนงนาฏ สิริธิดง, 2561) จากปัจจัยดังกล่าวส่งผลให้ประเภทของภัยอันตรายหรือความเสี่ยงจากการใช้งานระบบอินเทอร์เน็ตที่เด็กไทยมีโอกาสพบเจอมากที่สุดคือ 1) ปัญหาการระรานทางไซเบอร์ที่มีอัตราความเสี่ยงอยู่ที่ ร้อยละ 49 2) ปัญหาการเข้าถึงสื่อลามก อนาจาร และการพูดคุยแลกเปลี่ยน ข้อมูลเรื่องเพศกับคนแปลกหน้า ที่มีอัตราความเสี่ยงอยู่ที่ ร้อยละ 19 3) ปัญหาการติดเกมออนไลน์ ที่มีอัตรา ความเสี่ยงอยู่ที่ ร้อยละ 12 4) ปัญหาการถูกล่อลวงเพื่อออกไปพบกับคนแปลกหน้า ที่มีอัตราความเสี่ยง อยู่ที่ ร้อยละ 7 อ้างอิงจากข้อมูลในข้างต้นหนึ่งในปัญหาหลักที่ควรได้รับการจัดลำดับความสำคัญเป็นอันดับแรก คือ อัตราความเสี่ยงของการถูกระรานทางไซเบอร์ของเด็กไทยที่สูงถึงร้อยละ 49 ซึ่งถือเป็นค่าเฉลี่ยตัวเลขที่มีระดับความน่ากังวลมากกว่าอัตราค่าเฉลี่ยโลก ที่ค่าเฉลี่ยนั้นมีตัวเลขที่อยู่ที่ย้อยละ 47 เท่านั้น ยิ่งไปกว่านั้น ปัจจัยที่ส่งผลให้ปัญหาดังกล่าวกลายเป็นข้อกังวลที่มีต่อเด็กไทยมากที่สุดคือ บริบทพื้นฐานของสังคมไทยที่ระดับความสามารถในการป้องกันเด็กไทยจากการประสบกับปัญหาการถูกระรานทางไซเบอร์ โดยแสดงออกมาเป็นค่าดัชนีความปลอดภัยของเด็กบน โลกออนไลน์ (The Child Online Safety Index: COSI) ที่มีอัตราเพียงร้อยละ 10.5 เท่านั้น ซึ่งตัวเลขดังกล่าวถือเป็นอัตราค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุดในโลก (CHILD ONLINE SAFETY INDEX, 2566)

จากค่าดัชนีความปลอดภัยของเด็กบนโลกออนไลน์ (The Child Online Safety Index: COSI) ของประเทศไทยที่มีค่าในระดับต่ำที่สุดจาก 30 ประเทศที่ทำการเก็บข้อมูล เมื่อพิจารณา รายละเอียดของคะแนนส่วนด้านที่แสดงให้เห็นว่า ค่าคะแนนของประเทศไทยนั้นมีคะแนนสูงในด้านของโครงสร้างพื้นฐานและการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต แต่องค์ความรู้ในด้านทักษะการใช้งานดิจิทัล การศึกษาให้คำแนะนำและวินัยในการใช้งานดิจิทัลมีค่าคะแนนในระดับต่ำมาก ซึ่งสะท้อนออกมาในรูปแบบของปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยที่ยังคงมีข้อกังวลด้านวิธีการจัดการปัญหาของเด็กไทยที่ประสบกับเหตุการณ์การถูกระรานทางไซเบอร์ ซึ่งมักจะเลือกจัดการปัญหาด้วยตนเองหรือเลือกเข้าหา กลุ่มเพื่อนในวัยเดียวกันเพื่อบอกเล่าปัญหาและขอคำแนะนำ คำปรึกษา ตลอดจนขอความช่วยเหลือ จากกลุ่มเพื่อนในวัยเดียวกันมากกว่ากลุ่มผู้ใหญ่ เนื่องจาก เหตุผลด้านระดับความเชื่อใจ หรือระดับความเชื่อมั่นในวิธีการแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยกลุ่มผู้ใหญ่ในมุมมองของเด็ก ไทยนั้นมีไม่มากนักเพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมุมมองในด้านของความเสี่ยงในการสูญเสียความเป็นตัวตน ความมั่นใจหรือความเป็นส่วนตัวของเด็ก หากต้องมีการเปิดเผยถึงรายละเอียดของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้กับกลุ่มผู้ใหญ่ได้รับทราบ

4. แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดความผิดทางอาญา

เฮร์เบิร์ต แอล แพ็กเกอร์ (Herbert L. Packer) ได้อธิบายถึงหลักการในการพิจารณา หลักการกำหนดความรับผิดในทางอาญา ไว้ในหนังสือที่ชื่อ The Limits of the Criminal Sanction (ค.ศ. 1968) โดยมีหลักเกณฑ์การพิจารณาไว้ว่าการกระทำใดควรเป็นความผิดอาญาไว้ทั้งหมด 6 ประการ ดังนี้ (Packer (1968 อ้างถึงใน ปราโมทย์ เสริมศีลธรรม, 2564)

1. การกระทำนั้นเป็นที่เห็นได้ชัดในคนหมู่มากกว่ากระทบกระเทือนต่อสังคมและคนหมู่มากไม่ให้อภัยการกระทำเช่นนั้น
2. ถ้าการกระทำดังกล่าวเป็นความผิดอาญาแล้วจะไม่ขัดแย้งกับวัตถุประสงค์ของการ ลงโทษ กล่าวคือ ทำให้การกระทำผิดลดลง
3. ถ้าการกระทำดังกล่าวเป็นความผิดอาญาแล้วจะไม่มีผลทำให้สังคมลดความเห็นว่า การกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง
4. หากเป็นความผิดอาญาแล้ว จะมีการใช้กฎหมายอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม
5. การใช้กระบวนยุติธรรมทางอาญาจะไม่ก่อภาระแก่การดำเนินการจนเกินขีดความสามารถ ทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ
6. ไม่มีมาตรการควบคุมอย่างอื่นที่สมเหตุสมผลแล้วนอกจากการใช้กฎหมายอาญากับกรณี ที่เกิดขึ้น

5. แนวคิดเกี่ยวกับหลักแห่งความเป็นภัยอันตรายแก่ผู้อื่น

หลักแห่งความเป็นภัยอันตรายแก่ผู้อื่น (The Harm Principle) เป็นหลักการทางปรัชญาการเมืองที่เสนอโดยจอห์น สจิวต์ มิลล์ (John Stuart Mill) หลักการนี้กล่าวว่า การกระทำของบุคคลใดบุคคลหนึ่งจะถูกจำกัดได้ก็ต่อเมื่อการกระทำนั้นสร้างความเสียหายหรือเป็นภัยต่อผู้อื่นเท่านั้น หลักการนี้มีพื้นฐานมาจากหลักการสำคัญ 2 ประการ คือ

1. หลักแห่งเสรีภาพ มนุษย์ทุกคนมีสิทธิเสรีภาพในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ตามที่ตนต้องการ ตราบใดที่การกระทำนั้นไม่ได้ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

2. หลักแห่งอรรถประโยชน์ การกระทำใด ๆ ก็ตามจะถือว่าดีงามและถูกต้องก็ต่อเมื่อการกระทำนั้นส่งผลดีต่อสังคมโดยรวม

ซึ่งหลักแห่งความเป็นภัยอันตรายแก่ผู้อื่น มีความสำคัญต่อสังคมประชาธิปไตย เพราะหลักการนี้ช่วยสร้างสมดุลระหว่างเสรีภาพของบุคคลกับความปลอดภัยของสังคม โดยหลักการนี้สนับสนุนให้บุคคลมีเสรีภาพในการดำเนินชีวิตตามที่ตนต้องการ แต่ก็จำกัดเสรีภาพนั้น ๆ ไว้

หลักแห่งความเป็นภัยอันตรายแก่ผู้อื่นชี้ให้เห็นว่าการกระทำที่เป็นอันตรายต่อผู้อื่นโดยตรง สามารถถูกจำกัดได้โดยสังคมได้ มิลล์เชื่อว่าเสรีภาพส่วนบุคคลควรถูกจำกัดเมื่อละเมิดความเป็นอยู่ที่ดีของผู้อื่น เขาแย้งว่าสังคมมีผลประโยชน์ที่ช่วยด้วยกฎหมายในการป้องกันอันตรายต่อบุคคลและปกป้องสิทธิของพวกเขา

อย่างไรก็ตาม มิลล์ ยังเน้นย้ำว่าควรเข้าใจอันตรายในความหมายกว้าง ๆ มิลล์แยกแยะระหว่างการกระทำโดยคำนึงถึงตนเองซึ่งส่งผลต่อบุคคลที่กระทำเป็นหลัก กับการกระทำอื่น ๆ ซึ่งส่งผลต่อผู้อื่น มิลล์แย้งว่าสังคมไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการกระทำโดยคำนึงถึงตนเอง แม้ว่าการกระทำเหล่านั้นอาจถูกมองว่าผิดศีลธรรมหรือไม่ฉลาดก็ตาม ตราบใดที่พวกเขาไม่ทำร้ายผู้อื่น

โดยรวมแล้ว หลักการทำร้ายผู้อื่นของมิลล์สะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของเขาในการสร้างสมดุลระหว่างบุคคล เสรีภาพและผลประโยชน์ทางสังคม ตระหนักถึงความสำคัญของความเป็นอิสระส่วนบุคคลในขณะเดียวกันก็ตระหนักถึงความจำเป็นในการรับผิดชอบต่อสังคมและการป้องกันอันตราย

6. แนวคิดเกี่ยวกับหลักคุณธรรมทางกฎหมาย

การบัญญัติความรับผิดชอบทางอาญาด้านต่าง ๆ นั้นล้วนมีคุณธรรมทางกฎหมายเป็นพื้นฐาน ในทางความคิด องค์ประกอบของความผิดอาญามาจากปทัสถานและปทัสถานมาจากคุณธรรมทางกฎหมาย (Rechtsgit หรือ Legal Interest) ซึ่งคุณธรรมทางกฎหมายเป็นนามธรรมจับต้องไม่ได้ แต่เป็นคุณค่าในทางความคิดของระเบียบสังคม ซึ่งเกี่ยวข้องกับความมั่นคง ความอยู่ดีและเกียรติภูมิของความเป็นอยู่ในสังคม ซึ่งกฎหมายอาญา ทำหน้าที่ คุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมาย โดยการป้องกันยับยั้งเจตจำนงของมนุษย์ผู้อยู่ภายใต้กฎหมาย โดยให้ประชาชนประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นไปใน

ทำนองเดียวกัน คือ ไม่ให้ละเมิดกฎหมายอาญา มิฉะนั้นจะต้องรับผิดชอบทางอาญาและต้องรับการลงโทษอาญา (คณิต ณ นคร (2553 อ้างถึงใน ญัตติพินิจ เบ็ญจันทร์, 2561) คุณธรรมทางกฎหมาย แบ่งได้ 2 ประเภท (คัทราวดี สีทองเสื่อ, 2557) คือ

1) คุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคล (Individual Legal Interest) เช่น สิทธิในการได้รับความเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิในความเป็นส่วนตัว สิทธิในเสรีภาพในการแสดงออก สิทธิในความปลอดภัย

2) คุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนร่วม (Universal Legal Interest) เช่น การช่วยให้ผู้คนสามารถเข้าถึงความยุติธรรมได้โดยไม่คำนึงถึงสถานที่ตั้งหรือสัญชาติ หลักการนี้ยังช่วยให้รัฐบาลและองค์กรต่าง ๆ สามารถทำงานร่วมกันเพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางไซเบอร์

7. ทฤษฎีเกี่ยวกับการลงโทษอาญา

ทฤษฎีการลงโทษในทางอาญาเป็นแนวคิดที่มีพัฒนาการมาอย่างยาวนาน และมีมุมมองที่หลากหลายจากนักกฎหมายและนักปรัชญา การแบ่งทฤษฎีการลงโทษออกเป็น 2 ทฤษฎีหลักตามที่คุณกล่าวมา คือ ทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทน (Retributive theory) และทฤษฎีอรรถประโยชน์ (Utilitarian theory) เป็นการแบ่งที่เป็นที่ยอมรับและใช้กันอย่างแพร่หลายในการศึกษาและวิเคราะห์ (ปราโมทย์ เสริมศีลธรรม, 2564)

1) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทน (Retributive theory)

ทฤษฎีนี้มองว่าการลงโทษเป็นสิ่งที่สมควรและเป็นธรรมสำหรับผู้กระทำความผิด การลงโทษเป็นการตอบแทนความชั่วร้ายที่ผู้กระทำได้ก่อขึ้น และเป็นการคืนความสมดุลให้กับสังคม (ปกป้อง ศรีสินิต, 2563)

โดยทฤษฎีนี้มุ่งเน้นไปที่ ความยุติธรรม โดยเชื่อว่าผู้กระทำความผิดสมควรได้รับโทษที่สอดคล้องกับความร้ายแรงของความผิดที่กระทำ (เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2562)

หลักการสำคัญ ของทฤษฎีนี้มีดังนี้

การลงโทษต้องเป็นการตอบแทนความผิด ผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษที่สอดคล้องกับความร้ายแรงของความผิดที่กระทำ โทษที่ลงควรถูกต้องตามสัดส่วน โทษที่ลงควรถูกต้องตามสัดส่วนกับความร้ายแรงของความผิด

ผู้กระทำความผิดต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตน ผู้กระทำความผิดต้องรับผิดชอบต่อผลของการกระทำของตน

การลงโทษไม่ใช่เพื่อการแก้แค้น การลงโทษไม่ใช่เพื่อสนองอารมณ์ความแค้น แต่เป็นการรักษาความยุติธรรม

ดังนั้น ทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทนเป็นทฤษฎีที่เก่าแก่และยังคงมีอิทธิพลต่อระบบยุติธรรมทางอาญาในปัจจุบัน ทฤษฎีนี้นำไปสู่ระบบการลงโทษที่เน้นการลงโทษมากกว่าการ

พื้นฟูสมรรถภาพผู้กระทำความผิด อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีนี้ยังมีข้อจำกัดและอาจนำไปสู่ความยุติธรรมได้

ทฤษฎีอรรถประโยชน์ (Utilitarian theory)

ทฤษฎีอรรถประโยชน์ (Utilitarian theory) หรือที่เรียกว่า ประโยชน์นิยม หรือ ผลวาท เป็นทฤษฎีทางจริยธรรมที่เสนอว่า สิ่งที่ถูกต้องคือสิ่งที่จะสร้างประโยชน์ (เกียร์ติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2562)

หลักการสำคัญ ของทฤษฎีนี้มีดังนี้

การกระทำที่ถูกต้อง คือ การกระทำที่ก่อให้เกิดความสุขหรือความพอใจสูงสุดแก่คนจำนวนมากมากที่สุด ความสุขหรือความพอใจเป็นสิ่งที่ดี ความทุกข์หรือความเจ็บปวดเป็นสิ่งเลวร้าย การตัดสินใจทางศีลธรรมควรพิจารณาผลลัพธ์ของการกระทำ

ดังนั้น ทฤษฎีอรรถประโยชน์เป็นทฤษฎีทางจริยธรรมที่มีอิทธิพลต่อความคิดทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ทฤษฎีนี้นำไปสู่การสนับสนุนนโยบายและการกระทำต่าง ๆ ที่มุ่งเน้นไปที่การสร้างประโยชน์แก่คนจำนวนมากที่สุด

อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีอรรถประโยชน์ยังมีข้อจำกัด ตัวอย่างเช่น ทฤษฎีนี้อาจถูกนำไปใช้เพื่อสนับสนุนนโยบายที่ละเมิดสิทธิของบุคคลบางกลุ่ม นอกจากนี้ ทฤษฎีนี้อาจเป็นเรื่องยากที่จะนำไปใช้ในทางปฏิบัติ เนื่องจากเป็นการยากที่จะวัดผลลัพธ์ของการกระทำต่าง ๆ

8. ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล

1. ทฤษฎีเงื่อนไข (The Condition Theory) มีหลักสำคัญคือ ถ้าไม่มีการกระทำใดเกิดขึ้น ผลจะไม่เกิด ถือว่าผลเกิดจากการกระทำนั้น แม้ว่าผลจะเกิดจากการกระทำอื่น ๆ ด้วยก็ตาม แต่ในทางตรงข้าม หากไม่มีการกระทำนั้นแล้วผลก็ยังคงเกิดขึ้นถือว่าผลเกิดจากการกระทำนั้นไม่ได้ (เกียร์ติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2562)

2. ทฤษฎีเหตุที่เหมาะสม (Theory of Adequate Cause) มีหลักคิดว่า ในการที่จะลงโทษให้บุคคลได้รับผิดในผลที่เกิดขึ้น การกระทำของบุคคลนั้นเหมาะสมเพียงพอตามที่จะเกิดผลอันเป็นความผิดขึ้นหรือไม่ กล่าวคือ การกระทำและผลมีความเกี่ยวพันกันพอสมควร (เกียร์ติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2562)

3. เหตุแทรกแซง (Intervening Cause) คือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใหม่ หลังจากการกระทำของผู้กระทำในตอนแรกและเป็นเหตุที่ก่อให้เกิดผลในบั้นปลายโดยตรง ในระหว่างการกระทำและผล ผู้กระทำต้องรับผิดชอบที่เกิดจากเหตุแทรกแซง เมื่อเป็นเหตุวิญญูชนคาดหมายได้ แต่ในทางกลับกันผู้กระทำไม่ต้องรับผิดชอบหากผลเกิดจากเหตุแทรกแซงที่วิญญูชนคาดหมายไม่ได้ (เกียร์ติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2562)

9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อมรทิพย์ อมราภิบาล ศึกษาเรื่อง เหยื่อการระรานผ่านโลกไซเบอร์ในกลุ่มเยาวชน : ปัจจัยเสี่ยงผลกระทบต่อสุขภาพจิตและการปรึกษาบุคคลที่สาม (อมรทิพย์ อมราภิบาล, 2559) จากผลการวิจัยพบว่า นิสิตที่ตกเป็นเหยื่อจะมีพฤติกรรมระรานผู้อื่นในระดับต่ำถึงปานกลาง ซึ่งรูปแบบการตกเป็นเหยื่อและพฤติกรรมระรานผู้อื่น จากผลการวิเคราะห์ พบว่า พฤติกรรมที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับพอใช้ พฤติกรรมระรานผู้อื่นส่งผลกระทบต่อการตกเป็นเหยื่อมากที่สุดเป็นผลทางตรง เชิงบวกรองลงมา คือ พฤติกรรมเสี่ยงทางออนไลน์เป็นผลทางอ้อมผ่านทางพฤติกรรมระรานผู้อื่น ส่วนพฤติกรรมที่ไม่ส่งผล คือ ภาวะขาดการปกป้องและแรงจูงใจ ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อส่งผลทางบวกต่อสุขภาพจิตเชิงลบและต่อการปรึกษาบุคคลที่สาม การปรึกษาบุคคลที่สามส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อสุขภาพจิตเชิงลบ ผลการเปรียบเทียบเพศชายและหญิงพบว่าแตกต่างกันเล็กน้อย

ไอรีนา โคมี่ชินและคณะ ศึกษาเรื่อง หลักการทางกฎหมายของการต่อต้านการระรานทางไซเบอร์ต่อเด็ก (Legal principles of counteracting cyberbullying against children) (Khomysyn, Parpan, Lesko, Slyvka, & Tsvok, 2564) จากการวิเคราะห์กฎหมายการบริหารภายในของประเทศยูเครน (Domestic administrative legislation) สรุปได้ว่า ไม่มีกฎหมายข้อใดที่กำหนดความรับผิด สำหรับการกระทำอันเป็นการระรานทางไซเบอร์ ส่วนในประมวลกฎหมายยูเครนว่าด้วยความผิดทางปกครอง มาตรา 173 (Art 173 of the Code of Ukraine on Administrative) ได้กำหนดให้มีความรับผิดต่อการกระทำไว้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น อาทิ การสบลที่หยาบคายในที่สาธารณะ การดูหมิ่นเหยียดหยาม และการกระทำอื่นที่คล้ายกัน ซึ่งเป็นการละเมิดความสงบสุขและความสงบเรียบร้อยของประชาชน (ประมวลกฎหมายยูเครนว่าด้วยความผิดทางปกครอง (Code of Ukraine on Administrative Offenses, 1984)

การระรานทางไซเบอร์ต่อเด็ก เป็นปัญหาร้ายแรงที่อาจส่งผลเสียต่อความเป็นอยู่ที่ดีทั้งทางจิตใจและอารมณ์ การทำความเข้าใจความหมายและประเภทของการระรานทางไซเบอร์ถือเป็นสิ่งสำคัญในการระบุและป้องกันเหตุการณ์ดังกล่าว ขอบเขตของกฎหมายสำหรับการระรานทางไซเบอร์ต่อเด็กประกอบด้วยทฤษฎีกฎหมายอาญา แม้ว่าจะมีการเยียวยาทางกฎหมายสำหรับการระรานเด็กทางไซเบอร์ แต่สิ่งสำคัญที่ควรทราบคือการป้องกันและการศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งในการแก้ไขปัญหา ผู้ปกครอง นักการศึกษา และผู้กำหนดนโยบายจะต้องทำงานร่วมกันเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมออนไลน์ที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก และดูแลให้มั่นใจว่าผู้กระทำความผิดในการระรานทางไซเบอร์จะต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของพวกเขา

บทที่ 3

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์ ตามกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ

การถูกระรานทางไซเบอร์ถือเป็นอันตรายที่ร้ายแรงต่อเด็กประเภทหนึ่ง ซึ่งเด็กจะถูกทำร้ายผ่านแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดีย ประเทศไทยมีหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิของเด็กอยู่หลายฉบับ แต่เมื่อได้ทำการศึกษาเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของเด็ก พบว่า ทั้งหลักกฎหมายของประเทศไทยและหลักกฎหมายของต่างประเทศมีแนวทางในการคุ้มครองสิทธิเด็กตามหลักสากลที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ ซึ่งประเทศไทยมีกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิเด็กไว้หลายด้านด้วยกัน ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิของเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการหามาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมในการคุ้มครองสิทธิเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์ ซึ่งในส่วนนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงแนวทางกฎหมายและมาตรการทางกฎหมายของเครือรัฐออสเตรเลีย ประเทศแคนาดาและประเทศฟิลิปปินส์ ที่ได้กำหนดกฎหมายเฉพาะในเรื่อง การถูกระรานทางไซเบอร์ไว้ โดยนำมาศึกษาเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2560 และตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ความหมายของเด็กและหลักการคุ้มครองเด็ก

1. ความหมายของเด็ก

ความหมายของคำว่า “เด็ก” ตามกฎหมายของประเทศไทย

ในกฎหมายไทยมีการนิยามความหมายของ “เด็ก” ไว้แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับกฎหมายแต่ละฉบับ แต่ตามงานนิพนธ์ฉบับนี้จะกล่าวถึงนิยามความหมายของ “เด็ก” ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ซึ่งบัญญัติไว้ดังนี้

“มาตรา 4 ได้นิยามความหมายของ “เด็ก” ว่าหมายถึงความถึง “บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส”

โดยตามบทบัญญัติดังกล่าวได้คุ้มครองเด็กให้เด็กมีสิทธิได้รับการศึกษา การรักษาพยาบาล และการพัฒนา ให้เด็กมีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองจากการทารุณกรรม การแสวงหาประโยชน์ และการถูกเอารัดเอาเปรียบ ซึ่งผู้ปกครองต้องมีหน้าที่เลี้ยงดู อนุเคราะห์ และอบรมสั่งสอนเด็ก

ความหมายของคำว่า “เด็ก” ตามกฎหมายของเครือรัฐออสเตรเลีย

ตามกฎหมายของเครือรัฐออสเตรเลีย คำว่า "เด็ก" ถูกนิยามไว้ในกฎหมาย Online Safety Act 2021 (Online Safety Act 202, 2564c) ซึ่งหมายถึงบุคคลที่อายุต่ำกว่า 18 ปี

วัตถุประสงค์ของกฎหมายนี้คือเพื่อคุ้มครองเด็กจากเนื้อหาออนไลน์ที่ไม่เหมาะสม และกำหนดให้ผู้ให้บริการออนไลน์มีหน้าที่ปกป้องเด็กจากเนื้อหาดังกล่าว

ความหมายของคำว่า “เด็ก” ตามกฎหมายของประเทศแคนาดา

กฎหมายเกี่ยวกับเด็กในประเทศแคนาดา มีความซับซ้อนและแตกต่างกันไปในแต่ละรัฐและดินแดน แต่โดยทั่วไปแล้ว "เด็กในประเทศแคนาดา" หมายถึง บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี อ้างอิงตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งประเทศแคนาดาได้รับรองในปี ค.ศ. 1991 โดยให้เด็กมีสิทธิได้รับการคุ้มครองจากการถูกรังแกและละเลย ได้รับการศึกษา ได้รับการดูแลสุขภาพและได้รับการมีส่วนร่วมในสังคม

ความหมายของคำว่า “เด็ก” ตามกฎหมายของประเทศฟิลิปปินส์

ตามกฎหมายของประเทศฟิลิปปินส์ “เด็ก” หมายถึง บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ตามกฎหมาย Republic Act No. 10627 หรือที่รู้จักกันในชื่อ “กฎหมาย Anti-Bullying Act of 2013 (RA 10627)” ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองเด็กจากการถูกรังแกทางไซเบอร์ เช่น การโพสต์หรือเผยแพร่ข้อความ รูปภาพ หรือวิดีโอที่น่าอับอายหรือหมิ่นประมาท การส่งข้อความคุกคามหรือดูหมิ่น การปลอมแปลงตัวตนของบุคคลอื่น และการแพร่กระจายข่าวลือหรือข้อมูลที่ผิด

2. หลักการคุ้มครองสิทธิเด็ก

หลักการคุ้มครองสิทธิเด็กเป็นหลักการสากลที่ยึดถือโดยองค์การสหประชาชาติและประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก มีเป้าหมายเพื่อปกป้องและส่งเสริมให้เด็กทุกคนได้รับการดูแลและพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ ศาสนา เพศ หรือสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจ

หลักการคุ้มครองสิทธิเด็ก 4 ประการหลัก

1) หลักไม่เลือกปฏิบัติ (Bunnag, 2565) เด็กทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันในการได้รับการคุ้มครองและการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใด ๆ

2) หลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก (มาตาลักษณ์ เสรมธากุล, 2566) การตัดสินใจใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความต้องการและความสนใจของเด็กเป็นหลัก

3) สิทธิที่จะมีชีวิตรอด เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะมีชีวิตอยู่รอดและได้รับการพัฒนาในทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม

4) สิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครอง (มูลนิธิเด็กโสสะแห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์, 2566) เด็กทุกคนมีสิทธิได้รับการปกป้องจากอันตรายทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการล่วงละเมิด การแสวงหาประโยชน์ หรือการถูกทอดทิ้ง

นอกจากหลักการหลักทั้ง 4 หลักการแล้ว ยังมีหลักการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการคุ้มครองสิทธิเด็ก เช่น หลักการมีส่วนร่วมของเด็ก เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคม หลักการนี้เป็นหลักการที่ส่งเสริมให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตนเองและสังคม

หลักการความรับผิดชอบร่วมกัน การคุ้มครองสิทธิเด็กเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งครอบครัว ชุมชน รัฐ และองค์การระหว่างประเทศ หลักการนี้เป็นหลักการที่ส่งเสริมความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการคุ้มครองสิทธิเด็ก

หลักการคุ้มครองสิทธิเด็กเหล่านี้เป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างสังคมที่เป็นธรรมและเอื้อต่อการเติบโตของเด็กทุกคน การเคารพและปฏิบัติตามหลักการเหล่านี้จะช่วยให้เด็ก ๆ มีโอกาสที่จะพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่และเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในอนาคต

2) กฎหมายแห่งกรุงเจนีวาว่าด้วยสิทธิเด็ก พ.ศ. 2467

เป็นเอกสารสำคัญฉบับแรกที่กล่าวถึงสิทธิของเด็กอย่างชัดเจน (จิราวัฒน์ แซ่มชัยพร, 2551) โดยมี 5 ข้อหลัก ได้แก่

(1) สิทธิที่จะได้รับความรักความเมตตา เอาใจใส่ และการดูแล เด็กทุกคนควรได้รับความรักและการดูแลจากพ่อแม่หรือผู้ปกครอง โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ ศาสนา ชาติพันธุ์ หรือสถานะอื่นใด

(2) สิทธิที่จะได้รับการเลี้ยงดูอย่างเหมาะสม เด็กควรได้รับการเลี้ยงดูที่เหมาะสมกับวัยและสภาพความเป็นอยู่ของตน เพื่อให้เติบโตและพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ

(3) สิทธิที่จะได้รับการศึกษาและฝึกฝนอาชีพ เด็กควรมีโอกาสได้รับการศึกษาและฝึกฝนอาชีพที่เหมาะสมกับความสามารถของตน เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการใช้ชีวิตในอนาคต

(4) สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองจากอันตราย เด็กควรได้รับการคุ้มครองจากอันตรายทุกรูปแบบ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม เพื่อให้เติบโตในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย

(5) สิทธิที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมและวัฒนธรรม เด็กควรมีโอกาสมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมและวัฒนธรรมของประเทศ เพื่อพัฒนาความสามารถและทักษะต่าง ๆ รวมถึงเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคมของตน

กฎหมายแห่งกรุงเจนีวาว่าด้วยสิทธิเด็ก (อิงอร จินตนาเลิศ, 2541) ฉบับนี้ได้รับการปรับปรุงแก้ไขหลายครั้ง จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2532 สหประชาชาติได้รับรองอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งถือเป็นเอกสารที่ครอบคลุมสิทธิของเด็กมากที่สุดในปัจจุบัน

3) ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิเด็ก พ.ศ. 2491

เป็นก้าวสำคัญในการเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิเด็กทั่วโลก โดยมีการปรับปรุงและพัฒนาต่อเนื่องจนกระทั่งในปี พ.ศ. 2532 สหประชาชาติได้ให้สัตยาบันอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งถือเป็นเอกสารที่ครอบคลุมสิทธิเด็กอย่างกว้างขวางที่สุด

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิเด็ก ประกอบด้วย 54 ข้อ ครอบคลุมสิทธิเด็กในทุกมิติ ทั้งสิทธิในการมีชีวิตรอด สิทธิในการพัฒนา สิทธิในการได้รับการศึกษา สิทธิในการได้รับความคุ้มครองจากความรุนแรง สิทธิในการมีส่วนร่วม และสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และทั้ง 196 ประเทศทั่วโลก ได้ให้สัตยาบันรับรองอนุสัญญาฯ นี้ โดยประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศแรก ๆ ที่ให้สัตยาบันในปี พ.ศ. 2533 ซึ่งสิทธิเด็กที่สำคัญตามอนุสัญญาฯ มีดังนี้

สิทธิในการมีชีวิตอยู่ เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะมีชีวิตอยู่และได้รับการคุ้มครองจากรัฐ

สิทธิในการได้รับการเลี้ยงดู เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการเลี้ยงดูจากพ่อแม่หรือผู้ปกครอง และรัฐมีหน้าที่จัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือเด็กที่ขาดแคลน

สิทธิในการได้รับการศึกษา เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาภาคบังคับและฟรี

สิทธิในการได้รับความคุ้มครองจากอันตราย เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองจากความรุนแรง ทารุณกรรม การล่วงละเมิดทางเพศ การค้ามนุษย์ และอันตรายอื่น ๆ

สิทธิในการได้รับปัจจัยพื้นฐาน เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับอาหาร น้ำ เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย และการรักษาพยาบาล

สิทธิในการไม่ถูกใช้แรงงาน เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะไม่ถูกบังคับใช้แรงงานที่เป็นอันตรายหรือขัดต่อพัฒนาการ

สิทธิในการไม่ถูกเลือกปฏิบัติ เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะไม่ถูกเลือกปฏิบัติเพราะเชื้อชาติ ศาสนา เพศ หรือเหตุผลอื่นใด

สิทธิในการมีส่วนร่วม เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม วัฒนธรรม และการแสดงความคิดเห็น

สิทธิในการได้รับความคุ้มครองทางกฎหมาย เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายอย่างเท่าเทียม

การคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิเด็กเป็นหน้าที่ของทุกภาคส่วนในสังคม ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อให้เด็กทุกคนเติบโตอย่างมีคุณภาพและเต็มศักยภาพ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้เด็กทุกคนได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิตและการพัฒนาอย่างเต็มที่

4) ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิเด็ก พ.ศ.2502

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิเด็ก พ.ศ. 2502 มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสิทธิเด็กทั่วโลก โดยเป็นปฏิญญาฉบับแรกที่ทำให้ความสำคัญกับสิทธิเด็กอย่างครอบคลุม ทั้งสิทธิพลเมือง สิทธิทางการเมือง สิทธิในการพัฒนา และสิทธิในการได้รับความคุ้มครอง ปฏิญญานี้เกิดขึ้นจากความร่วมมือของหลายประเทศทั่วโลก และถือเป็นก้าวสำคัญในการยกระดับการคุ้มครองสิทธิเด็ก

แม้ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิเด็ก พ.ศ. 2502 จะไม่มีผลบังคับทางกฎหมาย แต่ก็มีความสำคัญในการกระตุ้นให้รัฐต่าง ๆ ทั่วโลกตระหนักถึงความสำคัญของการคุ้มครองสิทธิเด็ก และนำหลักการของปฏิญญามาปรับใช้ในการออกกฎหมายและนโยบายต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการ ไม่เลือกปฏิบัติและหลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก

ปฏิญญานี้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการดูแลเด็กในทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการเลี้ยงดูในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ปราศจากการเลือกปฏิบัติ การทารุณกรรม และการแสวงหาประโยชน์ทุกรูปแบบ

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิเด็ก พ.ศ. 2502 ยังคงมีความสำคัญต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน เป็นเครื่องเตือนใจให้สังคมตระหนักถึงความสำคัญของการคุ้มครองสิทธิเด็ก และเป็นแรงผลักดันให้เกิดความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการสร้างสรรค์สังคมที่เด็กทุกคนได้รับการดูแลเอาใจใส่และมีโอกาสเติบโตอย่างเต็มศักยภาพ

5) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก พ.ศ. 2532 หรืออนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ

เป็นข้อตกลงระหว่างประเทศที่จัดทำขึ้นโดยองค์การสหประชาชาติ ได้รับการรับรองจากสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2532 และมีผลใช้บังคับในวันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2533 อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเป็นข้อตกลงด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่ได้รับการรับรองมากที่สุดในโลกถึง 196 ประเทศ ซึ่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก พ.ศ. 2532 ประกอบด้วย 54 ข้อ ครอบคลุมสิทธิของเด็กในด้านต่าง ๆ ได้แก่ สิทธิพลเมือง สิทธิทางการเมือง สิทธิทางเศรษฐกิจ สิทธิทางสังคม สิทธิทางสุขภาพ และสิทธิทางวัฒนธรรม โดยมีนิยามว่าเด็กคือบุคคลใดก็ตามที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี เว้นแต่จะบรรลุนิติภาวะก่อนตามกฎหมายของประเทศนั้น ๆ

อนุสัญญานี้มีหลักการสำคัญ 4 ประการ ดังนี้

(1) สิทธิในการมีชีวิตรอด (Survival Rights) สิทธิขั้นพื้นฐานในการมีชีวิตอยู่รอดและได้รับการดูแลสุขภาพที่ดี

(2) สิทธิในการได้รับการคุ้มครอง (Protection Rights) สิทธิในการได้รับการปกป้องจากการทารุณกรรม การแสวงหาประโยชน์ การเลือกปฏิบัติ และอันตรายทุกรูปแบบ

(3) สิทธิในการพัฒนา (Development Rights) สิทธิในการได้รับการศึกษา การเล่น การพักผ่อน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวัฒนธรรม และการพัฒนาศักยภาพอย่างเต็มที่

(4) สิทธิในการมีส่วนร่วม (Participation Rights) สิทธิในการแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ การได้รับข้อมูลข่าวสาร การรวมกลุ่ม และการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตของตนเอง

ประเทศไทยได้ลงนามในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 และให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 27 กันยายน พ.ศ. 2535 ซึ่งหมายความว่าประเทศไทยมีความมุ่งมั่นที่จะดำเนินการตามพันธกรณีที่ระบุไว้ในอนุสัญญาเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิเด็ก

หลักกฎหมายของประเทศไทยเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์

กฎหมายของประเทศไทยเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์ในปัจจุบัน มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลัก ๆ มี 4 ฉบับ บัญญัติไว้ดังนี้

1. พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 บัญญัติไว้ใน “มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“ทารุณกรรม” หมายความว่า การกระทำหรือละเว้นการกระทำด้วยประการใด ๆ จนเป็นเหตุให้เด็กเสื่อมเสียเสรีภาพหรือเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ การกระทำผิดทางเพศต่อเด็กการใช้เด็กให้กระทำหรือประพฤตินลักษณะที่น่าจะเป็นอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจหรือขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี ทั้งนี้ ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม”

“มาตรา 26 ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่น ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้

- (1) กระทำหรือละเว้นการกระทำอันเป็นการทารุณกรรมต่อร่างกายหรือจิตใจของเด็ก
- (2) จงใจหรือละเลยไม่ทำให้สิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตหรือการรักษาพยาบาลของเด็กที่อยู่ในความดูแลของตนจนน่าเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจของเด็ก
- (3) บังคับ ชูเชิญ ชักจูง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กประพฤตินไม่สมควรหรือน่าจะทำให้เด็กมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิด
- (4) โฆษณาทางสื่อมวลชนหรือเผยแพร่ด้วยประการใดเพื่อรับเด็กหรือยกเด็กให้แก่บุคคลอื่นที่มีใช้ญาติของเด็กเว้นแต่เป็นการกระทำของทางราชการหรือได้รับอนุญาตจากทางราชการแล้ว

(5) บังคับ ชูเชิญ ชักจูง ส่งเสริม ยินยอม หรือกระทำด้วยประการใดให้เด็กไปเป็นขอทาน เด็กเร่ร่อนหรือใช้เด็กเป็นเครื่องมือในการขอทานหรือการกระทำผิด หรือกระทำด้วยประการใดอันเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากเด็ก

(6) ใช้ จ้าง หรือวานให้เด็กทำงานหรือกระทำการอันอาจเป็นอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ มีผลกระทบต่อการศึกษาเติบโต หรือขัดขวางต่อการพัฒนาการของเด็ก

(7) บังคับ ชูเชิญ ชักจูง ยุยง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กเล่นกีฬาหรือให้กระทำการใดเพื่อแสวงหาประโยชน์ทางการค้า อันมีลักษณะเป็นการขัดขวางต่อการเจริญเติบโตหรือพัฒนาการของเด็ก หรือมีลักษณะเป็นการทารุณกรรมต่อเด็ก

(8) ใช้หรือยินยอมให้เด็กเล่นการพนันไม่ว่าชนิดใดหรือเข้าไปในสถานที่เล่นการพนัน สถานค้าประเวณี หรือสถานที่ห้ามมิให้เด็กเข้า

(9) บังคับ ชูเชิญ ชักจูง ยุยง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กแสดงหรือกระทำการอันมีลักษณะลามกอนาจารไม่ว่าจะเป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งค่าตอบแทนหรือเพื่อการใด

(10) จำหน่าย แลกเปลี่ยน หรือให้สุราหรือบุหรี่แก่เด็ก เว้นแต่การปฏิบัติทางการแพทย์
ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งมีโทษตามกฎหมายอื่นที่หนักกว่าก็ให้ลงโทษตามกฎหมายนั้น”

“มาตรา 78 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 26 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือนหรือปรับไม่เกิน 30,000 บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ”

2. พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2560

พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2560 บัญญัติไว้ใน “มาตรา 14 ผู้ใดกระทำความผิดที่ระบุไว้ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(1) โดยทุจริต หรือโดยหลอกลวง นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือนหรือปลอมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ประชาชน อันมิใช่การกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา

(2) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายต่อการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือโครงสร้างพื้นฐานอันเป็นประโยชน์สาธารณะของประเทศ หรือก่อให้เกิดความตื่นตระหนกแก่ประชาชน

(3) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใด ๆ อันเป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา

(4) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใด ๆ ที่มีลักษณะอันลามกและข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้

(5) เผยแพร่หรือส่งต่อซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยรู้อยู่แล้วว่าเป็นข้อมูลคอมพิวเตอร์ตาม (1) (2) (3) หรือ (4)

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง (1) มิได้กระทำต่อประชาชน แต่เป็นการกระทำต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ผู้กระทำ ผู้เผยแพร่หรือส่งต่อซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ดังกล่าวต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้เป็นความผิดอันยอมความได้”

“มาตรา 15 ผู้ให้บริการผู้ใดให้ความร่วมมือ ยินยอม หรือรู้เห็นเป็นใจให้มีการกระทำความผิดตามมาตรา 14 ในระบบคอมพิวเตอร์ที่อยู่ในความควบคุมของตน ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดตามมาตรา 14

ให้รัฐมนตรีออกประกาศกำหนดขั้นตอนการแจ้งเตือน การระงับการทำให้แพร่หลายของข้อมูลคอมพิวเตอร์ และการนำข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นออกจากระบบคอมพิวเตอร์

ถ้าผู้ให้บริการพิสูจน์ได้ว่าตนได้ปฏิบัติตามประกาศของรัฐมนตรีที่ออกตามวรรคสอง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ”

“มาตรา 16 ผู้ใดนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ที่ประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่ปรากฏเป็นภาพของผู้อื่น และภาพนั้นเป็นภาพที่เกิดจากการสร้างขึ้น ตัดต่อ เติม หรือดัดแปลงด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือวิธีการอื่นใด โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง หรือได้รับความอับอาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำต่อภาพของผู้ตาย และการกระทำนั้นน่าจะทำให้บิดา มารดา คู่สมรส หรือบุตรของผู้ตายเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง หรือได้รับความอับอาย ผู้กระทำต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง เป็นการนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์โดยสุจริตอันเป็นการติชมด้วยความเป็นธรรม ซึ่งบุคคลหรือสิ่งใดอันเป็นวิสัยของประชาชนย่อมกระทำ ผู้กระทำไม่มีความผิด

ความผิดตามวรรคหนึ่งและวรรคสองเป็นความผิดอันยอมความได้

ถ้าผู้เสียหายในความผิดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองตายเสียก่อนร้องทุกข์ ให้บิดา มารดา คู่สมรสหรือบุตรของผู้เสียหายร้องทุกข์ได้ และให้ถือว่าเป็นผู้เสียหาย”

“มาตรา 17 ผู้ใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้นอกราชอาณาจักรและ

(1) ผู้กระทำความผิดนั้นเป็นคนไทย และรัฐบาลแห่งประเทศที่ความผิดได้เกิดขึ้นหรือผู้เสียหายได้ร้องขอให้ลงโทษ หรือ

(2) ผู้กระทำความผิดนั้นเป็นคนต่างด้าว และรัฐบาลไทยหรือคนไทยเป็นผู้เสียหายและผู้เสียหายได้ร้องขอให้ลงโทษ จะต้องรับโทษภายในราชอาณาจักร”

“มาตรา 18 ภายใต้บังคับมาตรา 18 เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนและสอบสวนในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าจะมีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือในกรณีที่มีการร้องขอตามวรรคสอง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ เฉพาะที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการใช้เป็นหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำความผิดและหาตัวผู้กระทำความผิด

(1) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมาเพื่อให้ถ้อยคำส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งเอกสาร ข้อมูล หรือหลักฐานอื่นใดที่อยู่ในรูปแบบที่สามารถเข้าใจได้

(2) เรียกข้อมูลจากรายการทางคอมพิวเตอร์จากผู้ให้บริการเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารผ่านระบบคอมพิวเตอร์หรือจากบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง

(3) สั่งให้ผู้ให้บริการส่งมอบข้อมูลเกี่ยวกับผู้ใช้บริการที่ต้องเก็บตามมาตรา 26 หรือที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมของผู้ให้บริการให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือให้เก็บข้อมูลดังกล่าวไว้ก่อน

(4) ทำสำเนาข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูลจากรายการคอมพิวเตอร์จากระบบคอมพิวเตอร์ที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าจะมีการกระทำความผิด ในกรณีที่มีระบบคอมพิวเตอร์นั้นยังมิได้อยู่ในความครอบครองของพนักงานเจ้าหน้าที่

(5) สั่งให้บุคคลซึ่งครอบครองหรือควบคุมข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ที่ใช้เก็บข้อมูลคอมพิวเตอร์ ส่งมอบข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ดังกล่าวให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่

(6) ตรวจสอบหรือเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ ข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูลจากรายการคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ที่ใช้เก็บข้อมูลคอมพิวเตอร์ของบุคคลใด อันเป็นหลักฐานหรืออาจใช้เป็นหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือเพื่อสืบสวนหาตัวผู้กระทำความผิดและสั่งให้บุคคลนั้นส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูลจากรายการทางคอมพิวเตอร์ ที่เกี่ยวข้องเท่าที่จำเป็นให้ด้วยก็ได้

(7) ถอดรหัสลับของข้อมูลคอมพิวเตอร์ของบุคคลใด หรือสั่งให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเข้ารหัสลับของข้อมูลคอมพิวเตอร์ ทำการถอดรหัสลับ หรือให้ความร่วมมือกับพนักงานเจ้าหน้าที่ในการถอดรหัสลับดังกล่าว

(8) ยึดหรืออายัดระบบคอมพิวเตอร์เท่าที่จำเป็นเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการทราบรายละเอียดแห่งความผิดและผู้กระทำความผิด

เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนและสอบสวนของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในบรรดาความผิดอาญาต่อกฎหมายอื่นซึ่งได้ใช้ระบบคอมพิวเตอร์ ข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ที่ใช้เก็บข้อมูลคอมพิวเตอร์เป็นองค์ประกอบหรือเป็นส่วนหนึ่งในการ

กระทำความผิด หรือมีข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอาญาตามกฎหมายอื่น พนักงานสอบสวนอาจจะร้องขอให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่งดำเนินการตามวรรคหนึ่งก็ได้ หรือหากปรากฏข้อเท็จจริงดังกล่าวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รวบรวมข้อเท็จจริงและหลักฐานแล้วแจ้งไปยังเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการต่อไป

ให้ผู้ได้รับการร้องขอจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง (1) (2) และ (3) ดำเนินการตามคำร้องขอโดยไม่ชักช้า แต่ต้องไม่เกินเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอ หรือภายในระยะเวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดซึ่งต้องไม่น้อยกว่าเจ็ดวันและไม่เกินสิบห้าวัน เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุสมควร ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้รัฐมนตรีอาจจะประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดระยะเวลาที่ต้องดำเนินการที่เหมาะสมกับประเภทของผู้ให้บริการก็ได้”

3.2.3 ประมวลกฎหมายอาญา

ประมวลกฎหมายอาญา บัญญัติไว้ใน “มาตรา 326 ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้นั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

“มาตรา 328 ถ้าความผิดฐานหมิ่นประมาทได้กระทำโดยการโฆษณาด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพหรือตัวอักษรที่ทำให้ปรากฏไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ แผ่นเสียง หรือสิ่งบันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกอักษร กระทำโดยการกระจายเสียง หรือการกระจายภาพ หรือโดยกระทำการป่าวประกาศด้วยวิธีอื่น ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท

“มาตรา 397 ผู้ใดกระทำความผิดด้วยประการใด ๆ ต่อบุคคลอื่น อันเป็นการรังแก ช่มเหง คุกคาม หรือกระทำให้ได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำในที่สาธารณะสถานหรือต่อหน้าธารกำนัลหรือเป็นการกระทำอันมีลักษณะส่อไปในทางที่จะล่วงเกินทางเพศ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสองเป็นการกระทำโดยอาศัยเหตุที่ผู้กระทำความผิดมีอำนาจเหนือผู้ถูกระทำอันเนื่องมาจากความสัมพันธ์ในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชา นายจ้าง หรือผู้มีอำนาจเหนือประการอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท “

4. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติไว้ดังนี้ “มาตรา 423 ผู้ใดกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความอันฝ่าฝืนต่อความจริงเป็นที่เสียหายแก่ชื่อเสียงหรือเกียรติคุณของบุคคลอื่นก็ดี หรือเป็นที่เสียหายแก่ทางทำมาหาได้ หรือทางเจริญของเขาโดยประการอื่นก็ดี ท่านว่าผู้นั้นจะต้องใช้

ค่าสินไหมทดแทนให้แก่เขาเพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันเกิดแต่การนั้น แม้ทั้งเมื่อตนมิได้รู้ว่า ข้อความนั้นไม่จริง แต่หากควรจะรู้ได้

ผู้ใดส่งข่าวสารอันตนมิได้รู้ว่าเป็นความไม่จริง หากว่าตนเองหรือผู้รับข่าวสารนั้นมีทางได้ เสียโดยชอบในการนั้นด้วยแล้ว ท่านว่าเพียงที่ส่งข่าวสารเช่นนั้นหาทำให้ผู้นั้นต้องรับผิดชอบค่าสินไหม ทดแทนไม่”

ในประเทศไทยมีหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิของเด็กจากการถูกระราน ทางไซเบอร์ ได้แก่ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) และกระทรวงดิจิทัลเพื่อ เศรษฐกิจและสังคม (ดีอีเอส)

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) มีหน้าที่ ในการคุ้มครองสิทธิเด็ก โดยรวม ซึ่งรวมถึงการคุ้มครองเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์ โดยกระทรวงพม. มีหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง ได้แก่

กรมกิจการเด็กและเยาวชน มีหน้าที่ในการคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากความรุนแรงทุก รูปแบบ รวมถึงการระรานทางไซเบอร์ โดยกรมกิจการเด็กและเยาวชนมีศูนย์ช่วยเหลือสังคม (ศช.) ในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ ทำหน้าที่ให้การช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ตกเป็นเหยื่อของการระราน ทางไซเบอร์

องค์การยูนิเซฟประเทศไทย ทำงานร่วมกับกระทรวงพม. ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิ เด็กในไทย โดยองค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย มีโครงการ “อินเทอร์เน็ตที่ปลอดภัยสำหรับเด็กและ เยาวชน” ทำหน้าที่ให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความปลอดภัยทางไซเบอร์แก่เด็กและ เยาวชน รวมถึงการส่งเสริมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำงานร่วมกันในการแก้ไขปัญหาการระรานทางไซ เบอร์

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (ดีอีเอส) มีหน้าที่ ในการกำกับดูแลการใช้งาน อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย โดยกระทรวงดีอีเอส มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม แห่งชาติ (กสทช.) มีหน้าที่ในการกำกับดูแลผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต โดย กสทช. มีกฎระเบียบต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองสิทธิผู้ใช้อินเทอร์เน็ต รวมถึงการคุ้มครองเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์

สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (ดีป้า) มีหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ เทคโนโลยีดิจิทัล โดยดีป้า มีโครงการ “อินเทอร์เน็ตปลอดภัยสำหรับทุกคน” ทำหน้าที่ให้ความรู้และ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความปลอดภัยทางไซเบอร์แก่ประชาชนทั่วไป รวมถึงการส่งเสริมให้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำงานร่วมกันในการแก้ไขปัญหาการระรานทางไซเบอร์

นอกจากนี้ ยังมีหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการคุ้มครองสิทธิของเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์ ได้แก่ มูลนิธิยุติธรรมรุนแรงต่อเด็กและเยาวชน (ม.ยว.) ทำงานด้านการคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากความรุนแรงทุกรูปแบบ รวมถึงการระรานทางไซเบอร์

มูลนิธิเครือข่ายเด็ก (ม.ค.) ทำงานด้านสิทธิเด็กและเยาวชน โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครอง รวมถึงการแก้ไขปัญหาการระรานทางไซเบอร์

เด็กที่ตกเป็นเหยื่อของการระรานทางไซเบอร์ สามารถขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานเหล่านี้ได้ โดยสามารถติดต่อได้ที่ศูนย์ช่วยเหลือสังคม (ศช.) ในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ หรือติดต่อโดยตรงไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หลักกฎหมายของต่างประเทศเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์

หลักกฎหมายของต่างประเทศเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์ มุ่งเน้นไปที่การคุ้มครองเด็กจากผลกระทบทางกายภาพและจิตใจที่อาจเกิดขึ้นจากการถูกระรานทางไซเบอร์ โดยให้ความสำคัญกับหลักการพื้นฐาน ดังนี้

1. หลักกฎหมายของเครือรัฐออสเตรเลีย

หลักกฎหมายของเครือรัฐออสเตรเลียเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์ โดยรัฐบาลผ่านความเห็นชอบในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2558 และมีผลบังคับใช้ในวันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2558 ได้กำหนดไว้ในกฎหมาย Commonwealth Consolidated Acts ในชื่อ Enhancing Online Safety Act 2015

กฎหมาย Enhancing Online Safety Act 2015

เป็นกฎหมายที่มุ่งเน้นการส่งเสริมความปลอดภัยทางออนไลน์ให้กับชาวออสเตรเลีย โดยมีวัตถุประสงค์หลัก (Commonwealth Numbered Acts, 2558) ดังนี้

1) ส่งเสริมความปลอดภัยทางออนไลน์ กฎหมายนี้มีเป้าหมายในการสร้างสภาพแวดล้อมออนไลน์ที่ปลอดภัยยิ่งขึ้นสำหรับทุกคน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน

2) จัดการกับปัญหาการถูกระรานทางไซเบอร์ กฎหมายกำหนดให้มีระบบร้องเรียนสำหรับผู้ตกเป็นเหยื่อของการถูกระรานทางไซเบอร์ และมอบอำนาจให้หน่วยงานคุ้มครองเด็ก eSafety Commissioner ในการดำเนินการกับเนื้อหาที่เป็นอันตราย

กฎหมายฉบับนี้กำหนดนิยามของ “การระรานทางไซเบอร์” ไว้ในมาตรา 5 (Federal Register of Legislation, 2015) กฎหมายนี้มีจุดประสงค์เพื่อกำหนดและจัดการกับเนื้อหาการระรานทางไซเบอร์ที่มุ่งเป้าไปที่เด็กชาวออสเตรเลีย โดยมีเนื้อหาสำคัญดังนี้

การระบุเนื้อหาการระรานทางไซเบอร์ เนื้อหาจะถูกพิจารณาว่าเป็นการระรานทางไซเบอร์ หากเผยแพร่บนบริการโซเชียลมีเดียหรือบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง และบุคคลทั่วไปที่มีเหตุผลพิจารณาว่าเนื้อหานี้มีเจตนาที่จะส่งผลกระทบต่อเด็กชาวออสเตรเลียโดยเฉพาะ และมีแนวโน้มว่าจะก่อให้เกิดภัยคุกคามร้ายแรง ช่มชู้ คุกคาม หรือทำให้เด็กชาวออสเตรเลียอับอายอย่างร้ายแรง

ผลกระทบโดยตรงและโดยอ้อม ผลกระทบของการระรานทางไซเบอร์อาจเป็นผลโดยตรงจากการที่เด็กเข้าถึงเนื้อหา หรือเป็นผลทางอ้อมจากการที่ผู้อื่นเข้าถึงเนื้อหา

ข้อยกเว้นสำหรับผู้มีอำนาจ กฎหมายมีข้อยกเว้นสำหรับผู้มีอำนาจเหนือเด็ก (เช่น ครู ผู้ปกครอง) ที่โพสต์เนื้อหาบนแพลตฟอร์มออนไลน์ในการใช้อำนาจตามกฎหมาย หากการโพสต์ดังกล่าวถือเป็นการดำเนินการที่สมเหตุสมผลและใช้วิธีการที่สมเหตุสมผล เนื้อหาจะไม่ถูกพิจารณาว่าเป็นการระรานทางไซเบอร์

1) กำหนดความคาดหวังด้านความปลอดภัยขั้นพื้นฐาน กฎหมายกำหนดมาตรฐานความปลอดภัยขั้นพื้นฐานที่ผู้ให้บริการออนไลน์ต้องปฏิบัติตาม เพื่อปกป้องผู้ใช้จากเนื้อหาที่ผิดกฎหมาย และเป็นอันตราย

2) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน กฎหมายส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างรัฐบาล ผู้ให้บริการออนไลน์ และองค์กรภาคประชาสังคม เพื่อสร้างอินเทอร์เน็ตที่ปลอดภัยยิ่งขึ้น

กฎหมาย Enhancing Online Safety Act 2015 ของออสเตรเลียได้จัดตั้ง eSafety Commissioner ซึ่งเป็นหน่วยงานอิสระที่มีหน้าที่หลักดังนี้

ส่งเสริมความปลอดภัยทางไซเบอร์ ให้ความรู้ สร้างความตระหนัก และให้คำแนะนำเกี่ยวกับความปลอดภัยทางไซเบอร์แก่ประชาชน โดยเฉพาะเด็ก

ตรวจสอบเนื้อหาที่เป็นอันตราย ตรวจสอบและจัดการกับเนื้อหาที่ผิดกฎหมายหรือเป็นอันตรายต่อเด็ก เช่น เนื้อหาล่วงละเมิดทางเพศ หรือเนื้อหาที่ส่งเสริมความเกลียดชัง

จัดการกับข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการระรานทางไซเบอร์ รับเรื่องร้องเรียนและดำเนินการเพื่อลบเนื้อหาที่เข้าข่ายการระรานทางไซเบอร์ รวมถึงให้ความช่วยเหลือและคำแนะนำแก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบ

eSafety Commissioner มีบทบาทสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมออนไลน์ที่ปลอดภัยสำหรับชาวออสเตรเลียทุกคน โดยเฉพาะเด็ก

ตัวอย่างคดีความที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย Enhancing Online Safety Act 2015

คดี Shane Philip Gerada v. Allem Halkic เป็นคดีที่ Shane Gerada ส่งข้อความข่มขู่กว่า 300 ข้อความและใช้ MySpace แอปอ้าง Allem Halkic จนนำไปสู่การฆ่าตัวตายของ Halkic ศาลตัดสินให้ Gerada ทำงานบริการสังคม 200 ชั่วโมง โดยผู้พิพากษาเห็นว่า Gerada ไม่ได้ตั้งใจให้ Halkic ฆ่าตัวตาย แต่การใช้สื่อสังคมออนไลน์มีโอกาทำให้เกิดการระรานได้ (Coroner Court of Victoria, 2552)

ผลกระทบของคดี

การวิพากษ์วิจารณ์จากนักวิชาการ คดีนี้ถูกวิจารณ์อย่างกว้างขวางจากนักวิชาการ นำไปสู่การตั้งคำถามถึงประสิทธิภาพของกฎหมายที่มีอยู่ในการจัดการกับการระรานทางไซเบอร์

การตรากฎหมาย Enhancing Online Safety Act 2015 คดีนี้มีส่วนสำคัญในการผลักดันให้เกิดกฎหมาย Enhancing Online Safety Act 2015 ในออสเตรเลีย ซึ่งมุ่งเน้นการปกป้องเด็กจากการระรานทางไซเบอร์และเนื้อหาที่เป็นอันตรายบนแพลตฟอร์มออนไลน์

บทสรุปคดี Shane Philip Gerada v. Allem Halkic เป็นคดีสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงผลกระทบร้ายแรงของการระรานทางไซเบอร์ และเป็นแรงผลักดันสำคัญในการพัฒนากฎหมายเพื่อปกป้องเด็กในโลกออนไลน์ แม้ว่ากฎหมาย Enhancing Online Safety Act 2015 จะได้รับการยกย่องว่าเป็นก้าวสำคัญในการแก้ไขปัญหา แต่ก็ยังคงมีการถกเถียงและวิจารณ์ถึงประสิทธิภาพและความเพียงพอของกฎหมายในการรับมือกับภัยคุกคามที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาในโลกดิจิทัล

กฎหมาย Enhancing Online Safety Act 2015 ของออสเตรเลีย ได้ถูกปรับแก้ไขหลายครั้งเพื่อตอบสนองต่อการพัฒนาของการระรานทางไซเบอร์ต่อเด็ก จึงได้มีการปฏิรูปเป็นกฎหมายใหม่ในชื่อว่า กฎหมาย Online Safety Act 2021 (Online Safety Act 2021, 2564b) ของออสเตรเลีย เป็นกฎหมายที่มุ่งเน้นการคุ้มครองเด็กจากภัยออนไลน์ โดยมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2565 เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์การระรานทางไซเบอร์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา (Online Safety Act 2021, 2564a)

กฎหมายฉบับนี้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดความรับผิดชอบให้กับผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตและแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ ในการดูแลและจัดการกับปัญหาการระรานทางไซเบอร์ และเนื้อหาที่เป็นอันตรายต่อเด็ก ซึ่งกำหนดไว้ในมาตรา 20 ของกฎหมาย Online Safety Act 2021 ของออสเตรเลีย มีบทบาทสำคัญในการปกป้องเด็กจากเนื้อหาที่เป็นอันตรายบนแพลตฟอร์มออนไลน์ขนาดใหญ่ โดยกำหนดให้ผู้ให้บริการแพลตฟอร์มต้องปฏิบัติตามมาตรการต่าง ๆ ดังนี้

ตรวจสอบอายุผู้ใช้ ผู้ให้บริการต้องกำหนดนโยบายและขั้นตอนในการตรวจสอบอายุของผู้ใช้ เช่น การใช้บัตรประชาชน หรือเอกสารราชการอื่น ๆ เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กเข้าถึงเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม

จำกัดการเข้าถึงเนื้อหา ผู้ให้บริการต้องจำกัดการเข้าถึงเนื้อหาที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็ก เช่น เนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรง เพศสัมพันธ์ หรือยาเสพติด โดยอาจใช้ระบบกรองเนื้อหา หรือจำกัดการเข้าถึงตามช่วงอายุ

แจ้งเตือนผู้ใช้เกี่ยวกับเนื้อหาอันตราย ผู้ให้บริการต้องแจ้งเตือนผู้ใช้เกี่ยวกับเนื้อหาอันตรายที่อาจพบในแพลตฟอร์ม เพื่อให้ผู้ใช้สามารถตัดสินใจได้ว่าจะเข้าถึงเนื้อหานั้นหรือไม่

มาตรา 20 ของกฎหมาย Online Safety Act 2021 ของออสเตรเลียเป็นเครื่องมือสำคัญในการปกป้องเด็กจากเนื้อหาที่เป็นอันตรายบนแพลตฟอร์มออนไลน์ขนาดใหญ่ โดยกำหนดให้ผู้ให้บริการแพลตฟอร์มต้องมีความรับผิดชอบในการดูแลและจัดการกับเนื้อหาที่เผยแพร่บนแพลตฟอร์มของตน

Online Safety Act 2021 เป็นกฎหมายสำคัญของออสเตรเลียที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างความปลอดภัยทางออนไลน์ให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการรับมือกับภัยคุกคามรูปแบบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นไซเบอร์ เช่น การกระทำความผิดทางไซเบอร์ การละเมิดและเผยแพร่เนื้อหาที่ผิดกฎหมาย โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

- การจัดตั้งโครงการช่วยเหลือผู้ใหญ่ที่ถูกละเมิดทางไซเบอร์ (Cyber Abuse Helpline) (Australian Cybercrime Online Reporting Network (ACORN)) เป็นโครงการแรกของโลกที่มุ่งเน้นให้ความช่วยเหลือผู้ใหญ่ที่ตกเป็นเหยื่อของการละเมิดทางไซเบอร์

- การขยายโครงการป้องกันการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ในเด็ก เพื่อให้ครอบคลุมการกระทำที่เกิดขึ้นบนแพลตฟอร์มออนไลน์อื่น ๆ นอกเหนือจากโซเชียลมีเดีย

- การปรับปรุงโครงการแก้ไขปัญหาการละเมิดโดยใช้ภาพ เพื่อจัดการกับการแบ่งปันและการข่มขู่แบ่งปันภาพอนาจารโดยไม่ได้รับอนุญาต

- การให้อำนาจ eSafety ในการบล็อกเนื้อหาที่แสดงพฤติกรรมรุนแรง รวมถึงการควบคุมเนื้อหาที่ผิดกฎหมายและไม่เหมาะสม

- การกำหนดความคาดหวังด้านความปลอดภัยออนไลน์ขั้นพื้นฐานสำหรับผู้ให้บริการออนไลน์ และการจัดตั้งรหัสอุตสาหกรรมใหม่เพื่อควบคุมเนื้อหาที่ผิดกฎหมาย

- การลดระยะเวลาตอบสนองต่อการแจ้งเตือนการลบเนื้อหาของ eSafety เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

Online Safety Act 2021 ได้มอบอำนาจที่สำคัญให้กับ eSafety ในการปกป้องชาวออสเตรเลียทุกคนจากอันตรายทางออนไลน์ นอกจากนี้ยังกำหนดให้ภาคอุตสาหกรรมพัฒนารหัสใหม่เพื่อควบคุมเนื้อหาที่ผิดกฎหมาย โดยมีบทลงโทษทางแพ่งและคำสั่งห้ามเพื่อให้ผู้ให้บริการออนไลน์ปฏิบัติตาม

กฎหมายนี้เป็นส่วนหนึ่งของความพยายามของออสเตรเลียในการสร้างสภาพแวดล้อมออนไลน์ที่ปลอดภัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับเด็ก ซึ่งรวมถึง Enhancing Online Safety Act 2015 ที่มุ่งเน้นการบังคับใช้กฎหมายต่อผู้กระทำผิดฐานกลั่นแกล้งทางไซเบอร์

แม้ว่าผลการบังคับใช้กฎหมายทั้งสองฉบับยังอยู่ในระหว่างการติดตามและประเมินผล แต่ผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการความปลอดภัยทางออนไลน์แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการคุ้มครองเด็กจากการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์และเนื้อหาที่เป็นอันตราย

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่ากฎหมายเครือรัฐออสเตรเลียเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์ทั้งสองกฎหมายคาดว่าจะช่วยคุ้มครองเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์และเนื้อหาที่เป็นอันตรายบนแพลตฟอร์มออนไลน์ โดยกฎหมาย Enhancing Online Safety Act 2015 จะช่วยสร้างบรรทัดฐานในการบังคับใช้กฎหมายต่อผู้ที่กระทำความผิดฐานถูกระรานทางไซเบอร์ ส่วนกฎหมาย Online Safety Act 2021 จะช่วยส่งเสริมให้ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตและแพลตฟอร์มออนไลน์ดำเนินมาตรการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหการถูกระรานทางไซเบอร์และเนื้อหาที่เป็นอันตราย ซึ่งผลการบังคับใช้กฎหมายของทั้งสองกฎหมายยังอยู่ระหว่างการติดตามและประเมินผล อย่างไรก็ตาม ผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการความปลอดภัยทางออนไลน์ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการบังคับใช้กฎหมายทั้งสองฉบับได้แสดงให้เห็นว่าทั้งสองกฎหมายมีประสิทธิภาพในการคุ้มครองเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์และเนื้อหาที่เป็นอันตราย

2. หลักกฎหมายของประเทศแคนาดา

ประเทศแคนาดา มีรูปแบบการปกครองแบบสหพันธรัฐ ประกอบด้วยรัฐ 10 รัฐ และดินแดน 3 ดินแดน ทำให้มีการปกครองและกฎหมายที่บังคับใช้แตกต่างกันไปตามแต่ละสถานที่ ซึ่งการตีความจะต้องพิจารณาจากตัวอักษรและลักษณะที่ผูกพันกันกับแต่ละตัวบทกฎหมาย จะนำไปใช้โดยวิธีเปรียบเทียบไม่ได้ ทำให้ปัจจุบันประเทศแคนาดามีการออกกฎหมายในรูปของพระราชบัญญัติ (Act) เป็นกฎหมายเฉพาะเรื่องที่ออกโดยฝ่ายนิติบัญญัติของรัฐสภา โดยจะออกเป็นกฎหมายระดับรัฐบาลกลาง (Federal Law) ที่บังคับใช้ทั่วประเทศ หรือกฎหมายระดับรัฐ (State Law) ที่รัฐสภาของแต่ละรัฐจะออกมาเพื่อนำมาปรับใช้เฉพาะในรัฐของตนแยกออกจากกันอย่างชัดเจนก็ได้ (วรณันดาราพงษ์, 2563)

ประเทศแคนาดา ไม่ได้มีการนิยามคำว่า "การถูกระรานทางไซเบอร์" ไว้อย่างชัดเจน แต่ตามกฎหมายอาญาของแคนาดา (Canadian Criminal Code) มาตรา 264.1 (Canadian Criminal Code) ได้ระบุถึงความผิดฐาน "การสื่อสารเพื่อคุกคาม" ซึ่งครอบคลุมถึงการสื่อสารโดยใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น การส่งข้อความ ข้อความเสียง หรือวิดีโอ ที่มีเนื้อหาคุกคาม ข่มขู่ หรือทำให้ผู้อื่นหวาดกลัว

"การระรานทางไซเบอร์ หมายถึง การใช้คอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ เพื่อสื่อสารกับบุคคลอื่นซ้ำ ๆ ซึ่งรวมถึงทางโทรศัพท์หรืออีเมล ในลักษณะที่มุ่งหมายให้เกิดการก่อกวน ทำให้ตื่นตกใจ หรือทำให้บุคคลอื่นเกิดความทุกข์ และเป็นเหตุให้บุคคลนั้นถูกรบกวน ตื่นตกใจ หรือมีความทุกข์"

แม้ว่ากฎหมายจะไม่ได้นิยามคำว่า "การระรานทางไซเบอร์" ไว้โดยตรง แต่การกระทำที่เข้าข่าย "การสื่อสารเพื่อคุกคาม" ตามมาตรา 264.1 นั้นสามารถตีความได้ว่าครอบคลุมถึงการระรานทางไซเบอร์ด้วย ดังนี้ "การระรานทางไซเบอร์ หมายถึง การใช้คอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ สื่อสารกับบุคคลอื่นซ้ำ ๆ โดยรวมถึงทางโทรศัพท์หรืออีเมล ในลักษณะที่มุ่งหมายจะก่อความรำคาญ ตกใจกลัว หรือทุกข์ใจแก่บุคคลอื่นและที่จริงแล้วทำให้บุคคลอื่นนั้นเกิดความรำคาญ ตกใจกลัวหรือทุกข์ใจ"

หลักกฎหมายของประเทศแคนาดาเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์นั้นมีพื้นฐานมาจากกฎหมายสิทธิมนุษยชนและกฎหมายอาญา ซึ่งครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

กฎหมาย Canadian Human Rights Act

กฎหมายของประเทศแคนาดาที่คุ้มครองสิทธิมนุษยชนและป้องกันการเลือกปฏิบัติในด้านต่าง ๆ โดยมีขอบเขตครอบคลุมถึงการจ้างงาน การให้บริการของรัฐบาลและเอกชน รวมถึงกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวัน ดังนี้

มาตรา 13⁷ สิทธิในการยื่นเรื่องร้องเรียน

⁷ Section 13: Right to file a complaint

(1) Every person who believes that they have been discriminated against or who has knowledge of a complaint that may be founded on a contravention of this Act may file a complaint with the Commission in accordance with the rules and procedures established by the Commission.

(2) The rules and procedures established by the Commission shall be designed to facilitate the filing of complaints with the Commission in a simple and expeditious manner and shall not require the disclosure of the identity of the complainant except in cases where the complaint relates to the specific interests of the complainant and it is necessary to disclose the identity of the complainant in order to contact the complainant for the purpose of providing information or to notify the complainant of the outcome of the proceeding.

(3) The right to file a complaint with the Commission is a personal right and cannot be assigned. However, in the case of death, the right shall pass to the spouse and heirs of the deceased, and if the death was caused by the performance of duties or in the course of the performance of duties, the compensation payable to the heirs shall be doubled.

(1) บุคคลใดที่เชื่อว่าตนถูกเลือกปฏิบัติ หรือบุคคลใดที่ทราบถึงเรื่องร้องเรียนซึ่งอาจเกิดจากการฝ่าฝืนกฎหมายนี้ อาจยื่นเรื่องร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิการ ตามกฎและวิธีการที่คณะกรรมการสิทธิการกำหนด

(2) กฎและวิธีการที่คณะกรรมการสิทธิการกำหนด ต้องออกแบบมาเพื่ออำนวยความสะดวกในการยื่นเรื่องร้องเรียนต่อคณะกรรมการอย่างง่ายและรวดเร็ว และจะต้องไม่เปิดเผยตัวตนของผู้ร้องเรียน ยกเว้นในกรณีที่เรื่องร้องเรียนนั้นเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์เฉพาะของผู้ร้องเรียน และจำเป็นต้องเปิดเผยตัวตนของผู้ร้องเรียนเพื่อติดต่อผู้ร้องเรียนเพื่อให้ข้อมูลหรือแจ้งผลการดำเนินการแก่ผู้ร้องเรียน

(3) สิทธิในการยื่นเรื่องร้องเรียนต่อคณะกรรมการเป็นสิทธิส่วนบุคคล และไม่สามารถโอนให้ผู้อื่นได้ อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่เสียชีวิต สิทธิจะตกทอดไปยังคู่สมรสและทายาทของผู้เสียชีวิต และหากการเสียชีวิตนั้นเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่หรือในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ เงินชดเชยที่จ่ายให้ทายาทจะเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่า

โดยตามมาตรา 13 ของกฎหมายสิทธิมนุษยชนของแคนาดาระบุถึงสิทธิของบุคคลในการยื่นเรื่องร้องเรียนต่อคณะกรรมการ หากเชื่อว่าตนเองถูกเลือกปฏิบัติหรือมีข้อมูลเกี่ยวกับการละเมิดกฎหมาย กฎและกระบวนการที่กำหนดโดยคณะกรรมการมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การยื่นเรื่องร้องเรียนเป็นเรื่องง่ายและรวดเร็ว โดยปกปิดตัวตนของผู้ร้องเรียน เว้นแต่จำเป็นสำหรับการติดต่อหรือแจ้งผลการดำเนินการ สิทธิในการยื่นเรื่องร้องเรียนเป็นสิทธิส่วนบุคคลและไม่สามารถโอนให้ผู้อื่นได้ ยกเว้นในกรณีที่เสียชีวิตซึ่งสิทธิจะตกเป็นของคู่สมรสและทายาท ในกรณีที่การเสียชีวิตเกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ เงินชดเชยแก่ทายาทจะเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่า

กฎหมาย Canadian Cyber Security Act

เป็นกรอบกฎหมายที่ออกแบบมาเพื่อปกป้องโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญของแคนาดาจากภัยคุกคามทางไซเบอร์ กฎหมายนี้ให้อำนาจรัฐบาลกลางในการกำกับดูแลและกำหนดข้อกำหนดด้านความปลอดภัยทางไซเบอร์สำหรับผู้ให้บริการโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ ซึ่งรวมถึงภาคส่วนต่าง ๆ เช่น พลังงาน การเงิน การคมนาคม และโทรคมนาคม โดยมีข้อสำคัญ ดังนี้

การระบุและการกำกับดูแลโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ กฎหมายระบุภาคส่วนและบริการที่ถือว่ามีความสำคัญต่อความมั่นคงแห่งชาติและความปลอดภัยสาธารณะ

ข้อกำหนดด้านความปลอดภัย กำหนดข้อกำหนดด้านความปลอดภัยทางไซเบอร์สำหรับผู้ให้บริการโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ รวมถึงการประเมินความเสี่ยง การรายงานเหตุการณ์ และการวางแผนรับมือเหตุฉุกเฉิน

อำนาจในการบังคับใช้ ให้อำนาจรัฐบาลในการตรวจสอบ บังคับใช้ และกำหนดบทลงโทษสำหรับการไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนด

ความร่วมมือ ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างรัฐบาล ผู้ให้บริการโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ ในการจัดการความเสี่ยงทางไซเบอร์

ผลกระทบต่อธุรกิจ ธุรกิจที่จัดว่าเป็นผู้ให้บริการโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญจะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัยทางไซเบอร์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ ซึ่งอาจต้องมีการลงทุนในมาตรการรักษาความปลอดภัยใหม่ ๆ และการปรับปรุงกระบวนการที่มีอยู่ อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติตามข้อกำหนดเหล่านี้ยังสามารถช่วยให้ธุรกิจปรับปรุงความสามารถในการรับมือกับภัยคุกคามทางไซเบอร์ และปกป้องชื่อเสียงของตนได้

ตามมาตรา 50⁸ ได้กำหนดไว้ ดังนี้

(1) รัฐมนตรีสามารถออกกฎระเบียบกำหนดข้อกำหนดสำหรับมาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์สำหรับองค์กรที่กำหนด

(2) กฎระเบียบที่ออกภายใต้มาตรา (1) อาจรวมถึงข้อกำหนดสำหรับสิ่งต่อไปนี้:

(a) ประเภทและระดับของมาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ที่จำเป็นสำหรับองค์กร

(b) วิธีปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัยทางไซเบอร์ และ

(c) บทลงโทษสำหรับองค์กรที่ไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัยทางไซเบอร์

(3) ในการออกกฎระเบียบภายใต้มาตรา (1) รัฐมนตรีต้องปรึกษารัฐมนตรีหรือภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ซึ่งตามมาตรา 50 ของกฎหมาย Canadian Cyber Security Act ของแคนาดาได้ให้อำนาจรัฐมนตรีในการออกกฎระเบียบกำหนดข้อกำหนดสำหรับมาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์สำหรับองค์กรที่กำหนด ซึ่งรวมถึงประเภทและระดับของมาตรการ วิธีการปฏิบัติตามข้อกำหนด และบทลงโทษสำหรับการไม่ปฏิบัติตาม นอกจากนี้ รัฐมนตรีต้องปรึกษารัฐมนตรีหรือภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการออกกฎระเบียบดังกล่าว

กฎหมาย Canadian Criminal Code

เป็นกฎหมายหลักที่ครอบคลุมความผิดทางอาญาในประเทศแคนาดา ซึ่งรวมถึงความผิดร้ายแรงหลายประเภท เช่น ฆาตกรรม การลักทรัพย์ และการทำร้ายร่างกาย แม้ว่าจะไม่มีบทบัญญัติ

⁸ Section 50: (1) The Minister may make regulations prescribing requirements for cybersecurity measures for designated organizations.

(2) Regulations made under subsection (1) may include requirements for the following: (a) the types and levels of cybersecurity measures that are necessary for organizations;

(b) the methods for complying with the cybersecurity requirements; and

(c) the penalties for organizations that fail to comply with the cybersecurity requirements.

(3) In making regulations under subsection (1), the Minister shall consult with the sectors concerned.

เฉพาะเกี่ยวกับการระรานทางไซเบอร์โดยตรง แต่การกระทำที่เกี่ยวข้องกับการระรานทางไซเบอร์สามารถเอาผิดได้ภายใต้กฎหมายที่มีอยู่ เช่น

มาตรา 162.1 (1) การสื่อสารเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศกับเด็ก

ห้ามการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์กับบุคคลที่อายุต่ำกว่า 18 ปี เพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ

มาตรา 163.1 (2) การล่อลวงเด็ก

ห้ามการสื่อสารกับเด็กเพื่อให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเพศ

มาตรา 163.1 (4) การทำข้อตกลงหรือการนัดหมายเพื่อกระทำความผิดทางเพศกับเด็ก

ห้ามการทำข้อตกลงหรือนัดหมายกับบุคคลอื่นเพื่อให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเพศ

มาตรา 372 (2) การข่มขู่

ห้ามการสื่อสารข้อความข่มขู่ที่จะทำให้ผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ เสียชีวิต หรือถูกทำลาย

ทรัพย์สิน

มาตรา 264 การก่อวินทางอาญา

ห้ามการสื่อสารซ้ำ ๆ ในลักษณะที่ก่อให้เกิดความกลัวหรือเป็นอันตรายต่อผู้อื่น

บทลงโทษสำหรับความผิดเหล่านี้จะแตกต่างกันไปตามความร้ายแรงของการกระทำ และประวัติอาชญากรรมของผู้กระทำผิด

นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการระรานทางไซเบอร์ เช่น กฎหมาย Cyber-safety Act เป็นกฎหมายความปลอดภัยทางไซเบอร์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องเด็กจากภัยคุกคามทางออนไลน์ ซึ่งหากเด็กถูกระรานทางไซเบอร์ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลสามารถดำเนินการได้ดังนี้

รายงานต่อผู้ให้บริการ แจ้งเรื่องไปยังผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต หรือแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียที่เกิดเหตุการณ์

แจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ หากการกระทำเข้าข่ายผิดกฎหมาย ควรเตรียมหลักฐาน เช่น ข้อความ ภาพ หรือคลิปที่เกี่ยวข้อง

ติดต่อโรงเรียน (ถ้าเกี่ยวข้อง) หากการกลั่นแกล้งเกิดขึ้นในโรงเรียน ควรแจ้งให้ทางโรงเรียนทราบเพื่อดำเนินการตามมาตรการที่เหมาะสม

กฎหมาย Child Protection Act, Ontario

เป็นกฎหมายคุ้มครองเด็กแห่งออนแทรีโอ ออกแบบมาเพื่อปกป้องเด็กจากการถูกทารุณกรรมและทอดทิ้ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีและความปลอดภัยของเด็ก โดยมีหลักการสำคัญของกฎหมาย ดังนี้ สวัสดิภาพของเด็กต้องมาก่อนเสมอ ครอบครัวยังมีหน้าที่หลักในการดูแลและปกป้องเด็ก รัฐมีสิทธิและหน้าที่ในการแทรกแซงเมื่อเด็กตกอยู่ในความเสี่ยง หน่วยงานต่าง ๆ ต้องทำงานร่วมกันเพื่อปกป้องเด็ก ซึ่งกฎหมายนี้ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

คำนิยามของการทารุณกรรมเด็ก รวมถึงการทำร้ายร่างกาย จิตใจ และทางเพศ การทอดทิ้ง และการแสวงหาประโยชน์ โดยได้ให้นิยามคำว่า "เด็ก" หมายถึง บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 16 ปี

หลักการสำคัญ ให้ความสำคัญกับความปลอดภัยและสวัสดิภาพของเด็กเป็นอันดับแรก โดยคำนึงถึงความต้องการและมุมมองของเด็ก

หน้าที่ในการรายงาน กำหนดให้บุคคลบางประเภท เช่น แพทย์ ครู นักสังคมสงเคราะห์ มีหน้าที่รายงานต่อหน่วยงานคุ้มครองเด็ก หากมีเหตุอันควรสงสัยว่าเด็กถูกทารุณกรรมหรือถูกทอดทิ้ง

การสืบสวนและประเมิน ให้อำนาจหน่วยงานคุ้มครองเด็กในการสืบสวนและประเมินสถานการณ์ของเด็ก หากได้รับรายงานหรือมีเหตุอันควรสงสัย

การแทรกแซงและให้บริการ ให้อำนาจหน่วยงานคุ้มครองเด็กในการแทรกแซงเพื่อคุ้มครองเด็ก รวมถึงการให้บริการสนับสนุนแก่ครอบครัว

กระบวนการทางศาล ในกรณีที่จำเป็น หน่วยงานคุ้มครองเด็กสามารถดำเนินการทางศาลเพื่อขอคำสั่งคุ้มครองเด็ก

มาตรา 22⁹ ของพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กก่อนแทรีโอกำหนดกรอบการรายงานและการจัดการกับเด็กที่ต้องการความช่วยเหลือ สาระสำคัญมีดังนี้

(1) บุคคลใดมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเด็กอยู่ในภาวะที่จำเป็นต้องได้รับการคุ้มครอง อาจรายงานเรื่องดังกล่าวต่อเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็กได้

(2) การรายงานตามวรรค (1) อาจทำได้โดยบุคคลใด ๆ รวมถึงเด็กด้วย

⁹ Section 22: (1) A person who has reason to believe that a child is in need of protection may make a report to a child protection worker.

(2) A report under subsection (1) may be made by any person, including a child.

(3) A report under subsection (1) must include the following information:

(a) the name and age of the child;

(b) the name and address of the child's parents or guardians;

(c) the nature of the harm or risk of harm to the child; and

(d) any other information that the person making the report believes is relevant.

(4) A person who makes a report under subsection (1) is not liable for civil or criminal liability for making the report, unless the person makes the report maliciously or with reckless disregard for the truth.

(5) A child protection worker who receives a report under subsection (1) must investigate the report to determine whether the child is in need of protection.

(6) If a child protection worker determines that a child is in need of protection, the child protection worker may take any of the following measures:

(a) provide services to the child or the child's family to help the child;

(b) place the child in foster care;

(c) terminate the parental rights of the child's parents or guardians; or

(d) take any other measure that the child protection worker believes is necessary to protect the child.

(3) การรายงานตามวรรค (1) ต้องประกอบด้วยข้อมูลดังต่อไปนี้:

- (a) ชื่อและอายุของเด็ก;
- (b) ชื่อและที่อยู่ของพ่อแม่หรือผู้ปกครองของเด็ก;
- (c) ลักษณะของอันตรายหรือความเสี่ยงต่ออันตรายต่อเด็ก; และ
- (d) ข้อมูลอื่นใดที่ผู้แจ้งเชื่อว่าเกี่ยวข้อง

(4) บุคคลที่ทำการรายงานตามวรรค (1) จะไม่ต้องรับผิดชอบทางแพ่งหรืออาญา เว้นแต่บุคคลนั้นรายงานโดยมีเจตนาร้ายหรือไม่ใส่ใจต่อความจริง

(5) เจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็กที่ได้รับรายงานตามวรรค (1) ต้องตรวจสอบรายงานเพื่อพิจารณาว่าเด็กอยู่ในภาวะจำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองหรือไม่

(6) ถ้าเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็กพิจารณาแล้วว่าเด็กอยู่ในภาวะจำเป็นต้องได้รับการคุ้มครอง เจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็กอาจใช้มาตรการใด ๆ ต่อไปนี้:

- (a) ให้บริการแก่เด็กหรือครอบครัวของเด็กเพื่อช่วยเหลือเด็ก;
- (b) ให้เด็กอยู่ในความดูแลของครอบครัวอุปถัมภ์;
- (c) สิ้นสุดสิทธิของผู้ปกครองของเด็ก; หรือ
- (d) ใช้มาตรการอื่นใดที่เจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็กเห็นว่าจำเป็นต่อการคุ้มครองเด็ก

ตามมาตรา 22 ของกฎหมายคุ้มครองเด็กออนแทรีโอ กำหนดว่า บุคคลใดก็ตามที่สงสัยว่าเด็กอาจตกอยู่ในอันตรายสามารถรายงานต่อเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็กได้ รายงานนี้สามารถทำได้โดยทุกคน รวมถึงเด็กด้วย และจะต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก ชื่อและที่อยู่ของพ่อแม่หรือผู้ปกครอง ลักษณะของอันตรายหรือความเสี่ยงของอันตราย และข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้ที่รายงานโดยสุจริตใจจะได้รับการคุ้มครองจากความรับผิดชอบทางแพ่งและทางอาญา เมื่อได้รับรายงานแล้ว เจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็กจะต้องตรวจสอบและหากพบว่าเด็กต้องการความคุ้มครอง ก็สามารถดำเนินมาตรการต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือเด็กได้ เช่น การให้บริการแก่เด็กและครอบครัว การจัดให้เด็กอยู่ในความดูแลของครอบครัวอุปถัมภ์ หรือการยุติสิทธิของผู้ปกครอง

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กออนแทรีโอ เป็นกฎหมายที่สำคัญที่จะช่วยปกป้องเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์ กฎหมายนี้ช่วยให้เด็กสามารถเติบโตได้อย่างปลอดภัยและมีความสุข

นโยบายการระรานทางไซเบอร์ของรัฐบาลบริติชโคลัมเบีย (Cyberbullying Policy, British Columbia Government)

รัฐบาลบริติชโคลัมเบียไม่มีนโยบายเฉพาะเกี่ยวกับการระรานทางไซเบอร์สำหรับเด็ก แต่มีกฎหมายหลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับปัญหานี้ (Bullying of students in higher education, 2566)

Criminal Code of Canada (ประมวลกฎหมายอาญาของแคนาดา) ครอบคลุมการคุกคามทางอาญา การแบ่งปันภาพส่วนตัวโดยไม่ได้รับความยินยอม และการยุยงให้เกิดความเกลียดชัง

School Act (พระราชบัญญัติโรงเรียน) กำหนดให้โรงเรียนในบริติชโคลัมเบียต้องมีจรรยาบรรณที่ระบุถึงการระราน ซึ่งรวมถึงการระรานทางไซเบอร์

Protection of Public Participation Act (พระราชบัญญัติคุ้มครองการมีส่วนร่วมของประชาชน) ปกป้องผู้ที่พูดเกี่ยวกับประเด็นสาธารณะ ซึ่งอาจรวมถึงการระรานทางไซเบอร์ในบางกรณี แม้จะไม่มีนโยบายเฉพาะ แต่รัฐบาลบริติชโคลัมเบียตระหนักถึงความสำคัญของการแก้ไขปัญหาการระรานทางไซเบอร์ จึงได้จัดตั้ง ศูนย์ช่วยเหลือการระรานทางไซเบอร์ (Cyberbullying Help Centre) เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่เด็กและผู้ปกครองที่ได้รับผลกระทบจากการระรานทางไซเบอร์ ศูนย์นี้ให้บริการฟรีและสามารถเข้าถึงได้ตลอด 24 ชั่วโมง

การดำเนินการเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของรัฐบาลบริติชโคลัมเบียในการแก้ไขปัญหาการระรานทางไซเบอร์ แม้ว่าจะไม่มีนโยบายเฉพาะเจาะจง แต่ก็ใช้กฎหมายที่มีอยู่และจัดหาทรัพยากรเพื่อสนับสนุนผู้ที่ได้รับผลกระทบ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานคุ้มครองเด็ก (Canadian Centre for Child Protection) เป็นหน่วยงานที่มุ่งปกป้องเด็กจากความรุนแรง ทารุณกรรม หรือการละเลย หน่วยงานนี้ให้บริการช่วยเหลือเด็ก เยาวชน และผู้ปกครองที่ตกเป็นเหยื่อของการระรานทางไซเบอร์ รวมถึงให้บริการให้ข้อมูลและคำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันไม่ให้เด็กตกเป็นเหยื่อของการระรานทางไซเบอร์

ศูนย์ช่วยเหลือการระรานทางไซเบอร์ (Cyberbullying Help Centre) เป็นศูนย์ช่วยเหลือที่ให้บริการฟรีแก่เด็ก เยาวชน และผู้ปกครองที่ตกเป็นเหยื่อของการระรานทางไซเบอร์ ศูนย์แห่งนี้ให้บริการให้ข้อมูลและคำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันไม่ให้เด็กตกเป็นเหยื่อของการระรานทางไซเบอร์ รวมถึงให้บริการช่วยเหลือด้านจิตใจและอารมณ์แก่เด็กและเยาวชนที่ตกเป็นเหยื่อของการระรานทางไซเบอร์

หน่วยงานตำรวจ หน่วยงานตำรวจมีหน้าที่ในการสอบสวนและดำเนินคดีกับการกระทำ ความผิดทางอาญาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การระรานทางไซเบอร์ เช่น การเผยแพร่เนื้อหาลามกอนาจารเกี่ยวกับเด็ก การล่อลวงเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ การเผยแพร่ข้อมูลส่วนตัวของเด็กโดยไม่ได้รับความยินยอม การข่มขู่หรือคุกคามเด็ก เป็นต้น

โรงเรียน โรงเรียนมีหน้าที่ในการคุ้มครองนักเรียนจากการถูกระรานทางไซเบอร์ โรงเรียนควรมีนโยบายและระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียน รวมถึงควรให้

ความรู้และคำแนะนำแก่นักเรียนเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัยและมีความรับผิดชอบ

หน่วยงานเหล่านี้ต่างมีบทบาทสำคัญในการคุ้มครองสิทธิของเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์ หน่วยงานเหล่านี้ทำงานร่วมกันเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาการถูกระรานทางไซเบอร์ ส่งเสริมมาตรการป้องกันไม่ให้เกิดการถูกระรานทางไซเบอร์ และตอบสนองต่อการถูกระรานทางไซเบอร์อย่างเหมาะสม

ตัวอย่างคดีความเกี่ยวกับการถูกระรานทางไซเบอร์เด็กในประเทศแคนาดา

คดีการเสียชีวิตของ Rehtaeh Parsons

Rehtaeh Anne Parsons เด็กหญิงวัย 17 ปี Nova Scotia ประเทศแคนาดา พยายามฆ่าตัวตายในวันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2556 (และตัดสินใจปิดเครื่องเครื่องช่วยชีวิตเมื่อวันที่ 7 เมษายน พ.ศ. 2556) สาเหตุของการเสียชีวิตของเธอถูกกล่าวหาว่าเป็นการรังแกทางไซเบอร์ที่เธอได้รับหลังจากถูกบังคับให้ถ่ายภาพเปลือยของเธอและส่งให้เด็กชายสองคน โดยในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2554 Parsons ไปงานปาร์ตี้กับเพื่อน ๆ และเริ่มดื่มแอลกอฮอล์ เธอถูกบังคับให้ดื่มมากเกินไปและถูกเด็กชายสองคนข่มขืน เด็กชายถ่ายวิดีโอการโจมตีและเผยแพร่ทางออนไลน์ วิดีโอแพร่กระจายอย่างรวดเร็วและ Parsons เริ่มถูกรังแกทางไซเบอร์ Parsons ถูกเรียกชื่อหยาบคาย ล้อเลียน และข่มขู่ เธอรู้สึกอับอายและเสียใจ เธอเริ่มถอนตัวจากสังคมและเข้ารับการรักษาทางจิตเวช

เมื่อวันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2556 Parsons โพสต์ข้อความบนเฟซบุ๊ก (Facebook) ระบุว่าเธอไม่สามารถทนต่อชีวิตได้อีกต่อไป เธอถูกพบเสียชีวิตในบ้านของเธอในวันรุ่งขึ้น

การตายของ Parsons ทำให้เกิดความสนใจในประเด็นการรังแกทางไซเบอร์และการใช้ความรุนแรงทางเพศต่อเด็ก ครอบครัวของเธอเรียกร้องให้มีการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวดขึ้นเกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กและการป้องกันการรังแกทางไซเบอร์ ในปี พ.ศ. 2556 รัฐบาลแคนาดาได้ออกกฎหมายที่เรียกว่า “กฎหมาย Rehtaeh Parsons” กฎหมายนี้ทำให้การล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กเป็นความผิดทางอาญาและกำหนดบทลงโทษที่รุนแรงขึ้นสำหรับการรังแกทางไซเบอร์

คดีการเสียชีวิตของ Rehtaeh Parsons เป็นตัวอย่างที่น่าเศร้าของผลกระทบของการรังแกทางไซเบอร์และการใช้ความรุนแรงทางเพศต่อเด็ก จากเหตุการณ์นี้ได้จุดประกายให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในกฎหมายของแคนาดา โดยมีการตรากฎหมาย Rehtaeh Parsons ขึ้นในปี พ.ศ. 2556 เพื่อจัดการกับปัญหาการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์และการแสวงประโยชน์ทางเพศจากเด็ก กฎหมายนี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. ปกป้องเด็ก คุ้มครองเด็กจากการถูกละเมิดทางร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ที่เกิดจากการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์

2. สร้างความตระหนัก สร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ในหมู่เด็ก ผู้ปกครอง ครู และชุมชน

3. ป้องกัน ส่งเสริมมาตรการป้องกันเพื่อหยุดการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ไม่ให้เกิดขึ้น

4. ตอบสนอง สร้างแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการรับมือและจัดการกับสถานการณ์การกลั่นแกล้งทางไซเบอร์

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าคดีการเสียชีวิตของ Rehtaeh Parsons ถือเป็นก้าวสำคัญในการปกป้องเด็กและสร้างสภาพแวดล้อมออนไลน์ที่ปลอดภัยยิ่งขึ้น มันเป็นเรื่องเตือนใจถึงผลกระทบอันเลวร้ายที่การระรานทางไซเบอร์สามารถมีต่อชีวิตของคนคนหนึ่ง และเน้นย้ำถึงความจำเป็นในการดำเนินการร่วมกันเพื่อป้องกันไม่ให้โศกนาฏกรรมเช่นนี้เกิดขึ้นอีก

3. หลักกฎหมายของประเทศฟิลิปปินส์

ประเทศฟิลิปปินส์ก็เป็นอีกหนึ่งประเทศที่ได้รับผลกระทบจากการระรานทางไซเบอร์และรับทราบถึงอันตรายที่มาจาก การระรานทางไซเบอร์ โดยได้นิยามคำว่า “การระรานทางไซเบอร์” ไว้ในกฎหมาย Safe Spaces Act (RA 11313) ซึ่งกำหนดไว้ใน มาตรา 3 (g) (REPUBLIC ACT No. 11313 Safe Spaces Act) ไว้ว่า

“การกระทำใด ๆ ด้วยประการใด ๆ ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อสังคมออนไลน์ อันเป็นการรังแก ข่มเหง คุกคาม หรือกระทำให้ได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ”

ประเทศฟิลิปปินส์มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการระรานทางไซเบอร์หลายฉบับ ซึ่งครอบคลุมการกระทำต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความเสียหาย ความอับอาย หรือความเดือดร้อนทางออนไลน์ กฎหมายหลัก ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

กฎหมาย Cybercrime Prevention Act of 2012 (RA 10175)

เป็นกฎหมายที่มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต กฎหมายนี้มีจุดประสงค์เพื่อปกป้องประชาชนและโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญจากภัยคุกคามทางไซเบอร์ต่าง ๆ โดยกำหนดการคุ้มครองสิทธิของเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์ อยู่ในข้อ มาตรา 4 ของกฎหมายฉบับนี้ โดยกำหนดว่า

มาตรา 4(c) กำหนดให้ความผิดฐานระรานทางไซเบอร์ เกิดขึ้นได้เมื่อผู้กระทำความผิดกระทำดังต่อไปนี้ (Cybercrime Prevention Act of 2012 (RA 10175))

กระทำการใด ๆ ผ่านทางโทรคมนาคมหรือระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อข่มขู่ ระราน ล่วงละเมิด หรือทำให้ผู้อื่นเกิดความอับอายหรือเสื่อมเสียชื่อเสียง

เผยแพร่ข้อมูลเท็จหรือบิดเบือนเกี่ยวกับผู้อื่นผ่านทางโทรคมนาคมหรือระบบอิเล็กทรอนิกส์

เผยแพร่ภาพหรือวิดีโอของผู้อื่นโดยไม่ได้รับความยินยอมผ่านทางโทรคมนาคมหรือระบบอิเล็กทรอนิกส์

กฎหมาย RA 10175 กำหนดบทลงโทษ ตามมาตรา 8 กำหนดโทษสำหรับผู้กระทำความผิดฐานกระทำความผิดทางไซเบอร์ ดังนี้ จำคุกไม่เกิน 6 ปี หรือปรับไม่เกิน 500,000 เปโซ หรือทั้งจำทั้งปรับ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นเด็ก ศาลอาจสั่งให้ส่งผู้เยาว์นั้นเข้ารับการบำบัดหรือฟื้นฟู (Cybercrime Prevention Act of 2012 (RA 10175))

ตัวอย่าง การกระทำที่ถือเป็นการกระทำความผิดทางไซเบอร์เกี่ยวกับเด็ก ได้แก่ การโพสต์ข้อความหรือรูปภาพที่ทำให้เด็กอับอายหรือเสียหาย การเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กโดยไม่ได้รับอนุญาต การติดตามหรือคุกคามเด็กทางออนไลน์ การล่อลวงเด็กทางออนไลน์เพื่อจุดประสงค์ทางเพศ

การกระทำเหล่านี้เป็นการละเมิดสิทธิของเด็ก ส่งผลให้เด็กตกอยู่ในภาวะวิตกกังวลหรือหวาดกลัว สูญเสียความมั่นใจในตนเอง และอาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาการทางสังคมและอารมณ์ของเด็กได้

กฎหมาย Anti-Bullying Act of 2013 (RA 10627)

เป็นกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองเด็กจากการกระทำความผิดในทุกรูปแบบ กฎหมายนี้ครอบคลุมการกระทำความผิดทางกายภาพ การกระทำความผิดทางวาจา การกระทำความผิดทางไซเบอร์ และการกระทำความผิดทางเพศ (Republic Act No. 10627)

มาตรา 2 (d) กำหนดว่า “การกระทำความผิดทางไซเบอร์” หมายถึง “การกระทำความผิดใด ๆ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศหรือการสื่อสารเพื่อล่อลวงละเมิด ข่มเหง หรือทำให้ผู้อื่นอับอายหรือหวาดกลัว” การกระทำที่ถือเป็นการกระทำความผิดทางไซเบอร์ ได้แก่: การเผยแพร่เนื้อหาที่เป็นเท็จหรือทำให้เสียหายเกี่ยวกับบุคคลอื่น การโพสต์ข้อความหรือรูปภาพที่น่ารังเกียจหรือเป็นอันตรายเกี่ยวกับบุคคลอื่น การติดตามหรือส่งข้อความรบกวนผู้อื่น การล่อลวงละเมิดทางเพศทางออนไลน์

มาตรา 5 (b) กำหนดให้โรงเรียนและสถานศึกษามีหน้าที่ต้องดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกระทำความผิด โรงเรียนและสถานศึกษาต้องกำหนดนโยบายและมาตรการต่อต้านการกระทำความผิด ต้องดำเนินการอบรมบุคลากรเกี่ยวกับวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกระทำความผิด ทั้งยังกำหนดให้ผู้ปกครองมีหน้าที่ในการปกป้องบุตรหลานจากการกระทำความผิด ผู้ปกครองต้องพูดคุยกับบุตรหลานเกี่ยวกับปัญหาการกระทำความผิดและให้การสนับสนุนแก่บุตรหลานหากบุตรหลานถูกระทำความผิด

มาตรา 12 (a) กำหนดบทลงโทษสำหรับผู้กระทำความผิดทางไซเบอร์ หากเป็นการกระทำความผิดทางกายภาพหรือทางวาจา ผู้ที่กระทำความผิดอาจถูกปรับไม่เกิน 100,000 เปโซ หรือจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ หากเป็นการกระทำความผิดทางไซเบอร์ ผู้ที่กระทำความผิดอาจถูกปรับไม่เกิน 500,000 เปโซ หรือจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

กฎหมายนี้ถือเป็นก้าวสำคัญในการคุ้มครองสิทธิของเด็กจากการถูกระรานช่วยสร้างความตระหนักถึงปัญหาการถูกระรานและให้เครื่องมือแก่โรงเรียน ผู้ปกครอง และหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในการแก้ไขปัญหาการถูกระราน

เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้รับการคุ้มครองจากการถูกระรานทางไซเบอร์ รัฐบาลฟิลิปปินส์ได้ดำเนินการต่าง ๆ ดังนี้

จัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือเด็กที่ถูกระรานทางไซเบอร์ (Cyberbullying Helpline) เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นโดยกระทรวงกิจการภายในและท้องถิ่น (Department of the Interior and Local Government) ให้บริการให้คำปรึกษาและความช่วยเหลือแก่เด็กที่ถูกระรานทางไซเบอร์เด็ก

คณะกรรมการว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ (Cybercrime Investigation and Coordination Center) เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นโดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (Philippine National Police) มีอำนาจในการสืบสวนและดำเนินคดีกับการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ รวมถึงการถูกระรานทางไซเบอร์เด็ก

กระทรวงศึกษาธิการ (Department of Education) มีนโยบายและมาตรการป้องกันและปราบปรามการถูกระรานทางไซเบอร์ในโรงเรียน โดยกำหนดให้โรงเรียนจัดอบรมให้ความรู้แก่เด็ก ผู้ปกครอง และครูเกี่ยวกับการป้องกันและรับมือกับการถูกระรานทางไซเบอร์

รัฐบาลประเทศฟิลิปปินส์ได้ร่วมมือกับภาคเอกชน กำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อบังคับให้ผู้ให้บริการแพลตฟอร์มออนไลน์ดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการถูกระรานทางไซเบอร์ มาตรการที่สำคัญ ได้แก่ การกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติในการคุ้มครองสิทธิเด็ก โดยผู้ให้บริการแพลตฟอร์มออนไลน์ต้องกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติในการคุ้มครองสิทธิเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์ โดยต้องครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ เช่น การกำหนดเกณฑ์อายุขั้นต่ำของผู้ใช้งาน การห้ามไม่ให้เผยแพร่เนื้อหาที่เป็นอันตรายต่อเด็ก การแจ้งเตือนผู้ใช้งานได้ทราบหากพบว่ามีเนื้อหาที่เป็นอันตรายต่อเด็ก เป็นต้น

การพัฒนาระบบการรายงานและตรวจสอบ ผู้ให้บริการแพลตฟอร์มออนไลน์ต้องพัฒนาระบบการรายงานและตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้ใช้งานสามารถรายงานเนื้อหาที่เป็นอันตรายต่อเด็กได้อย่างสะดวก และผู้ให้บริการแพลตฟอร์มออนไลน์สามารถดำเนินการตรวจสอบและลบเนื้อหาดังกล่าวได้อย่างรวดเร็ว

ความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ ผู้ให้บริการแพลตฟอร์มออนไลน์ต้องร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐในการแก้ไขปัญหาการข่มขู่รังแกทางไซเบอร์ ตัวอย่างเช่น ผู้ให้บริการแพลตฟอร์มออนไลน์ต้องรายงานข้อมูลเกี่ยวกับกรณีการข่มขู่รังแกทางไซเบอร์ต่อหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐสามารถดำเนินการตามกฎหมายต่อไปได้

หน่วยงานเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้เด็กได้รับการคุ้มครองจากการถูกระรานทางไซเบอร์ โดยให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาการถูกระรานทางไซเบอร์ และให้บริการช่วยเหลือแก่เด็กที่ถูกระรานทางไซเบอร์

ตัวอย่างคดีความเกี่ยวกับการถูกระรานทางไซเบอร์เด็กของประเทศฟิลิปปินส์

ในปี พ.ศ. 2563 ศาลเยาวชนและครอบครัวแห่งกรุงมะนิลาได้ตัดสินจำคุกเด็กชายอายุ 16 ปี เป็นเวลา 1 ปี 6 เดือนฐานโพสต์ข้อความในทางลบเกี่ยวกับเด็กหญิงอายุ 15 ปี บนโซเชียลมีเดีย ข้อความดังกล่าวทำให้เหยื่อเกิดความเครียดและคิดฆ่าตัวตาย (Shannen, Kim, & Lee, 2565)

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่ากฎหมายของประเทศฟิลิปปินส์ให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิของเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์ โดยกำหนดให้การกระทำใด ๆ ที่เป็นการล่วงละเมิดทางเพศทางอิเล็กทรอนิกส์ต่อเด็กถือเป็นความผิดอาญา นอกจากนี้ กฎหมายยังกำหนดให้เด็กมีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองจากการทารุณกรรม ความรุนแรง และการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมทุกรูปแบบ และสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองจากการใช้สื่อและเทคโนโลยีอย่างปลอดภัย

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของเด็กจากการถูกระรานทางโซเชียล

การกระรานทางโซเชียลในเด็กเป็นปัญหาสำคัญที่พบได้ทั่วไปในปัจจุบัน เนื่องจากการใช้งานโซเชียลมีเดียที่แพร่หลาย ทำให้ผู้ไม่หวังดีสามารถทำร้ายผู้อื่นได้ง่าย โดยเฉพาะเด็กที่มักตกเป็นเหยื่อส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจอย่างรุนแรง ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ

ปัจจุบันปัญหาการกระรานทางโซเชียลในกรณีเด็กสามารถพบเห็นได้ทั่วไป เนื่องจากการใช้งานบนแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดีย ซึ่งการใช้งานก็เปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะของแต่ละคน เพราะไม่มีการจำกัดเพศ อายุ และสัญชาติ ทำให้มีผู้ประสงค์ร้ายได้กระทำการระรานผู้อื่น สร้างเนื้อหาอันเป็นเท็จ คุกคาม ช่มชู้ สร้างความเจ็บปวดทั้งร่างกาย จิตใจ โดยเฉพาะการกระทำที่ทำขึ้นจากการกระรานทางโซเชียล ที่มีการกระทำต่อผู้เสียหายที่เป็นเด็กเป็นจำนวนมาก ทำให้การกระทำดังกล่าวส่งผลกระทบต่อผู้ที่ตกเป็นเหยื่อในโลกแห่งความจริง ทำให้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อมีภาวะซึมเศร้าและคิดสั้น ตัดสินใจจบชีวิตในที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของประเทศไทยหลายฉบับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเด็กได้รับผลกระทบจากการถูกระรานทางโซเชียล ส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของเด็ก ทำให้เด็กต้องเผชิญกับปัญหา คือ ไม่ไปโรงเรียน ไม่อยากเข้าสังคม ทำให้กระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวัน อีกทั้งในต่างประเทศก็มีเหตุการณ์ที่ร้ายแรงเกิดขึ้นจากการที่เด็กถูกระรานทางโซเชียลเช่นเดียวกัน ทำให้หลาย ๆ ประเทศต่างให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยมีการกำหนดตัวบทกฎหมายขึ้นเป็นการเฉพาะ ตามที่ได้ศึกษาไว้ในบทที่ 3 กฎหมายในเครือรัฐออสเตรเลีย กฎหมายประเทศแคนาดา และกฎหมายประเทศฟิลิปปินส์ ตามที่กล่าวมาในข้างต้น

ดังนั้น ในบทนี้ ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับบทนิยาม ความหมาย รูปแบบของการกระรานทางโซเชียล และการบังคับใช้กฎหมาย โดยเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศที่มีกฎหมายเฉพาะด้านนี้ เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายไทยให้สามารถคุ้มครองเด็กจากภัยคุกคามทางโซเชียลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปัญหาเรื่องบทนิยามจากการถูกระรานทางโซเชียล

บทนิยามถือเป็นหัวใจสำคัญของกฎหมายซึ่งมีหน้าที่ในการกำหนดความหมายของศัพท์และวลีที่ใช้ในกฎหมาย ช่วยให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันและลดความคลุมเครือในการตีความ สำหรับนิยาม คำว่า “การกระรานทางโซเชียล” ไม่มีคำนิยามคำนี้ในตัวบทกฎหมาย มีแต่คำนิยามที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานเท่านั้น ทำให้เกิดปัญหาการตีความความหมายในเชิงกฎหมาย เมื่อ

เกิดปัญหาข้อเท็จจริงเกิดขึ้นในสังคมไทย การจะนำกฎหมายฉบับใดมาบังคับเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดย่อมเกิดปัญหาทั้งในทางปฏิบัติและการบังคับใช้กฎหมาย (วรภัทร รัตนพาณิชย์, 2566)

งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยพบปัญหาเรื่องไม่มีบทนิยามเช่นกัน โดยเฉพาะในประเด็นการถูกระรานทางไซเบอร์ในเด็ก เมื่อเด็กตกเป็นเหยื่อของการถูกระรานทางไซเบอร์ กฎหมายที่นำมาใช้ในการคุ้มครองเด็ก และบังคับโทษแก่ผู้กระทำความผิดต้องชัดเจน มิฉะนั้นจะเกิดปัญหาได้ เมื่อได้ศึกษาค้นคว้าพบว่า กฎหมายจากหลายประเทศมีความคล้ายคลึงกัน โดยให้ความสำคัญกับผลกระทบทางจิตใจของเหยื่อเป็นหลัก กำหนดให้การกระทำใด ๆ ที่ทำให้เหยื่อเกิดความอับอายหรือเดือดร้อนใจ ถือว่าเป็นการกระทำความผิด ในยุคดิจิทัลการถูกระรานทางไซเบอร์กลายเป็นปัญหาใหญ่ที่ส่งผลต่อเด็ก นอกจากนี้ กฎหมายไทยปัจจุบันยังไม่มีบทบัญญัติเฉพาะที่จัดการกับปัญหานี้ จากการศึกษา มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ที่ได้นิยามความหมายของ “ทารุณกรรม” หมายความว่า “การกระทำหรือละเว้นการกระทำด้วยประการใด ๆ จนเป็นเหตุให้เด็กเสื่อมเสียเสรีภาพหรือเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ การกระทำความผิดทางเพศต่อเด็กการใช้เด็กให้กระทำหรือประพฤติในลักษณะที่น่าจะเป็นอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจหรือขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี ทั้งนี้ ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม” โดยมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 นิยามความหมายของ "ทารุณกรรม" ไว้กว้างเกินไป ไม่ได้เจาะจงถึงรูปแบบการถูกระรานทางไซเบอร์ ไม่ได้ระบุถึงการกระทำผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ไม่ได้กำหนดผู้กระทำความผิด ซึ่งในการตีความบทนิยามที่กว้างขวางนี้อาจนำไปสู่ปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายได้ เพราะอาจตีความได้แตกต่างกันและยากที่จะพิสูจน์เจตนาของผู้กระทำผิด ซึ่งการตีความกฎหมายที่ไม่ชัดเจนนี้อาจทำให้เด็กไม่ได้รับการคุ้มครองอย่างเพียงพอจากการถูกระรานทางไซเบอร์ เด็กอาจถูกรังแกโดยไม่ต้องผู้กระทำความผิดไม่ต้องรับโทษและเด็กอาจได้รับผลกระทบทางจิตใจอย่างรุนแรง

เมื่อศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายของเครือรัฐออสเตรเลีย ที่ได้กำหนดนิยามของการถูกระรานทางไซเบอร์ไว้ในกฎหมาย Enhancing Online Safety Act 2015 มาตรา 5 กำหนดว่า “การกระทำใด ๆ ที่เป็นการติดต่อสื่อสารโดยเจตนา ทำซ้ำ ๆ หรือมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นซ้ำ ๆ มีจุดประสงค์เพื่อทำร้ายหรือสร้างความเสียหายให้กับบุคคลอื่น เกิดขึ้นผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งรวมถึงการกระทำดังต่อไปนี้ การโพสต์ข้อความหรือรูปภาพที่เป็นเท็จหรือทำให้เด็กเสื่อมเสียชื่อเสียง การติดตามหรือข่มขู่คุกคามเด็กทางออนไลน์ การเผยแพร่เนื้อหาลามกอนาจารหรือสื่อลามกอนาจารเด็ก การล่อลวงเด็กเพื่อจุดประสงค์ทางเพศ” จะใช้ในการป้องกันเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์ที่จะช่วยลดปัญหาการเกิดการถูกระรานทางไซเบอร์ ให้ลดลงและนำไปสู่การป้องกันปัญหาที่เกิดปัญหาการถูกระรานขึ้นได้อย่างทันทั่วทั้งที่ ซึ่งจากบทนิยามจะเห็นได้ว่ากฎหมายออสเตรเลียให้ความสำคัญกับการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียง เกียรติยศ และอัตลักษณ์ทางเพศของเหยื่อเป็นหลัก โดยกำหนดความผิดเฉพาะการเผยแพร่ข้อความที่มีลักษณะดังกล่าว

กฎหมายของประเทศแคนาดา ได้กำหนดนิยามของการกระรานทางไซเบอร์ไว้ในกฎหมาย Canadian Criminal Code มาตรา 264.1 กำหนดว่า “การกระรานทางไซเบอร์” หมายถึง การกระทำใด ๆ ที่เป็นการติดต่อสื่อสารโดยเจตนา มีวัตถุประสงค์เพื่อรังแกหรือสร้างความเสียหายให้กับบุคคลอื่น เกิดขึ้นผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทำให้บุคคลอื่นรู้สึกกลัว กังวล หรือถูกคุกคาม ซึ่งรวมถึงการกระทำดังต่อไปนี้ การส่งข้อความหรือเนื้อหาอื่น ๆ ทางอิเล็กทรอนิกส์ไปยังบุคคลอื่นโดยเจตนาเพื่อก่อให้เกิดความกลัวหรือความวิตกกังวลแก่บุคคลนั้น การติดตามบุคคลอื่นทางอิเล็กทรอนิกส์โดยเจตนาเพื่อก่อให้เกิดความกลัวหรือความวิตกกังวลแก่บุคคลนั้น การเผยแพร่ข้อความหรือเนื้อหาอื่น ๆ ทางอิเล็กทรอนิกส์เกี่ยวกับบุคคลอื่นโดยเจตนาเพื่อก่อให้เกิดความอับอายหรือความเสื่อมเสียชื่อเสียงแก่บุคคลนั้น” การกระทำความดังกล่าวดังกล่าวจะต้องเป็นการกระทำโดยเจตนาและก่อให้เกิดความกลัวหรือความวิตกกังวลแก่บุคคลอื่น หากการกระทำดังกล่าวเข้าข่ายนิยามของการกระรานทางไซเบอร์ ผู้กระทำจะถูกดำเนินคดีภายใต้กฎหมาย Canadian Criminal Code และต้องรับโทษตามที่กำหนด ซึ่งมีความสำคัญในการปกป้องเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์ มาตรานี้ช่วยให้เด็ก ๆ สามารถได้รับความปลอดภัยและความคุ้มครองจากการกระทำที่เป็นอันตรายต่อพวกเขาทางออนไลน์

กฎหมายของประเทศฟิลิปปินส์ ได้กำหนดนิยามของการกระรานทางไซเบอร์ไว้ในกฎหมาย Safe Spaces Act (RA 11313) ซึ่งกำหนดไว้ใน มาตรา 3 (g) (Republic Act No. 11313, 2019) กำหนดว่า “การกระทำใด ๆ ด้วยประการใด ๆ ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อสังคมออนไลน์ อันเป็นการรังแก ข่มเหง คุกคาม หรือกระทำให้ได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ” ซึ่งกำหนดการคุ้มครองสิทธิของเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์ อยู่ในข้อ มาตรา 4 ของกฎหมาย Cybercrime Prevention Act of 2012 (RA 10175) โดยกำหนดว่า มาตรา 4(c) (Cybercrime Prevention Act of 2012 (RA 10175), 2012a) กำหนดให้ความผิดฐานกระรานทางไซเบอร์ เกิดขึ้นได้เมื่อผู้กระทำความผิดกระทำความดังต่อไปนี้ กระทำการใด ๆ ผ่านทางโทรคมนาคมหรือระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อข่มขู่ ระบาย ล้วงละเมิด หรือทำให้ผู้อื่นเกิดความอับอายหรือเสื่อมเสียชื่อเสียง เผยแพร่ข้อมูลเท็จหรือบิดเบือนเกี่ยวกับผู้อื่นผ่านทางโทรคมนาคมหรือระบบอิเล็กทรอนิกส์ เผยแพร่ภาพหรือวิดีโอของผู้อื่น โดยไม่ได้รับความยินยอมผ่านทางโทรคมนาคมหรือระบบอิเล็กทรอนิกส์

ปัญหาเรื่องการบังคับใช้กฎหมายจากการถูกระรานทางไซเบอร์

การกระรานทางไซเบอร์สามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่ไม่ว่าจะเป็นที่บ้าน ที่โรงเรียน พื้นที่สาธารณะหรือบนสื่อออนไลน์ ยิ่งกระทำด้วยความเคยชินมากเท่าไร ผลกระทบที่ตามมาก็มีแต่จะเพิ่มและรุนแรงมากขึ้นเท่านั้น ผลกระทบจากการกระราน มีผลต่อสภาพจิตใจจนอาจนำไปสู่ภาวะซึมเศร้า ประสิทธิภาพการใช้ชีวิตประจำวันลดลง สูญเสียความมั่นใจ ชีวิตไม่มีความสุข และอาจนำไปถึงการฆ่า

ตัวตาย นอกจากไม่เพียงจะกระทบต่อสภาพจิตใจของผู้ที่ถูกระรานเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อผู้ที่กระทำการระรานด้วย เช่น มีพฤติกรรมชอบใช้ความรุนแรงและอาจร้ายแรงถึงขั้นอาจก่อเหตุอาชญากรรมขึ้นได้

1) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

การบังคับใช้กฎหมายจากการถูกระรานทางไซเบอร์ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองสิทธิของเด็กในทุกด้าน รวมถึงการคุ้มครองจากการถูกระรานทางไซเบอร์ด้วย โดยกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์ไว้ภายใต้ มาตรา 26 บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่น ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้

(1) กระทำหรือละเว้นการกระทำอันเป็นการทารุณกรรมต่อร่างกายหรือจิตใจของเด็ก”

มาตรา 78 “ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 26 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือนหรือปรับไม่เกิน 30,000 บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ”

จะเห็นได้ว่า หากจะตีความตามลายลักษณ์อักษร ตามมาตรา 26 และมาตรา 78 สำหรับคำว่า “การกระทำอันเป็นการทารุณกรรม” ความเข้าใจทั่วไป อาจทำให้เห็นได้ว่า การถูกระรานทางไซเบอร์ ยังไม่ถึงขนาดเป็นความร้ายแรงที่เป็นการทารุณกรรม ทำให้เกิดปัญหาการตีความคำนี้ และจะบังคับโทษกับผู้กระทำการถูกระรานทางไซเบอร์กับผู้เสียหายที่เป็นเด็กก็ย่อมจะยากในการปรับใช้กฎหมายนี้ และกฎหมายฉบับนี้ยังมีข้อจำกัดบางประการ ในการตีความความหมายของการทารุณกรรมทางจิตใจ ซึ่งอาจไม่ครอบคลุมถึงการกระทำบางรูปแบบและการตีความขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของศาล ส่งผลให้ยากต่อการพิสูจน์ว่าพฤติกรรมใด ๆ เข้าข่ายการทารุณกรรมทางจิตใจ ทั้งนี้ หากมองในแง่เจตนารมณ์ในการคุ้มครองเด็กที่ตกเป็นเหยื่อจากการถูกระรานทางไซเบอร์ ในยุคปัจจุบันนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า จากบทบัญญัติข้างต้นจะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 26 (1) ก็น่าจะสามารถนำมาใช้กับการกระทำอันเป็นการถูกระรานทางไซเบอร์โดยพิจารณาจากเจตนาของผู้กระทำความผิด และผลกระทบที่เกิดกับเด็กผู้ตกเป็นเหยื่อ เช่น การโพสต์ข้อความหรือรูปภาพที่น่าอับอายของเด็ก การส่งข้อความข่มขู่คุกคาม ล้วงเข้าข่ายการทารุณกรรมทางจิตใจ กรณีเด็กถูกระรานทางไซเบอร์ได้ ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำอันเป็นการทารุณกรรมต่อจิตใจของเด็ก เด็กที่ถูกระรานทางไซเบอร์อาจได้รับผลกระทบทางจิตใจ เช่น ซึมเศร้า วิตกกังวล โรคเครียดหลังผ่านเหตุการณ์สะเทือนใจ ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 78

อย่างไรก็ตาม กฎหมายฉบับนี้ยังมีข้อจำกัดบางประการ ในการตีความความหมายของการทารุณกรรมทางจิตใจ ซึ่งอาจไม่ครอบคลุมถึงการกระทำบางรูปแบบ การพิสูจน์เจตนาของผู้กระทำความผิด และรูปแบบของการถูกระรานทางไซเบอร์ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมายยังไม่

ทั่วถึง ประกอบกับเด็กอาจไม่กล้าแจ้งความดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด เนื่องจากเกรงกลัวว่าจะได้รับความเดือดร้อนเพิ่มเติม

2) พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550

แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560

นอกจากพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 แล้วเมื่อได้พิจารณาวิเคราะห์ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้คอมพิวเตอร์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต เมื่อศึกษาจากพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ซึ่งเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ โดยกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์ไว้ภายใต้ มาตรา 14 “ผู้ใดกระทำความผิดที่ระบุไว้ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(1) โดยทุจริต หรือโดยหลอกลวง นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือนหรือปลอมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ประชาชน อันมิใช่การกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง (1) มิได้กระทำต่อประชาชน แต่เป็นการกระทำต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ผู้กระทำ ผู้เผยแพร่หรือส่งต่อซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ดังกล่าวต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้เป็นความผิดอันยอมความได้”

จากบทบัญญัติข้างต้นจะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 มาตรา 14 (1) เกี่ยวข้องกับการที่เด็กถูกระรานทางไซเบอร์ในแง่ของการเข้าถึงข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยมิชอบ ซึ่งสามารถตีความได้ดังนี้

เจตนารมณ์ของบัญญัตินี้ คุ้มครองป้องกันปัญหาการหลอกลวงทางโลกออนไลน์ ซึ่งเป็นการหลอกล่อด้วยการสร้างข้อมูลเท็จของผู้ส่ง เพื่อหลอกล่อให้ผู้เสียหายกรอกข้อมูลหรือแจ้งข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความสำคัญหรือข้อมูลที่เป็นความลับกลับไปยังต้นทาง แต่กรณีปัญหาการระรานส่วนใหญ่ความเสียหายย่อมเกิดเฉพาะต่อตัวผู้ถูกระราน โดยไม่ได้ข้อมูลที่นำมากระรานอาจเป็นข้อเท็จจริงที่กระทบเป็นการเฉพาะตัวผู้เสียหาย และมีได้มีลักษณะเป็นการหลอกล่อให้ส่งข้อมูลตอบกลับแต่อย่างใด การระรานทางไซเบอร์ ไม่อาจนำมาพิจารณาปรับบทฐานความผิดได้อย่างครบองค์ประกอบความผิด และไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของบทบัญญัติฐานนี้ เช่น การเข้าถึงข้อมูลคอมพิวเตอร์ของเด็กโดยมิชอบ ได้แก่ การแฮ็คบัญชีโซเชียลมีเดียของเด็ก การขโมยข้อมูลส่วนตัวของเด็ก การติดตั้งโปรแกรมสปายแวร์บนอุปกรณ์ของเด็ก เป็นต้น การเผยแพร่ข้อมูลเท็จเกี่ยวกับเด็ก ได้แก่ การโพสต์ข้อความหรือรูปภาพที่ทำให้เด็กเสียชื่อเสียง การสร้างข่าวปลอมเกี่ยวกับเด็ก การเผยแพร่ข้อมูล

ส่วนตัวของเด็กโดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำอันเป็นการทารุณกรรมต่อจิตใจของเด็ก เด็กที่ถูกระรานทางไซเบอร์อาจได้รับผลกระทบทางจิตใจ เช่น ซึมเศร้า วิตกกังวล โรคเครียดหลังผ่านเหตุการณ์สะเทือนใจ ผู้กระทำ ผู้เผยแพร่หรือส่งต่อซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ดังกล่าวต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้เป็นความผิดอันยอมความได้

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาตามมาตรา 16 เกิดปัญหาในการนำมาปรับใช้เช่นกันสอดคล้องกับงานวิจัยของวรภัทร รัตนาพาณิชย์ พบว่า มาตรา 16 ตามพ.ร.บ.คอมฯ ดังกล่าวไม่ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ในการลบข้อความหรือรูปภาพในลักษณะของการกระรานทางไซเบอร์ (วรภัทร รัตนาพาณิชย์, 2566) โดยเฉพาะกรณีที่เหยื่อเป็นเด็กย่อมทำให้เด็กถูกนำรูปภาพหรือข้อความที่ปรากฏดังกล่าวมาใช้ เพื่อกระทำซ้ำกับเด็ก ส่งผลกระทบต่ออนาคตของเด็ก เมื่อภาพหรือข้อความเหล่านั้น กลับมาอีกในอนาคต ผู้วิจัยเห็นว่า ควรกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ เมื่อปรากฏว่ามีความเกี่ยวข้องในลักษณะที่เป็นการกระรานเหยื่อที่เป็นเด็ก ให้บล็อก หรือลบออกจากในระบบ เป็นการแก้ไขปัญหาที่แหล่งของการเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าว ไม่เกิดภาพจำให้กับเด็กต่อไปด้วย

3) ประมวลกฎหมายอาญา

การบังคับใช้ประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งเป็นหลักที่บัญญัติเกี่ยวกับความผิดอาญาและโทษ โดยกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์ไว้ กรณีจะปรับใช้กับความผิดฐานหมิ่นประมาทได้หรือไม่ เมื่อพิจารณามาตรา 326 “ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้นั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” และมาตรา 328 “ถ้าความผิดฐานหมิ่นประมาทได้กระทำโดยการโฆษณาด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพหรือตัวอักษรที่ทำให้ปรากฏไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ แผ่นเสียง หรือสิ่งบันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกอักษร กระทำโดยการกระจายเสียง หรือการกระจายภาพ หรือโดยกระทำการป่าวประกาศด้วยวิธีอื่น ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท” การกระทำในลักษณะการกระรานทางไซเบอร์ หากมีองค์ประกอบความผิดที่มีการใส่ความ ต่อบุคคลที่สาม สามารถมาปรับใช้เพื่อเอาผิดกับผู้กระทำได้ แต่หากมีการส่งข้อความหากันโดยตรงโดยไม่มีบุคคลที่สาม ก็ไม่เข้าองค์ประกอบความผิดตามมาตรานี้ ซึ่งก็มีบางกรณีที่เด็กตกเป็นเหยื่อของการถูกระรานทางไซเบอร์โดยโดนล้อเลียน ส่งข้อความมาข่มขู่ในข้อความส่วนตัวแต่ไม่มีบุคคลที่สาม หรือบุคคลทั่วไปได้เห็น ดังนั้น ต้องพิจารณาเป็นกรณีว่า การกระรานทางไซเบอร์เป็นลักษณะใด มีบุคคลที่สาม หรือไม่ หากไม่มีก็ไม่สามารถเอาผิดได้ ซึ่งอาจทำให้เด็กถูกกระทำซ้ำ ๆ ได้

จากบทบัญญัติข้างต้น จะเห็นได้ว่า ประมวลกฎหมายอาญาไทยเกี่ยวข้องกับการที่เด็กถูกระรานทางไซเบอร์ โดยสามารถพิจารณาองค์ประกอบความผิดและการกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้กระทำความผิดได้ดังนี้ พิจารณาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 ความผิดฐานหมิ่นประมาท ซึ่งพฤติกรรมการกระรานทางไซเบอร์ส่วนใหญ่ มักเป็นการสื่อสารส่วนตัว ไม่เข้าองค์ประกอบความผิดฐานหมิ่นประมาทตามมาตรา 326 ที่เป็นบทบัญญัติที่กำหนดบทลงโทษสำหรับผู้กระทำการอันทำให้บุคคลอื่นเสียชื่อเสียง สาระสำคัญจึงต้องเป็นข้อเท็จจริงที่เป็นไปได้และได้กล่าวต่อบุคคลที่สาม เพื่อให้ผู้นั้นลดความน่าเชื่อถือจึงจะเสียชื่อเสียง ต้องเป็นการใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม บุคคลที่สามต้องรับรู้ถึงข้อมูลที่ใส่ความดังกล่าว และต้องชัดเจนเพียงพอที่ทราบว่ามีผู้ถูกใส่ความคือ บุคคลใด แต่พฤติกรรมการกระรานทางไซเบอร์ส่วนใหญ่ มีลักษณะเป็นบทสนทนาระหว่างผู้กระรานและผู้ถูกระราน เช่น การส่งอีเมล การส่งข้อความเข้ากล่องข้อความส่วนตัว โดยเฉพาะหรือเป็นบทสนทนาส่วนบุคคลบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ เป็นผลให้บุคคลที่สามจะไม่มีส่วนรับรู้ถึงการสื่อสารนั้นได้ จึงไม่อาจปรับความผิดฐานหมิ่นประมาทตามมาตรา 326 นี้ได้เลยเพราะขาดองค์ประกอบของการรับรู้โดยบุคคลที่สาม

พิจารณาตามประมวลกฎหมายอาญา 328 ความผิดฐานหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณา โดยพฤติกรรมการกระรานทางไซเบอร์ มักเป็นการกระทบต่ออารมณ์และจิตใจไม่ได้ถึงขั้นเสียชื่อเสียง ซึ่งถ้ามีเพียงผลกระทบต่ออารมณ์และจิตใจ เช่น รำคาญ เครียด อับอาย เตื่อร้อน ซึมเศร้า แต่ยังไม่ถึงขั้นทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง การกระรานในลักษณะดังกล่าวยังไม่เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท ความผิดฐานหมิ่นประมาทโดยการโฆษณาซึ่งต้องครบองค์ประกอบความผิดฐานหมิ่นประมาทก่อน จึงจะพิจารณาว่ามีการเผยแพร่ผ่านเครือข่ายออนไลน์หรือเว็บไซต์สู่สาธารณชน โดยไม่จำกัดบุคคล

สำหรับมาตรา 397 “ผู้ใดกระทำความผิดประการใด ๆ ต่อผู้อื่น อันเป็นการรังแก ข่มเหง คุกคาม หรือกระทำให้ได้รับความอับอายหรือเตื่อร้อนรำคาญ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำในที่สาธารณะสถานหรือต่อหน้าธารกำนัลหรือเป็นการกระทำอันมีลักษณะส่อไปในทางที่จะล่วงเกินทางเพศ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสองเป็นการกระทำโดยอาศัยเหตุที่ผู้กระทำความผิดมีอำนาจเหนือผู้ถูกระทำอันเนื่องจากความสัมพันธ์ในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชา นายจ้าง หรือผู้มีอำนาจเหนือประการอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท “

พิจารณาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 397 ความผิดฐานทำให้เตื่อร้อนรำคาญ อาจนำมาปรับใช้กับกรณีปัญหาการกระรานทางไซเบอร์ที่กระทำต่อเด็ก เป็นแค่ความผิดลหุโทษเท่านั้น เนื่องด้วย พิจารณาองค์ประกอบความผิดถือว่าการกระราน ข่มเหง คุกคามเป็นผลให้ผู้อื่นอับอาย หรือ

ได้รับความเดือดร้อนรำคาญนั้นเป็นรูปแบบหนึ่งของการระรานทางไซเบอร์ อันเป็นการสร้างผลกระทบต่อจิตใจของผู้ถูกระราน เช่น การคุกคามบนไซเบอร์ การส่งข้อความระรานซ้ำ ๆ เพื่อสร้างความก่อกวน แม้ว่าการกระทำดังกล่าวจะไม่ยากต่อการพิสูจน์ว่าผู้กระทำเจตนาให้ผู้ถูกระรานได้รับความอับอาย เดือดร้อนรำคาญ แต่อาจต้องมีการตีความว่าการกระทำในวรรคแรกนี้รวมถึงการกระทำที่เกิดขึ้นทางไซเบอร์หรือบนไซเบอร์ นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความเห็นว่ามาตรา 397 สามารถปรับใช้กับการระรานได้

พิจารณาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 397 วรรคสอง ได้เพิ่มส่วนของการกระทำในที่สาธารณะสถานหรือต่อหน้าธารกำนัล ที่เป็นขยายลักษณะการกระทำความผิดจากวรรคแรก และกำหนดบทลงโทษให้หนักขึ้นนั้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องพิจารณาหาความหมายว่า รวมถึงการกระทำที่เกิดบนไซเบอร์ด้วย หากตีความโดยเคร่งครัด สาธารณสถานหรือต่อหน้าธารกำนัล ไม่รวมถึงพื้นที่ทางไซเบอร์อันเป็นพื้นที่ไซเบอร์ ย่อมไม่อาจปรับใช้ความผิดฐานนี้กับผู้กระทำการระรานทางไซเบอร์เป็นการกระทำที่ทำให้ปรากฏเฉพาะตัวผู้เสียหาย เช่น การส่งข้อความทางกล่องข้อความส่วนตัว ย่อมไม่อาจเป็นการกระทำที่เป็นสาธารณะที่บุคคลอื่นจะเห็นได้ จึงไม่เป็นความผิดตามมาตรา 397 เช่นกัน หากพิจารณาว่าการระรานทางไซเบอร์ โดยวิธีการส่งข้อความ ภาพ หรือสิ่งอื่นใด ลงบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่เปิดเป็นสาธารณะโดยไม่มีการตั้งค่าความเป็นส่วนตัว หรือข้อจำกัดทางเทคนิคใด ๆ มีโอกาสที่บุคคลอื่นเข้ามาพบเห็นได้ว่าเป็นการกระทำในที่สาธารณะสถานหรือต่อหน้าธารกำนัล ย่อมอาจตีความว่าเป็นสถานที่ทาง

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติวรรคสองที่เพิ่มเติมกำหนดให้เป็นความผิดเมื่อเป็นการกระทำอันมีลักษณะส่อไปในทางที่จะล่วงเกินทางเพศ เห็นได้ว่าบทบัญญัติมีเจตนารมณ์ที่มุ่งป้องกันปัญหาการคุกคามทางเพศ คือ การแสดงออกไม่ว่าทางกายหรือวาจาที่เกี่ยวข้องทางเพศ โดยที่อีกฝ่ายมิได้ต้องการและปฏิเสธได้ยากหรือรับไม่ได้ หรือการอาศัยอำนาจเหนือกว่าของผู้กระทำตามวรรคสาม เห็นว่าล้วนเป็นลักษณะปัญหาที่เน้นการกระทำทางกายภาพเป็นสำคัญ ในวัตถุประสงค์ที่กฎหมายเน้นป้องกันและต้องกระทำต่อปัญหาทางเพศอันเป็นรูปแบบที่มีการกระทบต่อสวัสดิภาพของผู้ถูกข่มเหงอย่างร้ายแรงมาก เจตนารมณ์ของกฎหมายจึงมีอาจนำมาปรับใช้กับปัญหาการระรานทางไซเบอร์ที่เป็นกรณีกระทำตัวบุคคลเป็นการส่วนตัว และการกระทำนั้นมิใช่เรื่องคุกคามทางเพศ แต่เป็นการระรานทางไซเบอร์ที่มุ่งสร้างความเดือดร้อนต่อความรู้สึกและจิตใจผ่านการกระทำเช่นข้อความให้ร้ายต่าง ๆ เป็นต้นกายภาพอันเข้าครอบงำประกอบความผิดฐานนี้ได้ อย่างไรก็ตามแม้เป็นความผิดได้ตามฐานนี้ แต่โทษปรับและโทษจำคุกอาจน้อยไปหรือไม่หากเทียบกับความเสียหายที่ผู้ถูกระรานทางไซเบอร์อาจจะได้รับ

4) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 423

ศึกษาจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 423 “ผู้ใดกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความอันฝ่าฝืนต่อความจริงเป็นที่เสียหายแก่ชื่อเสียงหรือเกียรติคุณของบุคคลอื่นก็ดี หรือเป็นที่เสียหายแก่ทางทำมาหาได้ หรือทางเจริญของเขาโดยประการอื่นก็ดี ท่านว่าผู้นั้นจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่เขาเพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันเกิดแต่การนั้น แม้ทั้งเมื่อตนมิได้รู้ว่าข้อความนั้นไม่จริง แต่หากควรจะรู้ได้

ผู้ใดส่งข่าวสารอันตนมิได้รู้ว่าเป็นความไม่จริง หากว่าตนเองหรือผู้รับข่าวสารนั้นมีทางได้เสียโดยชอบในการนั้นด้วยแล้ว ท่านว่าเพียงที่ส่งข่าวสารเช่นนั้นหาทำให้ผู้นั้นต้องรับผิดใช้ค่าสินไหมทดแทนไม่”

จากบทบัญญัติข้างต้นจะเห็นได้ว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 423 เกี่ยวข้องกับการที่เด็กถูกระรานทางไซเบอร์ในแง่ของการละเมิดโดยประมาทเลินเล่อ โดยบุคคลใดก็ตามที่กล่าวหรือเผยแพร่ข้อความที่เป็นเท็จ ซึ่งทำให้ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือทางทำมาหาได้ของบุคคลอื่นเสียหาย บุคคลนั้นจะต้องชดใช้ค่าเสียหายให้แก่บุคคลที่ได้รับความเสียหาย ซึ่งองค์ประกอบของการละเมิดตามมาตรา 423 นั้นต้องเป็นข้อความที่เป็นเท็จ คือ ข้อความที่ไม่เป็นความจริง บิดเบือนความจริง หรือเป็นการใส่ร้ายป้ายสี ต้องเป็นข้อความที่ทำให้เสียหาย คือ ข้อความนั้นทำให้ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือทางทำมาหาได้ของบุคคลอื่นเสียหาย และต้องมีการกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลาย คือ การพูดหรือบอกต่อข้อความนั้นต่อบุคคลอื่น หรือเผยแพร่ข้อความนั้นผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ หรือสื่อสังคมไซเบอร์

อย่างไรก็ตาม กฎหมายฉบับนี้ยังมีข้อจำกัดบางประการ ในการพิสูจน์ข้อเท็จจริง โดยการพิสูจน์ว่าข้อความนั้นเป็นเท็จ บิดเบือนความจริง หรือเป็นการใส่ร้ายป้ายสี ซึ่งอาจเป็นการยากลำบาก ข้อความบางข้อความอาจตีความได้หลายแง่มุม ผู้เสียหายต้องมีหลักฐานที่ชัดเจนเพื่อพิสูจน์เจตนาของผู้กระทำผิด ไม่ได้คุ้มครองผู้เสียหายจากการถูกระรานทางไซเบอร์ในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การระรานทางออนไลน์ การคุกคามและที่สำคัญไม่ได้คุ้มครองผู้เสียหายจากความเสียหายทางอารมณ์ ซึ่งผู้กระทำผิดอาจใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อหลีกเลี่ยงบทลงโทษ

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าการระรานทางไซเบอร์เป็นปัญหาใหญ่ที่กฎหมายไทยยังไม่สามารถคุ้มครองผู้ถูกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีการแก้ไขกฎหมาย เพิ่มบทลงโทษ และส่งเสริมให้ผู้ถูกระทำกล้าที่จะแจ้งความ เพื่อสร้างสังคมออนไลน์ที่ปลอดภัยสำหรับทุกคน

เมื่อศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายของเครือรัฐออสเตรเลีย ที่กำหนดฐานความผิดสำหรับการถูกระรานทางไซเบอร์ในเด็กไว้เป็นการเฉพาะในกฎหมาย Enhancing Online Safety Act 2015 และ กฎหมาย Online Safety Act 2021 โดยกำหนดให้ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตมีหน้าที่ต้องดำเนินการป้องกันไม่ให้มีเนื้อหาที่ละเมิดกฎหมายบนแพลตฟอร์มของตน โดยเนื้อหาที่ละเมิด

กฎหมายรวมถึงเนื้อหาที่เป็นการกระรานทางไซเบอร์ในเด็ก กฎหมายกำหนดให้ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต ต้องดำเนินการดังต่อไปนี้ จัดทำนโยบายและขั้นตอนปฏิบัติเพื่อป้องกันไม่ให้มีเนื้อหาที่ละเมิด กฎหมายบนแพลตฟอร์มของตน ดำเนินการตรวจสอบเนื้อหาบนแพลตฟอร์มของตนเพื่อตรวจหา เนื้อหาที่ละเมิดกฎหมาย ลบเนื้อหาที่ละเมิดกฎหมายออกจากแพลตฟอร์มของตนทันทีที่พบ รายงาน เนื้อหาที่ละเมิดกฎหมายต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งกฎหมายทั้งสองต่างมีเป้าหมายในการคุ้มครอง เด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์ โดยกำหนดให้ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตมีหน้าที่ต้องดำเนินการ ป้องกันไม่ให้มีเนื้อหาที่ละเมิดกฎหมายบนแพลตฟอร์มของตน อย่างไรก็ตาม กฎหมาย Online Safety Act 2021 มีบทบัญญัติที่เข้มงวดกว่ากฎหมาย Enhancing Online Safety Act 2015 โดย กำหนดให้ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตต้องดำเนินการตรวจสอบเนื้อหาบนแพลตฟอร์มของตนเพื่อตรวจหา เนื้อหาที่ละเมิดกฎหมาย และดำเนินการลบเนื้อหาที่ละเมิดกฎหมายออกจากแพลตฟอร์มของตนทันที ที่พบ รวมถึงต้องรายงานเนื้อหาที่ละเมิดกฎหมายต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วย

เมื่อศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศแคนาดา ที่กำหนดฐานความผิดสำหรับการถูกระรานทางไซเบอร์ในเด็ก แบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลัก ๆ ได้แก่ กฎหมาย Canadian Human Rights Act คุ้มครองเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์โดยกำหนดว่าเด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการ คุ้มครองจากการถูกเลือกปฏิบัติบนพื้นฐานของอายุ เพศ เชื้อชาติ ศาสนา รสนิยมทางเพศ หรือสถานะ ทางสังคมและเศรษฐกิจ การเลือกปฏิบัติในที่นี้รวมถึงการกระรานทางไซเบอร์ด้วย ซึ่งการกระทำใด ๆ ที่เป็นการกระรานทางไซเบอร์บนพื้นฐานของปัจจัยเหล่านี้ อาจถือเป็นการละเมิดกฎหมายสิทธิมนุษยชน ของประเทศแคนาดา เช่น การโพสต์ข้อความที่แสดงความเกลียดชังต่อเด็กที่มีเชื้อชาติหรือศาสนา แตกต่างจากผู้โพสต์ เป็นต้น

เมื่อศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมาย Criminal Code of Canada โดยคุ้มครองเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์โดยกำหนดว่าการกระทำใด ๆ ที่ก่อให้เกิดความเสียหายทางร่างกายหรือ จิตใจแก่เด็กถือเป็นความผิดทางอาญา การกระทำที่อาจถือเป็นการผิดทางอาญา (Canadian Criminal Code) เช่น การเผยแพร่เนื้อหาลามกอนาจาร การล่วงละเมิดทางเพศทางออนไลน์ การ ติดตาม (stalking) และการกระราน (bullying) โดยหากเด็กถูกระรานทางไซเบอร์ ผู้ปกครองหรือ ผู้ดูแลเด็กสามารถรายงานการละเมิดต่อผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตหรือผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ที่ เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กยังสามารถแจ้งให้ตำรวจทราบ เพื่อดำเนินคดีกับ ผู้กระทำความผิดตามกฎหมายอาญา ซึ่งโทษสำหรับการกระทำความผิดตามกฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้องกับ การถูกระรานทางไซเบอร์ต่อเด็ก อาจแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับความรุนแรงของการกระทำความผิด โดย โทษสูงสุดอาจจำคุกตลอดชีวิต

สำหรับรัฐออนแทรีโอ ได้กำหนดฐานความผิดสำหรับการถูกระรานทางไซเบอร์ในเด็กไว้ใน กฎหมาย Child Protection Act, Ontario โดยครอบคลุมเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ที่อยู่ในรัฐออ

นแทรีโอ (Child Protection Act Ontario) กฎหมายฉบับนี้ครอบคลุมถึงการกระทำทารุณกรรมและละเลยทุกรูปแบบ ซึ่งรวมถึงการกระทำทางกายภาพ ทางอารมณ์ ทางเพศ และการละเลยการดูแล โดยกำหนดให้โรงเรียนมีหน้าที่รับผิดชอบในการป้องกันและจัดการกับการละเมิดทางไซเบอร์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน โรงเรียนจะต้องมีนโยบายและขั้นตอนที่ชัดเจนในการตอบสนองต่อการละเมิดทางไซเบอร์ พร้อมทั้งแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย Criminal Code of Canada เกี่ยวกับการแบ่งปันภาพทางเพศหรือภาพทางเพศของบุคคลอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาตถือว่าเป็นความผิด โดยประมวลกฎหมายอาญาที่แก้ไขนี้ไม่ได้บังคับใช้เฉพาะผู้ใหญ่เท่านั้นแต่บังคับใช้กับผู้ใดก็ตามที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี (Kruse Law) รวมถึงเพิ่มโทษจำคุก สำหรับบุคคลที่ถูกตั้งข้อหาภายใต้กฎหมาย Child Protection Act, Ontario จะถูกเพิ่มข้อหาเข้าไปใน กฎหมาย Criminal Code of Canada ซึ่งภายใต้กฎหมายนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถขอออกหมายเพื่อขอข้อมูลเกี่ยวกับผู้ใช้อินเทอร์เน็ตได้ หากพวกเขาไม่ปฏิบัติตามจะทำให้สงสัยว่ามีใครบางคนกระทำการที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดทางไซเบอร์ถือว่าเป็นความผิด ซึ่งก็ถือได้ว่าเป็นการตัดสินขึ้นอยู่กับดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

กฎหมายทั้งสามฉบับนี้กำหนดความผิดฐานการละเมิดทางไซเบอร์ โดยมุ่งเน้นไปที่การกระทำที่เป็นการล่วงละเมิดทางวาจาหรือทางอารมณ์ต่อบุคคลอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็ก การกระทำที่อาจเข้าข่ายความผิดตามกฎหมายทั้งสองฉบับนี้ ได้แก่ การรังแก (bullying) การละเมิด (harassment) การล่วงละเมิดทางเพศ (sexual abuse) การเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่ได้รับอนุญาต (cyberbullying) ซึ่งหากท่านถูกละเมิดทางไซเบอร์ โปรดแจ้งความกับเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามกฎหมาย

เมื่อศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศฟิลิปปินส์ กำหนดฐานความผิดสำหรับการถูกละเมิดทางไซเบอร์ในเด็กไว้ ดังนี้ กฎหมาย Cybercrime Prevention Act of 2012 (RA 10175) เป็นกฎหมายที่ครอบคลุมการละเมิดทางไซเบอร์หลายประเภท รวมถึงการล่วงละเมิดทางเพศกับเด็กทางออนไลน์ ฐานความผิดตามหลักกฎหมาย RA 10175 เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของเด็กจากการถูกละเมิดทางไซเบอร์ มีดังนี้ การเผยแพร่หรือจำหน่ายภาพอนาจารเด็ก การล่วงละเมิดทางเพศกับเด็กทางออนไลน์ การล่อลวงเด็ก การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก การเผยแพร่หรือจำหน่ายเนื้อหาลามกอนาจารที่มีเด็กเกี่ยวข้อง ซึ่งการกระทำเหล่านี้ให้ถือเป็นความผิดทางอาญา

กฎหมาย Anti-Bullying Act of 2013 (RA 10627) เป็นกฎหมายที่ครอบคลุมการละเมิดในรูปแบบต่าง ๆ รวมถึงการละเมิดทางไซเบอร์ ฐานความผิดตามหลักกฎหมาย RA 10627 เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของเด็กจากการถูกละเมิดทางไซเบอร์ มีดังนี้

การละเมิดทางไซเบอร์ เช่น การโพสต์หรือแชร์ข้อความหรือรูปภาพที่เป็นเท็จหรือทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงของผู้อื่นทางออนไลน์ การส่งข้อความหรืออีเมลข่มขู่หรือคุกคามผู้อื่นทางออนไลน์ การแอบอ้างเป็นบุคคลอื่นเพื่อหลอกลวงหรือก่อความเดือดร้อนแก่ผู้อื่นทางออนไลน์

การเผยแพร่ข้อมูลอันเป็นเท็จเกี่ยวกับบุคคลอื่นทางออนไลน์ เช่น การโพสต์หรือแชร์ข้อความหรือรูปภาพที่กล่าวหาว่าบุคคลอื่นกระทำความผิดทางอาญาหรือประพฤติมิชอบ โดยไม่มีหลักฐานสนับสนุน การโพสต์หรือแชร์ข้อความหรือรูปภาพที่ทำให้เข้าใจผิดว่าบุคคลอื่นมีพฤติกรรมหรือความเชื่อที่ผิด

กฎหมาย RA 10627 ได้กำหนดให้สถานศึกษาต้องจัดให้มีมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการระรานทางไซเบอร์ในสถานศึกษา ซึ่งหากพบเห็นการระรานทางไซเบอร์ สามารถแจ้งเบาะแสไปยังหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่หรือไปยัง Department of Education (DepEd)

กฎหมายทั้งสองฉบับนี้ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการคุ้มครองเด็กจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศและระรานทางไซเบอร์ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ควรให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายเหล่านี้แก่เด็ก เพื่อให้เด็กสามารถปกป้องตนเองจากการถูกละเมิดทางไซเบอร์ได้ นอกจากนี้ กฎหมายทั้งสองยังกำหนดให้ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตและผู้ให้บริการโทรคมนาคมต้องร่วมมือกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในการสืบสวนและดำเนินคดีกับความผิดฐานล่วงละเมิดทางเพศกับเด็กทางออนไลน์ และกำหนดให้สถานศึกษาต้องจัดให้มีมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการระรานทางไซเบอร์ในสถานศึกษา

ดังนั้น จากการศึกษาจะเห็นได้ว่ากฎหมายของประเทศไทยตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 26(1) ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการทารุณกรรมต่อร่างกายหรือจิตใจของเด็ก การระรานทางไซเบอร์เข้าข่ายการทารุณกรรมทางจิตใจ แต่โทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกิน 30,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ อาจไม่เพียงพอ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2560 มาตรา 14(1) เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยมิชอบ แต่การระรานทางไซเบอร์ส่วนใหญ่ไม่ได้มุ่งหวังข้อมูล กรณีนี้จึงไม่อาจนำมาปรับใช้ได้ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 ความผิดฐานหมิ่นประมาท มักไม่เข้าองค์ประกอบเพราะเป็นการสื่อสารส่วนตัว มาตรา 328 ความผิดฐานหมิ่นประมาทโดยการโฆษณา มักไม่เข้าองค์ประกอบเพราะไม่ได้ทำให้เสียชื่อเสียง และมาตรา 397 ความผิดฐานทำให้เดือดร้อนรำคาญ อาจนำมาปรับใช้ได้ แต่ต้องตีความว่ารวมถึงการกระทำบนไซเบอร์ด้วย และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 423 เกี่ยวข้องกับการละเมิดโดยประมาทเลินเล่อ แต่การพิสูจน์ข้อเท็จจริงทำได้ยาก และไม่ได้คุ้มครองผู้เสียหายจากความเสียหายทางอารมณ์ ซึ่งข้อจำกัดคือ กฎหมายบางฉบับตีความได้แคบ ไม่ครอบคลุมรูปแบบการระรานทางไซเบอร์ที่หลากหลาย บทลงโทษยังไม่รุนแรงพอ เมื่อเทียบกับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น การพิสูจน์เจตนาของผู้กระทำผิดทำได้ยากผู้ถูกกระทำอาจไม่กล้าแจ้งความดำเนินคดี ซึ่งแตกต่างจากกฎหมายต่างประเทศ อย่างเช่นกฎหมายของเครือรัฐออสเตรเลียที่มีกลไกการร้องเรียนและระงับข้อพิพาทที่มีประสิทธิภาพ มีบทลงโทษที่รุนแรง กฎหมายของประเทศแคนาดา ที่เน้นการคุ้มครองเด็ก มีบทลงโทษสำหรับการคุกคามทางไซเบอร์ ส่งเสริมการ

ให้ความรู้แก่ประชาชน กฎหมายของประเทศฟิลิปปินส์ ที่บทบัญญัติครอบคลุมการระรานทางไซเบอร์ในรูปแบบออนไลน์ มีบทลงโทษสำหรับการเผยแพร่ข้อมูลเท็จ มีกลไกการคุ้มครองผู้เสียหาย

ประเทศไทยจำเป็นต้องมีการพัฒนากฎหมาย เพิ่มบทลงโทษ และส่งเสริมการให้ความรู้แก่เด็กและผู้ปกครอง ควรมีกลไกการร้องเรียนและระงับข้อพิพาทที่มีประสิทธิภาพ และควรเน้นการคุ้มครองเด็ก

มาตรการคุ้มครองสิทธิเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์

การระรานทางไซเบอร์มีองค์ประกอบที่สำคัญในการก่อให้เกิดช่องทางการระรานกันผ่านสังคมไซเบอร์ ได้แก่ การแสดงความเห็น การส่งรูปภาพ การโพสต์หรือแชร์สิ่งต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งมีพัฒนาการพร้อม ๆ กับการเติบโตของอุตสาหกรรมไซเบอร์ ในกรณีนี้การพิจารณาปรับใช้กฎหมายของประเทศไทยต่อกรณีที่มีเด็กเป็นเหยื่อ การพบปัญหาการระรานทางไซเบอร์ในเด็กนั้นยังคงพบได้เป็นนัยกว้าง เนื่องจาก ไม่สามารถป้องกัน หรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ ปัจจุบันประเทศไทยไม่มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องหรือมุ่งเน้นแก้ไขปัญหาการระรานทางไซเบอร์ในเด็กโดยตรง แต่มีเพียงการตีความ ปรับใช้ พิจารณา และหาข้อสรุปของปัญหาผ่านการอ้างอิงจากข้อกฎหมาย ข้อบังคับทางกฎหมายหลัก จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 และพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 เท่านั้น ส่งผลให้ในภาพรวม รูปแบบการระรานทางไซเบอร์ส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยปัจจุบันนั้น ไม่เข้าข่ายการกระทำความผิดตามกฎหมายที่อยู่อยู่ของประเทศไทย รวมไปถึงบทลงโทษผู้กระทำความผิด และแนวปฏิบัติ ในการช่วยเหลือเยียวยาเหยื่อผู้ถูกระรานอย่างมีประสิทธิภาพและจริงจังนั้น ส่งผลกระทบให้บุคคลทุกคน โดยเฉพาะการขาดความเชื่อมโยง หรือความต่อเนื่องในกระบวนการได้มาซึ่งความตระหนักรู้ เช่น การที่เด็กรายหนึ่งต้องประสบเหตุการณ์การถูกระรานทางไซเบอร์ แม้จะชี้แจงผู้ปกครองแล้วแต่กลับไม่สามารถดำเนินการใด ๆ ต่อได้ เพราะอิทธิพลภายในสถานศึกษา ที่คุณครูอาจสื่อสารผ่านรูปแบบการแสดงออกด้านพฤติกรรมโดยไม่รู้ตัวว่า การเอาเรื่องบุคคลผู้กระทำความผิด หมายถึง เด็กมีความอ่อนไหวและอ่อนแอมากกว่าเด็กรายอื่น ๆ ในขณะเดียวกัน ในมิติของกระบวนการดำเนินการทางกฎหมาย เด็กและผู้ปกครองก็อาจไม่มีความรู้เพียงพอเกี่ยวกับขั้นตอนดำเนินงาน และอาจต้องพบกับผลลัพธ์ที่ล้มเหลวสิ่งเดียวที่สังคมรอบตัวเด็กได้ตระหนักรู้จากเหตุการณ์นี้ คือ เป็นกรณีตัวอย่างของความล้มเหลวจากการพยายามในการหยุดยั้งปัญหา

เมื่อศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศที่แต่เดิมก็ไม่มีกำหนดกฎหมายที่เฉพาะเจาะจงหรือบทลงโทษไว้ แต่เมื่อมีการพิจารณาความผิดเกิดขึ้นศาลได้ปรับใช้จากตัวบท

กฎหมายที่มีอยู่ แต่เมื่อศาลตรวจสอบองค์ประกอบความผิดแล้วพบว่าไม่ครบองค์ประกอบความผิด ทำให้ต้องพิพากษายกฟ้อง ซึ่งจะเห็นได้ว่าก่อนมีการบัญญัติกฎหมายเฉพาะ เรื่อง การระรานทางไซเบอร์เอาไว้แล้ว แต่แต่ละประเทศล้วนเกิดเหตุการณ์ความสูญเสียร้ายแรงจากผลของการกระทำการระรานทางไซเบอร์ ที่ไม่อาจปรับใช้กับฐานความผิดของกฎหมายที่มีอยู่ได้เพียงพอ เนื่องด้วยมาตรการในการคุ้มครองสิทธิเด็กที่มีไม่ครอบคลุมที่จะปรับใช้ลงโทษการกระทำนั้น ๆ ได้อย่างชัดเจน ซึ่งหลังจากที่ต่างประเทศมีการบัญญัติกฎหมายเฉพาะ เรื่อง การระรานทางไซเบอร์แล้วนั้น พบว่าปัญหาที่เกิดจากการระรานทางไซเบอร์ในเด็กลดลง อาทิ

ในเครือรัฐออสเตรเลีย มีหน่วยงานคุ้มครองเด็ก eSafety Commissioner ที่มีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมาย กำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตและแพลตฟอร์มออนไลน์ในการป้องกันการระรานทางไซเบอร์และเนื้อหาที่เป็นอันตราย ตรวจสอบการดำเนินการของผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตและแพลตฟอร์มออนไลน์ในการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติ ช่วยเหลือเด็กและครอบครัวที่ตกเป็นเหยื่อของการระรานทางไซเบอร์และเนื้อหาที่เป็นอันตราย ซึ่งหน่วยงานคุ้มครองเด็ก eSafety Commissioner มีเครื่องมือและกลไกต่าง ๆ ในการช่วยเหลือเด็กและครอบครัวที่ตกเป็นเหยื่อของการระรานทางไซเบอร์และเนื้อหาที่เป็นอันตราย ได้แก่ เว็บไซต์ eSafety.gov.au ซึ่งเป็นเว็บไซต์ที่รวบรวมข้อมูลและความช่วยเหลือเกี่ยวกับความปลอดภัยทางออนไลน์สำหรับเด็กและครอบครัว สายด่วน eSafety ซึ่งเป็นสายด่วนที่เด็กและครอบครัวสามารถโทรขอความช่วยเหลือได้ตลอด 24 ชั่วโมงและโปรแกรม eSafety Education ซึ่งเป็นโปรแกรมที่ให้ความรู้แก่เด็กและครอบครัวเกี่ยวกับความปลอดภัยทางออนไลน์

ในประเทศแคนาดา บังคับใช้กฎหมาย Canadian Cyber Security Act กำหนดให้หน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนต้องร่วมมือกันออกมาตรการปกป้องผู้ใช้จากการถูกระรานทางไซเบอร์อาจรวมถึงการลบเนื้อหาที่เป็นการละเมิด ระบุบัญชีของผู้กระทำผิด และแจ้งให้ผู้ใช้ทราบเกี่ยวกับสิทธิของตนในการรายงานการละเมิด ซึ่งมีหน่วยงานสำนักงานคุ้มครองเด็ก (Canadian Centre for Child Protection) เป็นหน่วยงานที่มุ่งปกป้องเด็กจากความรุนแรง ทารุณกรรม หรือการละเลย หน่วยงานนี้ให้บริการช่วยเหลือเด็ก เยาวชน และผู้ปกครองที่ตกเป็นเหยื่อของการระรานทางไซเบอร์ รวมถึงให้บริการให้ข้อมูลและคำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันไม่ให้เด็กตกเป็นเหยื่อของการระรานทางไซเบอร์

ศูนย์ช่วยเหลือการระรานทางไซเบอร์ (Cyberbullying Help Centre) เป็นศูนย์ช่วยเหลือที่ให้บริการฟรีแก่เด็กและผู้ปกครองที่ตกเป็นเหยื่อของการระรานทางไซเบอร์ ศูนย์แห่งนี้ให้บริการให้ข้อมูลและคำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันไม่ให้เด็กตกเป็นเหยื่อของการระรานทางไซเบอร์ รวมถึงให้บริการช่วยเหลือด้านจิตใจและอารมณ์แก่เด็กที่ตกเป็นเหยื่อของการระรานทางไซเบอร์

หน่วยงานตำรวจ หน่วยงานตำรวจมีหน้าที่ในการสอบสวนและดำเนินคดีกับการกระทำ ความผิดทางอาญาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางไซเบอร์ เช่น การเผยแพร่เนื้อหาลามกอนาจาร เกี่ยวกับเด็ก การล่อลวงเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ การเผยแพร่ข้อมูลส่วนตัวของเด็กโดยไม่ได้รับ ความยินยอม การข่มขู่หรือคุกคามเด็ก เป็นต้น

โรงเรียนมีหน้าที่ในการคุ้มครองนักเรียนจากการถูกระรานทางไซเบอร์ โรงเรียนควรมี นโยบายและระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียน รวมถึงควรให้ความรู้ และคำแนะนำแก่นักเรียนเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัยและมีความรับผิดชอบ

ในประเทศฟิลิปปินส์ ได้จัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือเด็กที่ถูกระรานทางไซเบอร์ (Cyberbullying Helpline) เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นโดยกระทรวงกิจการภายในและท้องถิ่น (Department of the Interior and Local Government) ให้บริการให้คำปรึกษาและความช่วยเหลือแก่เด็กที่ถูกระราน ทางไซเบอร์เด็ก

คณะกรรมการว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ (Cybercrime Investigation and Coordination Center) เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นโดยสำนักงาน ตำรวจแห่งชาติ (Philippine National Police) มีอำนาจในการสืบสวนและดำเนินคดีกับการกระทำ ความผิดทางคอมพิวเตอร์ รวมถึงการกระทำความผิดทางไซเบอร์เด็ก

กระทรวงศึกษาธิการ (Department of Education) มีนโยบายและมาตรการป้องกันและ ปราบปรามการถูกระรานทางไซเบอร์ในโรงเรียน โดยกำหนดให้โรงเรียนจัดอบรมให้ความรู้แก่เด็ก ผู้ปกครอง และครูเกี่ยวกับการป้องกันและรับมือกับการถูกระรานทางไซเบอร์

รัฐบาลประเทศฟิลิปปินส์ได้ร่วมมือกับภาคเอกชน กำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อบังคับให้ ผู้ให้บริการแพลตฟอร์มออนไลน์ดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดทางไซเบอร์ มาตรการที่สำคัญ ได้แก่ การกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติในการคุ้มครองสิทธิเด็ก โดยผู้ ให้บริการแพลตฟอร์มออนไลน์ต้องกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติในการคุ้มครองสิทธิเด็กจาก การถูกระรานทางไซเบอร์ โดยต้องครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ เช่น การกำหนดเกณฑ์อายุขั้นต่ำของ ผู้ใช้งาน การห้ามไม่ให้เผยแพร่เนื้อหาที่เป็นอันตรายต่อเด็ก การแจ้งเตือนผู้ใช้งานได้ทราบหากพบว่ามี เนื้อหาที่เป็นอันตรายต่อเด็ก เป็นต้น

การพัฒนากระบวนการรายงานและตรวจสอบ ผู้ให้บริการแพลตฟอร์มออนไลน์ต้องพัฒนา ระบบการรายงานและตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้ใช้งานสามารถรายงานเนื้อหาที่เป็น อันตรายต่อเด็กได้อย่างสะดวก และผู้ให้บริการแพลตฟอร์มออนไลน์สามารถดำเนินการตรวจสอบ และลบเนื้อหาดังกล่าวได้อย่างรวดเร็ว

ความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ ผู้ให้บริการแพลตฟอร์มออนไลน์ต้องร่วมมือกับ หน่วยงานของรัฐในการแก้ไขปัญหาการข่มขู่ทางไซเบอร์ ตัวอย่างเช่น ผู้ให้บริการแพลตฟอร์ม

ออนไลน์ต้องรายงานข้อมูลเกี่ยวกับกรณีการข่มเหงรังแกทางไซเบอร์ต่อหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐสามารถดำเนินการตามกฎหมายต่อไปได้

ดังนั้น จากการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายของแต่ละประเทศข้างต้น พบว่า กฎหมายของทุกประเทศล้วนให้ความสำคัญในการคุ้มครองสิทธิเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์ โดยกำหนดโทษผู้กระทำการระรานทางไซเบอร์ต่อเด็ก และกำหนดมาตรการอื่น ๆ ในการคุ้มครองสิทธิเด็ก เช่น นโยบายและแนวทางการคุ้มครองเด็กในการใช้อินเทอร์เน็ต หลักสูตรการเรียนการสอนเรื่องความปลอดภัยในการใช้อินเทอร์เน็ต และคู่มือสำหรับผู้ปกครองในการคุ้มครองบุตรหลานจากการถูกระรานทางไซเบอร์ ซึ่งจะเห็นได้ว่าประเทศไทยไม่มีกฎหมายหรือบทลงโทษที่ชัดเจนทำให้ไม่สามารถนำผู้กระทำผิดมาลงโทษได้ ทำให้เกิดการทำผิดซ้ำ ๆ ผู้กระทำไม่รู้สึกละอายใจที่ทำความผิด เพราะไม่ได้รับบทลงโทษ หรือลงโทษแล้วก็ได้รับการปล่อยให้ออกมากระทำผิดซ้ำเหมือนเดิมและบทลงโทษตามกฎหมายยังต้องอ้างอิงถึงประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 และพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 เพื่อนำมาเป็นบทลงโทษ ซึ่งไม่ได้ครอบคลุมด้านการระรานทางไซเบอร์โดยตรง ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า ควรมีกฎหมายที่เฉพาะเจาะจง ในเรื่อง การระรานทางไซเบอร์ในเด็ก เนื่องจากประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายลงโทษด้านนี้โดยเฉพาะ แต่นำกฎหมายด้านอื่นมาอ้างอิงถึงบทลงโทษ ซึ่งกฎหมายที่มียังมีข้อบังคับที่ไม่ต่อเนื่องกัน ในแต่ละประเด็นนั้นมีความละเอียดอ่อนต่างกัน และยังถูกจัดการไม่ถูกวัตถุประสงค์หรือยังไม่มีวิธีการใดที่เป็นข้อกำหนดที่ครอบคลุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการระรานทางไซเบอร์ทั้งหมด

การจัดการกับผู้ให้บริการแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดีย ควรดำเนินการจัดการกับระบบให้สามารถตรวจสอบ กีดกัน ข้อมูลที่อาจส่งผลกระทบต่อผู้ใช้งานในเด็ก โดยการแจ้งเตือนก่อนเข้าถึงข้อมูลสำหรับผู้ใช้งานที่เป็นเด็ก

ภาครัฐควรให้ความสำคัญกับการระรานทางไซเบอร์ในเด็ก โดยแต่งตั้งให้มีหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดการกับปัญหาการระรานทางไซเบอร์ ด้วยเพราะหน่วยงานต่าง ๆ ล้วนมีความเชื่อมโยงในการช่วยเหลือประชาชนและพัฒนาประเทศ และรักษาการคงอยู่ของกระบวนการ วิธีการต่าง ๆ ที่จะส่งผลเชิงบวกให้สังคมมีคุณภาพที่ดีมากขึ้นได้

ด้านหน่วยงานภาครัฐ ที่อาจเกี่ยวข้องในพันธกิจนี้ ได้แก่ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (ดีอีเอส) สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (ดีป้า) กระทรวงยุติธรรม และกระทรวงศึกษาธิการ เนื่องจาก มีการดำเนินงานที่ครอบคลุมประชากรทุกช่วงวัย จึงมีความเหมาะสมที่จะดำเนินงานในบทบาทผู้ดำเนินงานหลักผลักดันประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายไม่ว่าจะเป็นการปรับปรุงกฎหมาย

เดิมให้ครอบคลุมความเสียหายที่เกิดจากการระรานทางไซเบอร์หรือการกำหนดเป็นกฎหมายที่เฉพาะเจาะจง

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุปและข้อเสนอแนะตามที่กล่าวมาเห็นได้ว่าปัญหาการถูกระรานทางไซเบอร์ของเด็ก เป็นปัญหาที่สำคัญที่ยังไม่มีการกำหนดบัญญัติกฎหมายเฉพาะ จึงไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัญหาการถูกระรานทางไซเบอร์ของเด็ก ปัจจุบันสามารถพบเห็นกันได้อย่างแพร่หลาย จากตามหน้าข่าวในหนังสือพิมพ์ สื่อโทรทัศน์ และสื่อสังคมไซเบอร์ในรูปแบบต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ยืนยันได้ว่าการถูกระรานทางไซเบอร์ของเด็กมีมากขึ้นและรุนแรงมากขึ้นและกระจายเป็นวงกว้างได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้น ปัญหาการถูกระรานทางไซเบอร์ของเด็กจึงเป็นปัญหาที่สำคัญมากในสังคมประเทศไทย ที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เพราะเด็กเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

บทสรุป

การถูกระรานทางไซเบอร์ (Cyberbullying) เป็นปรากฏการณ์การกระทำความผิดที่ลักษณะคล้ายว่าไม่มีความรุนแรง เป็นเรื่องของการใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของตนแต่แท้จริงแล้วกลับปรากฏในลักษณะตรงข้าม กล่าวคือ การถูกระรานทางไซเบอร์ได้สร้างผลกระทบต่อสภาพจิตใจของผู้ถูกระรานเป็นอย่างมาก มีให้เห็นได้จากงานวิจัยทางด้านสุขภาพ สถิติปัญหาที่เกิดขึ้นต่อสังคมและเด็ก ที่ทำให้ในหลาย ๆ ประเทศเริ่มให้ความสนใจและพยายามหาทางป้องกันและแก้ปัญหา โดยได้มีการบัญญัติกฎหมายในเรื่องการถูกระรานทางไซเบอร์ขึ้นเฉพาะหรือมีการเพิ่มบทบัญญัติในบทกฎหมายเดิมหรือมาตรการบังคับทางสังคมเพื่อบังคับใช้ให้เหมาะสม โดยการถูกระรานทางไซเบอร์เป็นปัญหาที่สำคัญที่ต้องการการคุ้มครองเด็กให้ปลอดภัยในโลกดิจิทัลปัจจุบัน การเข้าใจกฎหมายและบทนิยามที่เกี่ยวข้องเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยลดความคลุมเครือในการตีความและช่วยให้เด็กได้รับการคุ้มครองอย่างเพียงพอจากการถูกระรานทางไซเบอร์ การศึกษาและเปรียบเทียบกฎหมายของประเทศต่าง ๆ เป็น การที่ดีที่สุดในการพัฒนากฎหมายให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการป้องกันและปรับปรุงปัญหาการถูกระรานทางไซเบอร์เพื่อความปลอดภัยและความเป็นธรรมของเด็กในช่วงเวลาที่สำคัญของชีวิตของพวกเขา การคุ้มครองเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์ควรเป็นลำดับความสำคัญสูงสุดในทุกชุดกฎหมาย เพื่อให้เด็กได้รับการคุ้มครองและสามารถเติบโตและพัฒนาไปสู่อนาคตที่ดีในโลกดิจิทัลที่ปลอดภัยและเต็มไปด้วยความเป็นมนุษย์

การถูกระรานทางไซเบอร์เด็ก หมายถึง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการทำร้ายเด็ก โดยอาจเป็นการส่งข้อความไม่เหมาะสมหรือเสริมมนุษย์, การข่มขู่, หรือการแสดงภาพเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมให้กับเด็กผ่านทางอินเทอร์เน็ตและโทรศัพท์มือถือ เป้าหมายของผู้ถูกระรานทาง

ไซเบอร์เด็กมักเป็นเด็กที่อ่อนแอและไม่สามารถปกป้องตัวเองได้ เช่น เด็กที่ยังไม่เข้าใจถึงความเสี่ยงทางอินเทอร์เน็ตหรือเด็กที่มีอารมณ์ซึมอาการ การระรานทางไซเบอร์เด็ก เป็นปัญหาสำคัญที่ต้องระมัดระวังและระงับเพื่อความปลอดภัยของเด็กในสังคมในปัจจุบันและอนาคต การป้องกันการระรานทางไซเบอร์เด็กสำคัญมาก ผู้ปกครองและผู้ดูแลเด็กควรสอนเด็กเกี่ยวกับความเสี่ยงทางอินเทอร์เน็ตและวิธีป้องกันการระราน การติดตั้งซอฟต์แวร์ที่ช่วยป้องกันเช่นโปรแกรมป้องกันไวรัส, การเฝ้าดูพฤติกรรมออนไลน์ของเด็กอย่างใกล้ชิด, และสร้างความเข้าใจระหว่างผู้ปกครองและเด็กเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีอย่างมีสติ เป็นวิธีที่สำคัญในการป้องกันเด็กจากการระรานทางไซเบอร์เด็กในช่วงเวลาที่เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของเด็กและผู้ใหญ่ในปัจจุบัน

จากการศึกษาพบว่า กฎหมายไทยยังไม่มีบทบัญญัติที่เฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับการระรานทางไซเบอร์ในเด็กในส่วนบุคคล ความหมายและรูปแบบของการระรานทางไซเบอร์จะเห็นได้ว่ากฎหมายของประเทศไทยยังมีช่องโหว่ในการคุ้มครองเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์ในเรื่อง การตีความจากบทบัญญัติที่มีอยู่ โดยเด็กหรือผู้ปกครองหรือบุคคลอื่น ๆ ไม่สามารถเข้าถึงหรือเข้าใจความหมายของกฎหมายที่มีอยู่ได้ เนื่องจาก สามารถตีความหมายจากบทบัญญัติได้หลายแง่มุม ซึ่งไม่มีความชัดเจนในการแสดงออกถึงการคุ้มครองเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์ ซึ่งแตกต่างจากกฎหมายของเครือรัฐออสเตรเลีย ประเทศแคนาดาและประเทศฟิลิปปินส์ที่ให้ความสำคัญกับเด็กที่ถูกถูกระรานทางไซเบอร์ ได้นิยามถึงการระรานทางไซเบอร์ที่ส่งผลต่อเด็ก โดยให้ความสำคัญกับผลกระทบทางจิตใจของเหยื่อ กำหนดให้การกระทำใด ๆ ที่ทำให้เหยื่อเกิดความอับอายหรือเดือดร้อนใจ ถือว่าเป็นการกระทำความผิด ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ของประเทศไทย ได้นิยามคำว่า "ทารุณกรรม" ไว้กว้างเกินไป ไม่ได้เจาะจงถึงรูปแบบการระรานทางไซเบอร์ ไม่ได้ระบุถึงการกระทำผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และไม่ได้กำหนดผู้กระทำความผิด ซึ่งทำให้เกิดปัญหาในการตีความยาก พิสูจน์เจตนายาก เด็กไม่ได้รับการคุ้มครอง ซึ่งการตีความบทนิยามที่กว้างขวางนี้อาจนำไปสู่ปัญหาในการบังคับใช้กฎหมาย อาจตีความได้แตกต่างกันและยากที่จะพิสูจน์เจตนาของผู้กระทำความผิด เด็กอาจไม่ได้รับการคุ้มครองอย่างเพียงพอจากการระรานทางไซเบอร์ เด็กอาจถูกรังแกโดยไม่ต้องผู้กระทำความผิดไม่ต้องรับโทษและเด็กอาจได้รับผลกระทบทางจิตใจอย่างรุนแรง

ดังนั้น การกำหนดบทนิยาม ความหมายและรูปแบบของการระรานทางไซเบอร์ ให้ครอบคลุมการกระทำทั้งหมดที่ก่อให้เกิดการระรานทางไซเบอร์ในเด็ก จะช่วยป้องกันและคุ้มครองเด็กจากการถูกระรานทางไซเบอร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการระรานทางไซเบอร์เด็ก เป็นปัญหาที่สำคัญในสังคมปัจจุบัน เป็นหนึ่งในหลายวิธีที่เด็ก ๆ อาจถูกระรานหรือเจ็บหรือถูกกีดขวางจากการเรียนรู้และการพัฒนาอย่างมีความสุข การบังคับใช้กฎหมายต่อผู้ที่ทำผิดเกี่ยวกับการระรานทางไซเบอร์เด็กเป็นสิ่งสำคัญเพื่อปกป้องสิทธิและความปลอดภัยของเด็ก ๆ ในโลกออนไลน์ การสร้างมาตรการและกฎระเบียบที่เข้มงวด สำหรับการระรานทางไซเบอร์เด็กเป็นสิ่ง

จำเป็นเพื่อให้เด็ก ๆ สามารถเรียนรู้และเติบโตอย่างปลอดภัยในสภาพแวดล้อมออนไลน์ที่เชื่อถือได้ และปลอดภัย

จากการศึกษาจะเห็นได้ว่ากฎหมายของประเทศไทยตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 26(1) ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการทารุณกรรมต่อร่างกายหรือจิตใจของเด็ก การระรานทางไซเบอร์เข้าข่ายการทารุณกรรมทางจิตใจ แต่โทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกิน 30,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ อาจไม่เพียงพอ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2560 มาตรา 14(1) เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยมิชอบ แต่การระรานทางไซเบอร์ส่วนใหญ่ไม่ได้มุ่งหวังข้อมูล กรณีนี้จึงไม่อาจนำมาปรับใช้ได้ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 ความผิดฐานหมิ่นประมาท มักไม่เข้าองค์ประกอบเพราะเป็นการสื่อสารส่วนตัว มาตรา 328 ความผิดฐานหมิ่นประมาทโดยการโฆษณา มักไม่เข้าองค์ประกอบเพราะไม่ได้ทำให้เสียชื่อเสียง และมาตรา 397 ความผิดฐานทำให้เดือดร้อนรำคาญ อาจนำมาปรับใช้ได้ แต่ต้องตีความว่ารวมถึงการกระทำบนไซเบอร์ด้วย และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 423 เกี่ยวข้องกับการละเมิดโดยประมาทเลินเล่อ แต่การพิสูจน์ข้อเท็จจริงทำได้ยาก และไม่ได้คุ้มครองผู้เสียหายจากความเสียหายทางอารมณ์ ซึ่งข้อจำกัดคือ กฎหมายบางฉบับตีความได้แคบ ไม่ครอบคลุมรูปแบบการระรานทางไซเบอร์ที่หลากหลาย บทลงโทษยังไม่รุนแรงพอ เมื่อเทียบกับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น การพิสูจน์เจตนาของผู้กระทำผิดทำได้ยากผู้ถูกกระทำอาจไม่กล้าแจ้งความดำเนินคดี โดยสามารถปรับได้ตามกฎหมายของเครือรัฐออสเตรเลียที่มีกลไกการร้องเรียนและระงับข้อพิพาทที่มีประสิทธิภาพ มีบทลงโทษที่รุนแรง กฎหมายของประเทศแคนาดา ที่เน้นการคุ้มครองเด็ก มีบทลงโทษสำหรับการคุกคามทางไซเบอร์ ส่งเสริมการให้ความรู้แก่ประชาชน กฎหมายของประเทศฟิลิปปินส์ ที่บทบัญญัติครอบคลุมการระรานทางไซเบอร์ในรูปแบบออนไลน์ มีบทลงโทษสำหรับการเผยแพร่ข้อมูลเท็จ มีกลไกการคุ้มครองผู้เสียหาย

ประเทศไทยจำเป็นต้องมีการพัฒนากฎหมาย เพิ่มบทลงโทษ และส่งเสริมการให้ความรู้แก่เด็กและผู้ปกครอง ควรมีกลไกการร้องเรียนและระงับข้อพิพาทที่มีประสิทธิภาพ และควรเน้นการคุ้มครองเด็ก ปรับกฎหมายของประเทศไทยให้ทันสมัยด้วยการเพิ่มบทลงโทษและส่งเสริมการให้ความรู้ให้แก่เด็กและผู้ปกครอง. ควรมีกลไกการร้องเรียนและระงับข้อพิพาทที่มีประสิทธิภาพ และเน้นการคุ้มครองเด็ก

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องการระรานทางไซเบอร์ในเด็ก โดยศึกษาและวิเคราะห์กฎหมายจากกฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ กฎหมายของเครือรัฐออสเตรเลีย กฎหมายของประเทศแคนาดาและ

กฎหมายของประเทศฟิลิปปินส์ ผู้วิจัยขอเสนอให้มีการเพิ่มบทนิยาม ความหมาย รูปแบบของการระรานทางไซเบอร์และการบังคับใช้กฎหมายเพื่อกำหนดมาตรการกฎหมายเพื่อป้องกันสิทธิของเด็กที่ถูกระรานทางไซเบอร์ โดยเน้นการสร้าง ความชัดเจนในเรื่องกฎหมายเพื่อปกป้องสิทธิของเด็กจากเทคโนโลยีที่ก้าวขึ้นอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะข้อกฎหมายในงานวิจัยไว้ดังนี้

5.2.1 การกำหนดบทนิยามเกี่ยวกับการระรานทางไซเบอร์ในเด็ก

กฎหมายไทยควรมีบทนิยาม "ทารุณกรรม" ที่ชัดเจน เพื่อครอบคลุมการระรานทางไซเบอร์ เพื่อคุ้มครองเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยเสนอให้มีการบัญญัติบทนิยามเรื่องการระรานทางไซเบอร์ในเด็กให้ชัดเจน โดยระบุรูปแบบและพฤติกรรมของการกระทำความผิดที่ครอบคลุมทุกช่องทาง และให้การพัฒนาตามเทคโนโลยี เช่นกฎหมายของเครือรัฐออสเตรเลีย ประเทศแคนาดา และประเทศฟิลิปปินส์ ที่กำหนดบทนิยามเกี่ยวกับการระรานทางไซเบอร์เป็นพิเศษ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 บัญญัติไว้ใน มาตรา 4

“ทารุณกรรม” หมายความว่า การกระทำหรือละเว้นการกระทำด้วยประการใด ๆ จนเป็นเหตุให้เด็กเสื่อมเสียเสรีภาพ หรือเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ การกระทำความผิดทางเพศต่อเด็ก การใช้เด็กให้กระทำหรือประพฤตินลักษณะที่น่าจะเป็นอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจหรือขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี และให้รวมถึงการกระทำกรณีผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์หรือผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ตด้วย ทั้งนี้ ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม”

“การระรานทางไซเบอร์” หมายความว่า การกระทำใด ๆ โดยการส่งข้อความ รูปภาพ เพื่อข่มขู่ คุกคาม ระรานผู้อื่นโดยมีเจตนาทำให้อับอาย หวาดกลัว และได้กระทำซ้ำ ๆ ที่กระทำผ่านระบบคอมพิวเตอร์หรืออินเทอร์เน็ต”

5.2.2 การกำหนดฐานความผิดเกี่ยวกับการระรานทางไซเบอร์ในเด็ก

ผู้วิจัยขอเสนอให้เพิ่มความชัดเจนในการบังคับใช้กฎหมาย เรื่อง การระรานทางไซเบอร์ไว้ในกฎหมาย โดยมีสาระสำคัญดังนี้

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 “มาตรา 26 (1/1) ภายใต้อำนาจบทบัญญัติมาตรา 26 ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำความผิด ๆ ผ่านระบบคอมพิวเตอร์หรือเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ในลักษณะการระรานทางไซเบอร์ ที่มีเจตนาร้าย มุ่งหวังคุกคาม ข่มขู่ ระราน ทำให้เกิดความอับอาย ขาดหน้า เสื่อมเสียชื่อเสียง หรือสร้างความเสียหายทางจิตใจ แก่เด็ก”

“มาตรา 78 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 26 และมาตรา 26 (1/1) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือนหรือปรับไม่เกิน 30,000 บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ”

บรรณานุกรม

- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2562). *คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1 เล่ม 2* (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ. (2562). *Cyber bullying การระรานทางไซเบอร์*.
<https://www.facebook.com/RatchabanditThai/photos/a.2527569647301115/2527570907300989/?type=3>
- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.). *หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปเกี่ยวกับสนธิสัญญา ด้านสิทธิมนุษยชนและอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก*. สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.
- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.). (2563). การบูลลี่ (Bullying) ไม่ใช่แค่การกลั่นแกล้ง แต่เป็นความรุนแรงในสังคม. *มุมมองสิทธิ* 19(8).
- คัทราวดี สีทองเสื่อ. (2557). *คุณธรรมทางกฎหมายในกฎหมายอาญา : ศึกษาความผิดฐานรับของโจร*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- จิราวัฒน์ แซ่มชัยพร. (2551). *การคุ้มครองสิทธิเด็กโดยหลักผลประโยชน์สูงสุดของเด็กตามมาตรา 3 (1) แห่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- ชาญวิทย์ พรมนภดล. (2564). *Stop Cyberbullying หยุด! ระรานทางไซเบอร์*.
<https://www.thaimediafund.or.th/https-www-mediafunfacts-in-th/>
- ณัชชา ศรีขจร. (2560). มาตรการตามประมวลกฎหมายอาญาเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกทางไซเบอร์ (Cyberbullying). *ตุลพาห*, 64(3), 49-58.
- ณัฐพันธุ์ เบ็ญจันทร์. (2561). *ปัญหาทางกฎหมายในการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาของผู้เผยแพร่ภาพส่วนตัวที่ไม่สมควรทางเพศของผู้อื่นโดยไม่ได้ได้รับความยินยอม*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายอาญา. คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เด็กหญิง 14 รุมตบเด็กหญิง 13 ถ่ายคลิปเปลือยโพสต์ประจาน ปมหึงหวงแฟนหนุ่มวัย 50. (2565).
<https://www.sanook.com/news/8649234/>
- เดลินิวส์. (2563). *ม.3 โพสต์เฟซผูกคอตาย เหตุอกหักลั่นหวังกับชีวิต*.
<https://www.dailynews.co.th/regional/387918>
- ไทยรัฐ ออนไลน์. (2561). *จีบ BNK48 กลับต้องออกมาขอโทษ ทั้งที่ตัวเองโดนแต่ละคำ ถ้าถ่างรุนแรง!*

<https://www.thairath.co.th/entertain/news/1311414>

ไทยรัฐ ออนไลน์. (2563). ลิลลี่ เสียใจถูกบูลลี่หน้าตา.

<https://www.thairath.co.th/entertain/news/>

ธณัศมนต์ จันอรัญ. (2560). การรับรองและคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของผู้ถูกข่มเหงรังแกบนโซเชียล. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปกป้อง ศรีสนิท. (2563). กฎหมายอาญาชั้นสูง (พิมพ์ครั้งที่ 3). วิญญูชน.

ปราโมทย์ เสริมศีลธรรม. (2564). หลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษทางอาญา. โครงการสนับสนุนสารสนเทศเพื่อการทำงานของสมาชิกวุฒิสภา.

มาตาลักษณ์ เสรมธากุล. (2566). ความรู้ทางกฎหมายหลากหลายและเข้าใจง่าย ชุดที่ 8 : “หลักการคุ้มครองสิทธิเด็กภายใต้แนวคิดเกี่ยวกับประโยชน์สูงสุดของเด็ก”.

<https://www.law.tu.ac.th/tulawinfographic08/>

มูลนิธิเด็กโสสะแห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์. (2566). 4 สิทธิเด็กที่ผู้ใหญ่ทุกคนควรตระหนักและให้ความสำคัญ. <https://www.sosthailand.org/blog/child-safe-guarding>

มูลนิธิยุวพัฒน์. (2562). การกลั่นแกล้ง (Bullying) ความรุนแรงในสังคม. ประเภทของการกลั่นแกล้ง.

<https://www.yuvabadhanafoundation.org/th/>

เมธินี สุวรรณกิจ. (2560). มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากการถูกกลั่นแกล้งในสังคมออนไลน์. วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 10(2), 49-70.

วรรณัน ดาราพงษ์. (2563). ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการกำกับดูแลการกลั่นแกล้งรังแกทางโซเชียลในกรณีเด็กและเยาวชน. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

วรภัทร รัตนาพาณิชย์. (2566). ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต. วารสารจันทร์เกษมสาร, 29(1), 129-141.

สรานนท์ อินทนนท์. (2563). การกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียล (Cyberbullying).

<http://www.childmedia.net/>

สกล วรเจริญศรี. (2559). การข่มเหงรังแก. สารานุกรมศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 51, 13.

สยามรัฐออนไลน์. (2565). นร.หญิงวัย 14 ปี คิดสั้นผูกคอตาย เพียงเพราะคำพูดบั่นทอนจากครู-ปัญหาครอบครัวสะสม. <https://siamrath.co.th/n/348511>

อนงนาฏ สิทธิคง. (2561). รายงานพิเศษ : สัมภาษณ์ผู้เสียหายจากกรณีเด็กไทยเสี่ยงภัยออนไลน์.

https://thainews.prd.go.th/th/website_th/news/news_detail/TNICT6103230010

002

- อมรทิพย์ อมราภิบาล. (2559). *เหยื่อการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ในกลุ่มเยาวชน : ปัจจัยเสี่ยงผลกระทบต่อสุขภาพจิตและการปรึกษาบุคคลที่สาม*. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อารีรัตน์ โกสิทธิ์. (2564). “ญี่ปุ่นอย่างที่เป็น” ลำดับที่ 21 การคุ้มครองสิทธิเด็กในญี่ปุ่น : กรณีศึกษาการกลั่นแกล้งในโรงเรียน. โครงการสันติไมตรีไทย-ญี่ปุ่น (Japan Watch) คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- อิงอร จินตนาเลิศ. (2541). *กลไกระหว่างประเทศเพื่อการปฏิบัติตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- AMARIN. (2563). *น้องเนย ไลฟ์ขายสบู่ถูกบูลลี่หน้าตา*.
<https://www.amarintv.com/news/detail/>
- Australian Cybercrime Online Reporting Network (ACORN). (2025). *This platform allows reporting various cybercrimes, including online harassment, to police forces across Australia*. <https://www.cyber.gov.au/glossary/acorn>
- Bullying of students in higher education. (2566). *Wikipedia, the free encyclopedia*.
https://en.wikipedia.org/wiki/Bullying_of_students_in_higher_education
- Bunnag, N. (2565). *SDG Vocab | 33 – Discrimination*.
<https://www.sdgmovement.com/2021/07/15/sdg-vocab-33-discrimination/>
- Campbell, M., & Bauman, S. (2018). *Reducing cyberbullying in schools, international evidence-based best practices*. www.elsevier.com/books/reducing-cyberbullying-in-schools/campbell/978-0-12-811423-0
- Canadian Criminal Code. (2564). *Criminal code (R.S.C., 1985, c. C-46) Section 264.1(1)*.
<https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/C-46/section-264.1.html>
- Child Mind Institute. (2566). *How to help kids deal with cyberbullying*.
<https://childmind.org/article/help-kids-deal-cyberbullying/>
- Child Online Safety Index. (2566). *Check your country's cosi level*.
<https://www.dqinstitute.org/impact-measure/>
- Child Protection Act Ontario. (2565). *Child and family services act*.
<https://www.ontario.ca/laws/statute/90c11>
- Commonwealth Numbered Acts. (2558). *Enhancing online safety for children Act 2015*.
https://www5.austlii.edu.au/au/legis/cth/num_act/eosfca2015321/
- Coroner Court of Victoria. (2552). *Inquest into the death of Allem Halkic*.
<https://www.coronerscourt.vic.gov.au/sites/default/files/2018->

12/allemhalkic_065509.pdf

Cybercrime Prevention Act of 2012 (RA 10175). (2012a). *Section 4 cybercrime offenses.*

The following acts constitute the offense of cybercrime punishable under this Act. <https://www.officialgazette.gov.ph/2012/09/12/republic-act-no-10175/>

Cybercrime Prevention Act of 2012 (RA 10175). (2012b). *Section 8 penalties.*

<https://www.officialgazette.gov.ph/2012/09/12/republic-act-no-10175/>

Federal Register of Legislation. (2015). *Enhancing online safety act 2015.*

<https://www.legislation.gov.au/>

Gordon, S. (2564). *The different types of bullying parents should watch for. Very well family.* <https://www.verywellfamily.com/types-of-bullying>

Khomyshyn, I., Parpan, U., Lesko, N., Slyvka, M., & Tsvok, M. (2564). Legal principles of counteracting cyberbullying against children. *Journal of Education Culture and Society*, 2, 67-76.

Kowalski, R. M., Giumetti, G. W., Schroeder, A. N., & Lattanner, M. R. (2014). Bullying in the digital age: A critical review and meta-analysis of cyberbullying research among youth. *Psychological Bulletin*, 140(4), 1073-1137.

Kruse Law. (2024). *Bill C-13: Canada's New Cyberbullying Legislation.*

<https://www.kruselaw.ca/library/bill-c-13-canada-s-new-cyberbullying-legislation-kruse-law/>

Mr. Belsey (Word Press). (2565). *The world's first definition of "Cyberbullying".*

<https://cyberbullying.ca/>

Online Safety Act 2021. (2564a). *Learn about the online safety act.*

Online Safety Act 2021. (2564b). *Online safety act 2021.*

Online Safety Act 2021. (2564c). *Section 5 Definitions child means an individual who has not reached 18 years.*

Republic Act No. 10627. (2013). *Anti-bullying act of 2013.*

<https://www.officialgazette.gov.ph/2013/09/12/republic-act-no-10627/>

Republic Act No. 11313. (2019). *Safe spaces act. section 3. Definition of terms. As used in this Act.* https://lawphil.net/statutes/repacts/ra2019/ra_11313_2019.html

Shannen, T., Kim, S. J., & Lee, J. (2565). *Cyberbullying research in Phillipines.*

cyberbullying.org/research/map/philippines

- Tero Entertainment Public Company Limited. (2557). *ซีเอก ด.ช.มะกัณวัย 12ฆ่าตัวตาย หลังถูกเพื่อนล้อเป็นเกย์ เหตุร่วมทีมเชียร์ลีดเดอร์*. <https://teroasia.com/news/28725>
- The Child Online Safety Index (COSI), Childline. (2564). *Child online safety concerns*. <https://www.childlinethailand.org/th/child-online-safety-concerns/>
- UNICEF. (2566). *Cyberbullying : What is it and how to stop it*. <https://www.unicef.org/end-violence/how-to-stop-cyberbullying>
- UNODC. (2563). *Cyberstalking and cyber harassment*. <https://www.unodc.org/e4j/zh/cybercrime/module-12/key-issues/cyberstalking-and-cyberharassment.html>
- U.S. Department of Health and Human Services. (2564). *What Is cyberbullying*. <https://www.stopbullying.gov/cyberbullying/what-is-it>

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล นางสาวชนิษฐา กองแก้ว
วัน เดือน ปี เกิด 10 กันยายน 2537
สถานที่อยู่ปัจจุบัน หมู่บ้าน พาทีโอ บางนา-วงแหวน
119/26 หมู่ 15 ต.บางพลีใหญ่ อ.บางพลี
จ.สมุทรปราการ 10540
ตำแหน่งและประวัติการทำงาน ทนายความ
ประวัติการศึกษา พ.ศ. 2559 นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา

